

T.C.

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

**21. YÜZYIL ÂŞIKLARINDAN NİHAT
OLTULU'NUN (ÂŞIK KURBANÎ) HAYATI, SANATI
VE ŞİİRLERİ**

Tuana CANDEMİR

2115061005

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Berna AYAZ

Bandırma 2024

T.C.
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

**21. YÜZYIL ÂŞIKLARINDAN NİHAT
OLTULU’NUN (ÂŞIK KURBANÎ) HAYATI, SANATI
VE ŞİİRLERİ**

Tuana CANDEMİR

2115061005

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Berna AYAZ

Bandırma 2024

ETİK BEYAN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (01/07/2024)

ÖZET

21. YÜZYIL ÂŞIKLARINDAN NİHAT OLTULU'NUN (ÂŞIK KURBANİ) HAYATI, SANATI VE ŞİİRLERİ

Tuana CANDEMİR

Köklü bir geçmişe sahip olan âşıklık geleneği; Türk kültüründe önemli bir yer tutmaktadır. Toplumun sözcüsü olan âşıklar yüzyıllardan beri halkın kederlerini, sevinçlerini dile getirmiş; toplumu derinden sarsan olayları şiirlerinde anlatmışlardır. Sözlü edebiyat döneminde kopuz eşliğinde şiir söyleyen kam, baksı ve ozanlar; İslamiyet'in kabulüyle birlikte saz ile şiir söyleyen âşıklara evrilerek gelecekte haber verme, şifacılık gibi fonksiyonlarını yitirmiş ve şiire tasavvufi kavramlar da girmeye başlamıştır. Âşık şiiri de diğer halk edebiyatı ürünleri gibi sözlü edebiyat ürünüdür. 15. yüzyıldan itibaren yazıya aktarılmaya başlanmıştır. Şiirler okuma yazma bilen kişilerce cönk adı verilen defterlere kaydedilmiş böylece şiirlerin zamanla unutulup kaybolmasının önüne geçilmiştir. Gelenek; gelişen teknoloji ve sosyal medya ile artık eski itibarını görmese de özellikle Anadolu coğrafyasında hâlâ canlı olarak yaşatılmaktadır. Günümüzde bu geleneği devam ettiren saz şairlerimizden biri de Nihat Oltulu'dur. Nihat Oltulu 1963'te Bayburt'un Başçimağıl köyünde toprak bir evde dünyaya gelmiştir. Mahlası Âşık Kurbanî'dir. Bu çalışmada Âşık Kurbanî'nin hayatı ve âşıklığı hakkında bilgiler verilmiş; şiirleri halk bilimsel yöntemlerle biçim ve içerik açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Âşık, Âşıklık Geleneği, Âşık Edebiyatı, Nihat Oltulu, Âşık Kurbanî

ABSTRACT

FROM 21 CENTRIES' MINSTRELS NİHAT OLTULU'S (ÂŞIK KURBANİ) LIFE, ART AND POETRY

Tuana CANDEMİR

Minstrel tradition which has a rooted history; it has very important place in Turkish culture. Minstrels in their poems explain to folks grief,happiness and fact that's shakes society in their poems as a folks voice. In verbal literature age,minstrels named after cam(kam),baksi and poet sang poems with instruments which name after lute;with the acceptance of Islam they evolved to minstrel who's to sign with saz and after that with the effect of Islam's msytcal images have been came in to poem and within in this scope they start to lost their foretelling and healing ability by the time and with these improvements mystical imagenery starting to enter to folk poems. Minstrel poems are verbal literature products too as same as other folk literature products.This products has been start to transcribe to writing since 15 centuries. Poems has been transcribe with the help of literacy people and poems's have been collect together in the books known as cönk and so it has been prevent to forgotten. Although the tradition no longer sees its old reputation with the developing technology and social media, but it is still alive especially in the Anatolian geography. Nowadays one who continues to of this ancient tradition is Nihat Oltulu. Nihat Oltulu was born in 1963 and he came to earth in a earth house in Başçimağıl village in Bayburt.His nickname is Aşık Kurbani.In this essay to give place to Aşık Kurbani's life,minstrel features and his poems content features.

Key Words: Minstrel, Minstrel Tradition, Minstrel Literature, Nihat Oltulu, Aşık Kurbani

ÖN SÖZ

Âşıklık geleneği çerçevesinde yüzyıllardan beri kıymetli pek çok âşık yetişmiştir. Bu âşıklardan biri de yaşayan âşıklarımızdan biri olan Âşık Kurbanî'dir. Asıl adı Nihat Oltulu'dur. Çalışmamızın amacı Âşık Kurbanî'nin gelenek içindeki yerini göstermek ve halk şiiri geleneğine katkı sağlamaktır. Bu amaçla âşıkla yüz yüze görüşmeler yapılmış ve şiirleri derlenmiştir.

Çalışmamız **Ön Söz, Giriş, Beş Bölüm, Sonuç, Kaynaklar ve Ekler** kısımlarından oluşmaktadır. **Giriş** kısmında çalışmamızın amacı, yöntemi açıklanmış daha sonra âşık tarzı şiir geleneği hakkında genel bilgiler verilmiştir. Geleneği oluşturan belli başlı kavramlar açıklanmış ve âşık şiirinin kaynakları üzerinde durulmuştur.

Birinci bölümde Âşık Kurbanî'nin hayatı alt başlıklar hâlinde anlatılmıştır.

İkinci bölümde âşığın gelenek içindeki yeri açıklanmış, mahlas alma, saz çalma, usta çırak ilişkisi gibi alt başlıklar hâlinde geleneği ne şekilde temsil ettiği üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde âşığın şiirleri şekil, tür, dil ve üslup açılarından değerlendirilmiştir. Şekil yapısı incelenirken nazım birimi, nazım şekli, hane sayısı, ölçü, redif, kafiye, ayak gibi kavramlar açıklanarak örneklendirilmiştir. Dil ve üslup konusunda ayrıca edebî sanat unsurlarına da yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde âşığın şiirleri muhteva açısından incelenmiştir.

Beşinci bölümde âşığın 125 adet şiirine yer verilmiş, şiirler başlıklarına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

Sonuç kısmında elde edilen bulgular özetlenmiştir. **Kaynakça** kısmında yararlandığımız kitap ve makalelerin künyeleri verilmiş, **Ekler** kısmındaysa âşıkla ilgili fotoğraflara yer verilmiştir.

Yüksek lisans eğitimim boyunca okuttuğu kitaplarla düşünce tarzımı şekillendiren, tez çalışmamız süresince karşılaştığım her türlü zorluğu aşmam için yanımda olup yol gösteren çok kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Berna AYZAZ'a katkılarından dolayı teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Lisans eğitimim süresince

öğrettiği her bir bilgiyle ufkumu açıp bana bakış açısı kazandıran Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeki kıymetli hocalarıma teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Halk edebiyatını sevmeme ve bu alana yönelmeme vesile olan değerli hocam Prof. Dr. Fatma Ahsen TURAN’a ayrıca teşekkür ederim. Hayatta karşılaştığım her zorlukta yanımda oldukları gibi tez süresince de desteklerini esirgemeyen, canım annem Uğur CANDEMİR’e, canım babam Rıdvan CANDEMİR’e ve sevgili kuzenim Güray TİMUR’a teşekkür ederim. Zaman zaman umutsuzluğa kapıldığım anlarda beni kendime getiren, fikirlerinden oldukça istifade ettiğim M. Mükremin ÇETİN’e teşekkür ederim. Motivasyon konusunda desteklerini esirgemeyen kıymetli dostlarım Burçin İrem YILMAZ’a, Kaan CEYLAN’a, Ufuk DEMİR’e ve Esin ALPKAYA’ya çok teşekkür ederim.

Son olarak yaptığımız mülakatlar boyunca sorduğum tüm sorulara sabırla ve içtenlikle cevap veren, her görüşmemizde bana irticalen bir güzelleme hediye eden kıymetli âşığımız Nihat OLTULU (Âşık Kurbanî)’ya çok teşekkür ederim. Kendisi bana söylediği bir güzellemede şöyle diyor: “*Ne koyarsan o gelir kaşığına / İnşallah bizi çıkarır gün ışığına.*” Umuyorum ki yapmış olduğum bu yüksek lisans tezi çalışmasıyla buna vesile olabilirim.

Tuana CANDEMİR

Bandırma, 2024

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAYI	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	viii
GİRİŞ	1
1. ÇALIŞMANIN AMACI, KAPSAMI, KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİK	1
2. ÂŞIK TARZI ŞİİR GELENEĞİ	4
3. ÂŞIK TARZI ŞİİR GELENEĞİNİN KAYNAKLARI	9
BİRİNCİ BÖLÜM	14
ÂŞIK KURBANİ'NİN HAYATI, MESLEĞİ, EĞİTİMİ, EVLİLİĞİ.....	14
1. DOĞUM YERİ VE YILI.....	14
2. ANNE, BABA VE KARDEŞLERİ	14
3. EĞİTİMİ	15
4. ASKERLİĞİ.....	16
5. MESLEĞİ	16
6. EVLİLİĞİ, EŞİ VE ÇOCUKLARI.....	16
İKİNCİ BÖLÜM.....	17
ÂŞIK KURBANİ'NİN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ.....	17
1. YETİŞTİĞİ ÇEVRE	17
2. ETKİLENDİĞİ USTA ÂŞIKLAR.....	17
3. ÂŞIKLIĞA ADIM ATMASI.....	18
4. RÜYA	18
5. MAHLAS ALMASI	18
6. SAZ ÇALMASI	19
7. KATILDIĞI TELEVİZYON PROGRAMLARI	19
8. HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	20
8.1.Makale.....	20
8.2.İnternet Haberleri	20
8.3.Sosyal Medya Paylaşımları	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	21
ÂŞIK KURBANÎ'NİN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL, TÜR, DİL VE ÜSLUP AÇISINDAN İNCELENMESİ	21
1. ŞİİRLERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	21
1.1.Nazım Birimi.....	21
1.2.Hane Sayısı	21
1.3.Ölçü	22
1.4. Redif.....	23
1.5.Kafiye Çeşitleri	24
1.5.1.Yarım Kafiye	24
1.5.2.Tam Kafiye.....	25
1.5.3.Zengin Kafiye.....	26
1.5.4.Tunç Kafiye.....	26
1.6.Ayak	27
1.6.1.Tek Ayak.....	27
1.6.2.Döner Ayak.....	29
1.7.Kafiye Şeması	30
1.8. Nazım Şekilleri.....	32
1.8.1.Türkü	32
1.8.2.Koşma	33
1.8.3.Destan.....	33
1.8.4.Divan	34
1.9. Nazım Türleri	35
1.9.1.Güzelleme	35
1.9.2.Ağıt.....	36
1.9.3.Taşlama	38
1.9.4.Koçaklama.....	39
1.9.5.İlahi	41
2. ÂŞIK KURBANÎ'NİN ŞİİRLERİNDE DİL, ÜSLUP VE SANATLAR	42
2.1. Dil.....	42
2.2.Deyimler.....	45
2.3.İkilemeler	46

2.4. Edebî Sanatlar	48
2.4.1. Teşbih	48
2.4.2. İstiare.....	49
2.4.3. Mecaz-ı Mürsel	50
2.4.4. Telmih.....	50
2.4.5. Teşhis.....	51
2.4.6. Tenasüp.....	52
2.4.7. Tezat	53
2.4.8. Tecahül-i Arif	53
2.4.9. İstifham	53
2.4.10. Tekrir	55
2.4.11. Nida	55
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	56
ÂŞIK KURBANÎ’NİN ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN İNCELENMESİ.....	56
1. BİREYSEL KONULAR.....	56
1.1. Beşerî Aşk	56
1.2. Memleket Özlemi ve Gurbet.....	56
2. DİNİ TASAVVUFÎ KONULAR	57
2.1. Allah Aşk	57
2.2. Peygamber Sevgisi	59
2.3. Dünyanın Geçiciliği	60
3. TOPLUMSAL KONULAR	61
4. ÖVGÜ İÇERİKLİ ŞİİRLER.....	66
5. ÖĞÜT İÇERİKLİ ŞİİRLER	67
6. ALKIŞ VE KARGIŞ İÇERİKLİ ŞİİRLER.....	69
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	72
ÂŞIK KURBANÎ’NİN ŞİİRLERİ	72
1. AHİR ZAMAN	72
2.AKSARAY’DA ÖLEN ÇOCUKLARA AĞIT	73
3.ALDANMA	74
4.ALTİ ŞUBAT DEPREMİ.....	75
5.ANAMA.....	77

6.AŞKIN HARARETİ NARINDAN	78
7.ÂŞIK OLDUM BİR DİLBERE	79
8. AZİZ DOSTUM GİDERSEN BİZİM ELE	80
9.AZİZ KARACA SÖZÜNDE DURMADI	81
10.BAYRAMINIZ MÜBAREK OLSUN	82
11.BELE GİDER	83
12.BENİM DEĞİL	84
13.BENİM O KÖYDE DAHA GÖZÜM YOK	85
14.BENİ NUR AHMET'E GÖTÜRÜN	86
15.BEN SÖYLEMEYİM DE KİM SÖYLESİN	86
16.BERBER SONER	87
17.BERNA AYAZ'A	89
18.BEYTULLAH	90
19.BİLEMEDİM	91
20.BİR GENCE	92
21.CAHİLE YETKİYİ VERME	93
22.CANDAN YÜCEER'E	93
23.CEMAATE NAMAZ KILDIRDIĞIM ZAMAN	94
24.CUMHURİYET	95
25.ÇANAKKALE	97
26.ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ	99
27.DAĞLAR	100
28.DEDİLER	101
29.DERTLİNİN HÂLİNDEN KİMSE BİLMİYOR	102
30.DİNLEYİN DÜŞÜNÜN	103
31.DİVAN	104
32.DİVANE GÖNÜL	105
33.DOKTOR HAKAN SUNAL'A	106
34.DURSUN EMMİ	108
35.DÜNYA	109
36.EDİRNE	110
37.ERİSİN BİZİM DAĞLARIN KARI	111
38.ERZURUM	112

39.FANİ DÜNYA	113
40.FİLİSTİN	114
41.GİDEREM	115
42.GURBET.....	115
43.HACI MEHMET'E.....	116
44.HACI SEYFETTİN.....	117
45.HASAN BAŞPEHLİVAN	119
46.HATİCE'YE	120
47.HERKES AZIĞINI BURDAN GÖTÜRÜR.....	121
48.HIRSIZA BEDDUA	122
49.HİÇ OLURSUN	123
50.HUZUR İSLAM'DADIR.....	124
51.İSRAİL'E SİTEM	125
52.İSTANBUL	126
53.İSTANBUL'UN GÜZELLERİ.....	128
54.İŞTE BU ADAM BENİM BABAM.....	129
55.KÂBE	130
56. KADİR TOPBAŞ'A	131
57. KAHRAMAN ŞEHİTLERE.....	132
58. KAHRAMAN TÜRK MİLLETİNE	133
59. KAHRAMAN TÜRK POLİSİ.....	135
60. KALMAZ.....	136
61. KARANLIK KABİR	137
62. KAVUŞAMADIM.....	138
63. KÖR SİNEK	139
64. KRİZ OLDUĞU ZAMAN	140
65. KURBAN BAYRAMI.....	141
66. LAZ KIZLARI.....	143
67. MARDİN BİLGE KÖYÜNE.....	144
68. MEDİNE'DE.....	145
69. METHİYE.....	147
70. MEVLA'YA GİDELİM.....	148
71. MEVLÜT DADAŞ'A HEDİYEMDİR.....	149

72. MUHSİN BAŞKANA AĞIT	150
73. MÜFTÜ BEY	152
74. NASIL AĞLAMAYIP YANMIYAM	153
75. NASİHAT	154
76. NERE GİDEYİM	155
77. NİMETİNE ŞÜKÜR OLSUN.....	156
78. NUR MUHAMMED'İN AŞKINDAN	157
79. OL EFENDİM.....	158
80. O KÖYDE	159
81. O ZAMAN GÖR.....	160
82. ÖĞRETMENLER.....	161
83. ÖĞÜT.....	162
84. ÖTER DİLLER HU DİYE SESLENİR	163
85. ÖZ YARIM	164
86. PEYGAMBERİMİZE	165
87. PEYGAMBERİMİZE METHİYE	166
88. PEYGAMBERİMİZE SELAM GÖTÜRÜN	167
89. POLİSLERE.....	169
90. RESULULLAH'A METHİYE	170
91. RÜSTEM PAŞA	171
92. RİZE	173
93. RUMELİ HİSARİ	174
94. SEHERDE ÖTEN BÜLBÜLLER.....	175
95. SEHER VAKTİ.....	176
96. SEVGİLİ NUR AHMET.....	177
97. SIVACI	178
98. SOMA ŞEHİTLERİNE AĞIT	178
99. SÜLEYMAN'A AĞIT.....	180
100. ŞIRNAK'TAKİ ŞEHİTLERE AĞIT	181
101.ŞOFÖR GARDAŞ	182
102.TAHBUR KÖYÜ'NE	184
103.TAŞ KAFALAR	185
104.TAŞPINARLI EMRAH'A AĞIT	185

105. TEKİRDAĞ	187
106. TEKİRDAĞ'A GELİNCE	188
107. TEYZEME	189
108. TEYZEM İÇİN	190
109. TRAKYA'NIN İNCİSİ	192
110. TUANA	193
111. TUANA'YA	194
112. TÜRK KADINLARI	196
113. UMUTLAR YARADAN'A KALDI	197
114. ÜNİVERSİTEYE	198
115. VAN DEPREMİ İÇİN	199
116. VESSELAM	201
117. YAKTI YÜREĞİMİ NÂR EYLEDİLER	202
118. YANDIM AŞKINA	204
119. YARADAN'A GİDEN YOLLAR	204
120. YAZIN GÖLGEDE GÖLGEDE	205
121. YOLCU ETTİM ASKERE	206
122. ZALİM	208
123. 1986 DOĞANŞEHİR DEPEMİ	209
124. 22 ARALIK ŞEHİTLERİ	210
125. 27 ŞUBAT ŞEHİTLERİNE	211
SONUÇ	213
KAYNAKÇA	215
EKLER	218

GİRİŞ

1. ÇALIŞMANIN AMACI, KAPSAMI, KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİK

21. Yüzyıl Âşıklarından Nihat Oltulu'nun (Âşık Kurbanî) Hayatı, Sanatı ve Şiirleri başlığını taşıyan bilimsel çalışmamızın amacı; yaşayan halk şairlerimizden biri olan Nihat Oltulu'nun şiirleri kayıt altına alarak halk bilimsel yöntemlerle incelemek, geleneğe ve literatüre katkı sağlamaktır. Bu çalışmanın kapsamı Türk halk şiiri geleneğidir.

Çalışmanın genel hatlarını oluşturmak için “Kaynakça” kısmında belirtilen kaynaklar ve yapmış olduğumuz derleme çalışması temel alınmıştır. Metin Ekici derlemeyi şöyle tanımlar: “Derleme; halk bilgisi ürünlerinin belli bir zamanda, belli bir yerde, belli bazı araç ve yöntemleri kullanan uzman halk bilimci veya amatör olarak halk bilimine ilgi duyan kişi veya kişilerce halk bilgisi ürünlerini yaratan, yeniden yaratan, taşıyan, nakleden, aktaran veya icra eden kişilerden sözlü yazılı ve görsel olarak kaydedilmesi ve maddi ürünlerin toplanması işidir.” (Ekici, 2016: 25-26). Derlemeyi yapan kişiye derlemeci, derlemecinin halk bilgisi ürünlerini topladığı kişiler ise kaynak kişi olarak adlandırılmaktadır.

Çalışmada derleme yöntemlerinden olan gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Gözlem yönteminde derlemeci icra ortamında bizzat bulunur ve ürünlerin oluşumuna, icrasına tanıklık eder. Bu yöntem, derlemecinin incelediği konuyu en doğal şekliyle izlemesine olanak sağlar. Derlemecinin gözlem yaparak elde ettiği veriler mülakatta soracağı soruların şekillenmesi için de ona yol gösterir (Çobanoğlu, 2015: 86-87). Görüşme yöntemindeyse, derlemeci araştırma yapılan yerde önceden belirlenen kaynak kişilere önceden hazırlamış olduğu soruları sorar ve aldığı cevapları kaydeder. Mülakat adı da verilen görüşme yönteminde soru sorup cevap alma işi gereken duruma göre resmî bir havada olabileceği gibi sohbet havasında da gerçekleştirilebilir (Örnek, 1977: 57).

Hayat hikâyesine ve şiirlerine ulaşmak amacıyla Âşık Kurbanî ile 21 Ekim 2022 ve 29 Ocak 2023 tarihlerinde iki kez mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakat esnasında ses kaydedici ile konuşmalar kayıt altına alınmıştır. Mülakat soruları Metin Ekici'nin *Halk*

Bilgisi Derleme ve İnceleme Yöntemleri (2016: 150-151) adlı kitabından faydalanılarak oluşturulmuştur. Mülakatta kaynak kişiye yöneltilen sorular şöyledir:

1. Çevrede âşıklık geleneği devam etmekte midir? Devam ediyorsa ne şekilde devam etmektedir? Bu geleneksel sanatı devam ettirenlerin toplumdaki yerleri nedir?
2. Âşık badeli âşık mıdır yoksa âşık oluşunda başka bir etken var mı?
3. Âşık badeli âşıkça bade içme olayı nasıl gerçekleşmiştir? Bade içme konusunda bildikleri nelerdir?
4. Âşık olmada pirin etkisi, üstat saygısı, bade içme olaylarının dışında etkili olaylar var mıdır?
5. Halk şairi deyişlerini sazla mı çalıp söylüyor yoksa saz çalmadan yazan ve söyleyen âşıklardan mı? Saz çalmasını biliyorsa kimden ne zaman ve nasıl öğrenmiştir?
6. Âşığın ustası var mıdır? Varsa ustasından cönk, mecmua, defter, vb. gibi yazılı bir belge kalmış mıdır? Ustası hayatta mıdır?
7. Âşığın ailesi içinde kendinden önce ve şu anda aynı geleneği devam ettiren var mıdır?
8. Âşığın yetiştirdiği çırak var mıdır?
9. Âşığın çalıp söyledikleri kendi deyişleri midir yoksa usta malı deyişler midir?
10. Usta malı ise kimden, ne zaman, nasıl öğrenmiştir?
11. Âşık irticalen (doğaçlama) çalıp söyleyebilmekte midir?
12. Âşık kendi eserlerini herhangi bir deftere yazmış ya da bantlara seslendirmiş midir? Eserlerinden yayımlanmış olanları var mıdır? Yayımlanmışsa nerede ve ne zaman yayımlanmıştır?
13. Çalıp söylediklerini nerede, hangi zamanlarda, kimlere ve neye karşılık çalıp söylemektedir?
14. Âşık makamları hakkında neler bilmektedir? Makamı müzik olarak mı düşünmektedir yoksa hece sayısı olarak mı telakki etmektedir? Kaç makam bilmektedir, hangi tür şiir ve deyişleri hangi makamlarla söylemektedir?
15. Âşıklık geleneğinde bazı olaylar ve terimler hakkında neler bilmektedir? (Ayak, saz asma, saz üstünde uyanma, meydan okuma, tapşırma, usta malı, âşık faslı, meydan şairi, meydan etmek, mat etmek vb.) Bu terimler ve olayların başka isimlerle anıldığı olur mu? Varsa nelerdir?

16. Âşık şenliklere, toplantılara, festivallere, yarışmalara ve buna benzer toplantılara katılmış mıdır?
17. Katılmış olduğu bu tür toplantı veya yarışmalarda ödül almış mıdır? Almış ise hangi dalda, ne zaman ve nerede almıştır?
18. Muamma ve karşılaşmalar hakkındaki bilgisi nedir? Karşılaşmalar hangi usullerle yapılmaktadır? Muamma çözme hakkında bildikleri nelerdir? Karşılaşma ile ilgili yaygın olan terimler (bağlamak, ayak açmak, yol göstermek, ayak uydurmak, tekellüm, deyişme, leb değmez, saç, askı, askı indirme, satranç, mat etme vb.)
19. Halk şiiri türleri hakkında neler bilmektedir? Bu türlerin başka isimlerle anıldığı olur mu? Âşık çalıp söylediklerini nasıl isimlendirir? Şiirlerini hangi türler içinde toplar?
20. Halk hikâyesi ve hikâyeciliği konusunda bilgisi var mıdır?”

Kaynak kişiden alınan cevaplara göre farklı sorular sorulması gerektiğinde görüşme esnasında verilen bilgilerle ilgili kaynak kişiye bunların dışında da soru yöneltilmiştir:

1. Şiir dünyanızı oluşturan temel kavramlar nelerdir?
2. Günümüzdeki âşıklık geleneği hakkında düşünceleriniz nedir?
3. Şiirlerinizi nasıl oluşturunuz ve ne kadar sürenizi alıyor? Herhangi bir şiirinizi yazma süreniz günler/aylar sürdü mü? Yoksa tek seferde mi yazıyorsunuz?
4. Şiirlerinizi zihninizde tutma yönteminiz nedir? Nasıl ezberliyorsunuz?
5. Zamanında kaset çıkarmak isteyip çıkaramadığınızdan bahsetmişsiniz. Günümüzde artık kasetler ve CD’ler sosyal medyaya evrilmiş durumda. Sosyal medya hakkında ne düşünüyorsunuz? Youtube kanalı açmak ve videolarınızı yüklemek gibi bir fikriniz var mı?
6. İlk şiirlerinizin konuları nedir? Aşk üzerine yazmaya başlayıp sonrasında toplumsal konulara mı yöneldiniz?
7. Peygamber efendimize yazdığınız naatlar ve dini içerikli şiirlerinizden söz eder misiniz? Tasavvufi konulara yönelmenize etki eden düşünceler nelerdir?
8. Özellikle sizi yazmaya iten duygular nelerdir?
9. Hangi zamanlarda şiir yazarsınız?
10. Şiir yazmaya başladığınız günden bu zamana şiirlerinizin konularında ne gibi değişiklikler oldu? Belli dönemlerde belli konulara yoğunlaştınız mı?

Daha sonra mülakatta elde edilen ses kayıtları deşifre edilerek yazıya aktarılmıştır. Ayrıca kamera ile görsel malzemeler toplanmış ve videolar kaydedilmiştir. Âşığın kimisi el yazısıyla, kimisi bilgisayar çıktısı durumunda olan dağınık hâldeki şiirleri toplanmış ve küçük düzenlemeler dışında hiçbir müdahalede bulunulmadan yazıya aktarılmıştır.

Eksik parçaları tamamlamak adına kendisi ile telefon vasıtasıyla görüşmelere devam edilmiştir. Âşık ile ilgili sosyal medyada ve elektronik ortamda yapılan paylaşımlar da incelenmiştir.

2. ÂŞIK TARZI ŞİİR GELENEĞİ

Saz şiiri geleneği; Türklerin tarih sahnesine çıktıkları günden itibaren var olmuş, zaman içinde bazı değişikliklere uğrayarak günümüze kadar gelmiş ve hâlâ sürmekte olan kadim bir gelenektir. Umay Günay, “Türk milletinin karışık ve dağınık tarihi içinde ilk günden bugüne daima tekâmül eden, fakat mahiyetini değiştirmeyen ortak millî geleneğe bağlı bir edebiyatları olduğunu” belirtir (Günay, 2015: 33).

Fuat Köprülü’nün *Türk Edebiyatının Menşei* adlı makalesine göre Türk şiirinin kökeni dinî törenlere dayanmaktadır. “Bu törenlerde kopuz eşliğinde ezgili şiirler söyleyen en eski Türk şairlerine Tunguzlar *şaman*, Yakutlar *oyun*, Altay Türkleri *kam*, Kırgızlar *baksı*, Oğuzlar *ozan* adını vermektedir” (Köprülü, 2014: 88). Bu sanatçılar sadece şiir söylemekle görevli değillerdir. Semadaki mabutlara kurban sunmak, ölenin ruhunu yerin dibine göndermek, fenalıklar, hastalıklar ve ölümler gibi fena cinler tarafından gelen işleri önlemek, hastalıkları tedavi etmek, ölenlerin ruhunu semaya yollamak ve hatıralarını yaşatmak gibi görevleri de vardır. Tüm bu işleri yapmak için ise çeşitli ayinler düzenlenirdi. Bu ayinlerde şaman veya baksı adeta kendinden geçerek bazı şiirler okurdu. Aynı zamanda müzik aletiyle bu şiirlere eşik ederdi. Besteyle birleştğinde sihirli bir özelliğe bürünen bu güfteler Türk şiirinin en eski şekillerini teşkil etmiştir (Köprülü, 2014: 89). Zaman içinde sosyal alandaki gelişmelerle birlikte kam, baksı ve ozanlar üzerlerinde bulunan şifacılık, halk hekimliği gibi diğer fonksiyonlarını yitirmişler ve sadece şiir söylemekle görevli kişiler hâline gelmişlerdir.

“Türklerin İslamiyet’i kabulünden sonra ozanlık da mahiyetini değiştirmiştir. Ozanlık ve ozan sözcüğünün yerini 15. asırdan sonra Azeri ve Anadolu sahasında âşık, Türkmen sahasında baksı sözcüğü almıştır.” (Köprülü, 2014: 185).

“Ozanlık geleneği, özellikle 13. yüzyıldan itibaren Türkiye sahasında kendini hissettirmeye başlamış, fakat kültürel değişim gibi sebeplerle isim değiştirmiş, “âşık” terimi çevresinde temelde ozanlık geleneğinin devamı kabul edilen bir geleneğin ortaya çıkmasını sağlamıştır.” (Yakıcı, 2007: 41).

“İrticalen şiir söyleme kabiliyetine sahip güzel sesli, halk geleneklerini iyi bilen ozanların toplum arasındaki yeri halkın yerleşik hayata geçmesiyle birlikte önemini kaybetmeye başlamış ve 15. yüzyıldan itibaren bunların yerini meddah ve âşıklar almıştır.” (URL 1).

Âşık, halk arasında umumiyetle saz şairlerine verilen bir isimdir. Halk arasında âşıkların maddî aşktan manevî aşk derecesine yükseldiklerine ve saz çalıp şiir söylemeyi de ilahi vasıtalarla öğrendikleri anlatılır. Bu durumda halkın telakkisine göre âşıklar, Hak âşıklarıdır ve ilham kaynakları daima ilahidir (Köprülü, 2004: 26). Bu sebeple âşık sözcüğü daha önceleri tekke şairlerinin kendilerini din dışı şiir söyleyen saz şairlerinden ayırmak için kullandıkları bir unvandır. 16 yüzyılda itibaren sadece dinî konularda değil farklı farklı pek çok konuda şiir söyleyen ve elinde kopuz yerine saz olan heceyle şiir söyleyen sanatçılar ortaya çıkmıştır. Bu sanatçılar âşık sözcüğüyle birlikte saz şairi veya çöğür şairi gibi sözcüklerle de anılmışlardır (Kaya, 2014: 87).

Âşık Türk halk edebiyatında aşağı yukarı 16.yüzyılın başlarından bu yana beliren bir sanatçı tipidir. Bir yönüyle eski destan geleneğini sürdüren ama başka bir yönüyle adının da belirttiği gibi sevda şiirleri söylemekle görevlenmiş bir sanatçıdır (Boratav 2016: 25).

“Ozanlık geleneğinin bütün kurum ve kurallarıyla âşıklık geleneğine dönüşmesi 16. Yüzyılda gerçekleşmiş ve 16. yüzyılda profesyonel âşıklık sanatı tam olarak biçimlenmiştir.” (Yardımcı, 2008: 68).

Âşık sözcüğü güncel Türkçe sözlükte “Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse, halk ozanı.” şeklinde tanımlanmaktadır (URL 2).

Kısaca ifade etmek gerekirse âşıklık geleneği; kökeninde İslamiyet öncesindeki ozanlık geleneğinden izler barındıran ve tekke edebiyatından beslenerek ortaya çıkmış bir gelenektir. “Âşıklık geleneğinde sazlı (telden), sazsız (dilden), doğaçlama yoluyla, kalemle veya birkaç özelliği birden taşıyan geleneğe bağlı olarak şiir söyleyenlere “âşık”, bu söyleme biçimine “âşıklık”, âşıkları yönlendiren kurallar bütününeyse de “âşıklık geleneği” adı verilir” (Artun, 2008: 211).

Bir kimsenin sıradan insan kimliğinden sıyrılıp âşık kimliğine bürünmesinde gerçekleştirmesi gereken bazı kurallar vardır. Bu kurallar yüzyıllardan beri uygulanarak kuşaktan kuşağa aktarılmış ve âşık tarzı şiir geleneğini meydana getirmişlerdir. Âşık Tarzı şiir geleneğini oluşturan belli başlı temel kavramlar şöyledir:

- Mahlas Alma
- Rüya Sonrası âşık Olma/Bade İçme
- Usta-Çırak İlişkisi
- Âşık Karşılaşmaları (Atışma)
- Lebdeğmez Söyleme
- Askı (Muamma) Çözme
- Saz Çalma

Mahlas Alma

Mahlas sözcüğünün, sözlükteki anlamı; kurtulacak yerdir (Parlatır, 2014: 995). Âşık edebiyatı geleneği çerçevesindeki anlamı ise âşıkların şiirlerinde kullandıkları takma adlardır. Halk şairleri mahlaslarını son dördlükte kullanırlar. Gelenekte buna “tapşırma” adı verilir. Tapşırma; “kendini tanıtmak, bildirme, arz etme” anlamlarına gelir. Âşık karşılaşmalarında hangi âşık ayak açıysa ve önden gittiyse karşılaşmaya tapşırma suretiyle son vermek de onun hakkıdır (Kaya, 2014: 497-498).

Rüya Sonrası Âşık Olma / Bade İçme

Âşıklık geleneğinin İslamiyet öncesindeki Türklerin kam baksı ozan geleneklerinin şekil değiştirmiş hâli olduğunu daha önce belirtmiştik. “Eski Türklerdeki Şamanizm inancında şamanlığa giriş merasimleri düzenlenirdi. Şamanlığa giriş merasimleri milletimizin kolektif şuur altında muhafaza edilmiş ozan-baksı edebiyat

geleneğinin İslamiyet içinde âşık edebiyatı hâline dönüşmesi sırasında rüya şeklinde ortaya çıkmıştır. İslamiyet'in kabulünden bir süre sonra küçümşenen ve eski saygıdeğer yerlerini kaybeden ozanlar, bu rüyalarla din büyüklerinden aldıkları ruhsat sayesinde toplum içindeki eski yerlerine kavuşmuşlardır.” (Günay, 2015: 129-130). “Âşığın şairlik gücünü ve yetkisini düşünde kendisine pirinin sunduğu aşk badesini içmekle ve ideal sevgilinin hayalini görmekle kazandığına inanılır.” (Boratav, 2016: 25). Umay Günay; âşık adaylarının âşıklık kimliğine bürünmesinde dört aşamadan söz eder. Bu dört aşama şöyledir:

1. Hazırlık Devresi

- a) Çocukluk çağının şartları
- b) Karşılaşılan maddi veya manevi bir sıkıntı
- c) Bir sıkıntı ve bir dilekle uykuya dalış.

2. Rüya

- a) Kutsal kişilerle kutsal sayılan bir yerde karşılaşma
- b) Pir elinden bade içme
- c) Sevgilinin kendisiyle veya resmi ile karşılaşma
- d) Kahramana pirlere bilmesi gerekenleri öğretirler.
- e) Kahramana bir mahlas verilerek deyiş söylemesi istenir.

3. Uyanış

- a) Kahraman kendi kendine uyanır, ilk fırsatta eline geçen bir saz ile başından geçenleri anlatır.
- b) Kahraman bir süre baygın yatar ve ağzından burnundan kanlı köpükler gelir. Ehl-i dil bir kişinin sazının tellerine dokunması ile uyanır.
- c) Kendi kendine uyanır ama bakışları, hâli tavrı bir acayıptır. Dünya ile ilgisi kalmamış gibidir. Herkes deli olduğunu düşünürken hâlden anlayan bir kişi sazının tellerine dokunarak âşık adayının çözülmesini sağlar.

4. İlk Deyiş

Rüyada âşıklığa ulaşan kişilerin uyandıkları zaman söyledikleri ilk deyişleri gördükleri rüyanın tasviridir. Bu ilk deyişlerde âşık başından geçenleri naklettiği gibi ilk tapşırmasını da bu ilk deyişin sonunda yapar (2015: 136).

Usta-Çırac İlişkisi

Her meslekte olduğu gibi âşıklık mesleğinde de usta- çırac ilişkisi önemli yer tutmaktadır. Âşık adayı genç, sevip saydığı ve hayranlık beslediği bir usta âşığın yanına çırac olarak girer. Ustasından âşıklık geleneğine dair her türlü kuralı ve uygulamayı öğrenir. Başlangıçta meclislerde ustasının eserlerinden söyler. Mesleği iyice öğrendikten sonra kendisine mahlas verilir. Bu aşamadan sonra artık çıraclıktan ustalık konumuna yükselen âşık kendi mahlasıyla şiirler söylemeye başlar (Alptekin ve diğerleri, 2018: 175).

Âşık Karşılaşmaları (Atışma)

Atışma; Âşıkların, topluma kendilerinin en iyi olduklarını ispatlayıp ün yapmak amacı ile başka âşıklarla yapmış oldukları sazlı, sözlü söyleşilerdir. Bu atışmalarda belli kurallar olur ve âşık, basamak hâlinde karşılaşarak üstat âşığa kadar gider. Karşılaşma yapacak iki âşık, büyükçe bir odada buluşurlar. Usta âşıklar, karşılaşmayı yönetip gerekli yerlerde müdahalede bulunurlar. Söze yaşı en büyük olan âşık başlar. Daha sonra söz misafir olana verilir. Âşık verilen ayağa göre şiir söylemeye başlar, bir dörtlük icra ettikten sonra muhatabından cevap bekler. Bu atışma neticesinde cevap vermekte başarılı olamayan âşık yenilgiyi kabul eder ve ortaya konulan ödülü de kaybeder (Eke, 2010: 79).

Lebdeğmez Söyleme

Saz şiirinde b,f,m,p,v dudak ünsüzlerinin kullanılmadan söylendiği koşma türüdür. Dudakdeğmez de denir. Karşılaşma yapan âşıklar dudaklarına iğne koymak suretiyle irticalen bu ünsüzleri ihtiva etmeyen kelimelerle birbirlerine cevap verirler. Âşık atışmalarında icra edilen dudakdeğmez şiir örnekleri izleyicilerin en merakla beklediği ve zevkle takip ettiği kısımdır (Kaya, 2014: 292).

Askı (Muamma) Çözme

Muamma kelimesinin sözlükteki anlamları şöyledir: Bilmece, yanıltmaca, kavranamaz iş veya durum, bilmece yöntemiyle oluşturulan ve bir kimsenin adının verildiği edebî sanat (Parlatır, 2014: 1106). Muammalar belli kurallara göre düzenlenen bilmecelerdir. Bu bilmecelerin cevapları Allah'ın sıfatları veya insan ismi olabilmektedir. Bazı âşık kahvelerinin duvarlarına muamma asılmaktadır. Muamma bir dörtlükle şifrelendirilir ve bir kutunun ya da mendilin içine sarılarak asılır. Gece sonunda muamma asıldığı yerden indirilir, halkın huzurunda okunur. Âşıklar muammanın cevabını saz çalıp şiir söyleyerek verirler (Artun, 2008: 219-220).

Saz Çalma

Saz âşık şiirinin en önemli kavramlarından biridir. İslamiyet öncesindeki kam-baksı geleneğindeki kopuzun yerini daha sonraları saz almıştır. Âşık tarzı şiir geleneğinde ezgi mühim bir unsurdur. Âşıklar şiirlerini saz eşliğinde icra ederler. Boratav müzik ve âşık şiiri arasındaki ilişkiye değinir: “Onun (âşığın) yaratıcılığı irtical iledir: şiiri yazmaz söyler. Onda şiir müzikten ayrılmaz; demek ki sadece söylemez aynı zamanda çalar ve çağırır. Âşıklar düz konuşma ile şiir söylemeyi dilden söylemek ve telden söylemek deyimleriyle ayırırlar; bununla âşığın şiir söylerken sözlere eşlik eden müzik aracının, sazın, âşığın şiirinden ayrılmaz bir öge olduğu anlatılmak istenir.” (Boratav, 2016: 25-26). Aynı zamanda saz, âşıklara irticalen söylemede zaman kazandırır. İlham kaynağı olur, coşkuyu arttırır ve dinleyiciyi oyalar (Bars, 2020: 179).

3. ÂŞIK TARZI ŞİİR GELENEĞİNİN KAYNAKLARI

Araştırmacılar halk şiirinin kaynaklarını sözlü kaynaklar, yazılı kaynaklar, maddi kültür kaynakları ve görsel kaynaklar olmak üzere dört başlık altında toplamışlardır. Bu kaynaklar arasında en temel ve önemli olanı sözlü kaynaklardır. Yazılı kaynakların temelinde sözlü kaynaklar, yani masal, hikâye türkü gibi türleri icra eden kişilerden toplanan ürünler vardır. Bu sebeple yazılı kaynaklar halk edebiyatının ikinci dereceden kaynakları arasında sayılır.

Sözlü kaynaklar; halkbilimi araştırmaları için birincil kaynak durumundadır. Halkbilimi araştırmacıları, halkbilimi ürünlerini yaratan ve icra eden kişileri “sözlü

kaynaklar” ya da “kaynak kişiler olarak adlandırmışlardır. Pertev Naili Boratav sözlü kaynakları *metinler ve hammadde kaynakları, yardımcı kaynaklar* olmak üzere iki başlığa ayırır. Boratav’ın tasnifi şöyledir:

1. “Sözlü metin ve ham madde kaynakları:
 - a. Toplu halde halk (merasimler, ayinler, oyunlar, eğlenceler düğünler gibi konularda malzeme toplamak için.
 - b. Halkın içindeki münferit şahsiyetler (Meşhur masal söyleyenler, türkü söyleyenler, eski hikâyeleri nakledenler böyle az veya çok profesyonel olmuş halk sanatkârları.)
2. Yardımcı kaynaklar ise üzerinde çalışılan konu hakkında ikinci çeşit bilgileri temin edeceğimiz kaynak kişilerdir.” (Boratav, 2000: 38-40).

Kaynak kişi terimi halk bilimi araştırmalarında bilgisine müracaat edilen kişidir. Bu kişiler yaşadıkları dönemde bildiklerini çevresindekilere anlatarak günümüze kadar gelmesini sağlamışlardır. Kaynak kişiler masal, hikâye, efsane, menkıbe, fıkra, mâni, türkü, ninni, tekerleme gibi halk edebiyatı ürünlerinin günümüze ulaşmasında önemli rol oynamışlardır. Ayrıca âşık edebiyatının güzel örnekleriyle tekke ve tasavvuf edebiyatının da ürünlerini aktararak hizmette bulunmuşlardır (Sakaoğlu, 2014: 45). Âşık şiirinin en mühim sözlü kaynağı âşıkların hafızalarıdır.

Âşık şiirinin en temel yazılı kaynakları arasında; cönkler, tezkireler, seyhathnâmeler, menakıbnâmeler, Divan-ı Lügati’t Türk ve şairnâmeler sayılabilir.

Cönkler okuma yazma bilen âşıklar tarafından yazıya aktarılırlar. Cönkler şekilleri itibariyle aşağıdan yukarıya doğru açılıp dikdörtgen biçiminde olduklarından dolayı sığır dili ismiyle de anılmıştır. Bu defterlerin içinde türkü, mâni, destan, hikâye, bilmece gibi pek çok halk bilimi ürünü bulunabilir. Aynı zamanda halk kültürüne ait kimi bilgileri de ihtiva ederler. Klasik Türk edebiyatındaki tezkirelere benzemekle birlikte tezkireler kadar sistematik ve düzenli değildir. Halk kültürüne ait pek çok unsuru ve halk edebiyatına ait ürünleri barındırmaları bakımından oldukça kıymetli eserlerdir (Güzel, 2015: 74-75).

Ali Berat Alptekin cönklerin özelliklerini şöyle sıralar:

- “Arap harfleriyle yazılmışlardır.

- Bazıları özel kâğıtlara (alikhurna, abâdi) olmak üzere en çok kullanılan yazı türleriyle kaleme alınırlar.
- Kaleme alanların bazılarının kültür ve eğitim seviyeleri düşük olduğu için, yazının imlâsı pek sağlıklı değildir.
- Cönklerde belirli bir ölçü yoktur. Bu tür eserlerin hazırlanması sırasında cöngü yazanın zevki ve elinde bulunan kâğıtların boyutları ön plana çıkmaktadır.
- Bir konu sınıflaması yoktur.
- Cönklerde şiir türleri veya şekillerinin başına koşma, türkü, ilahi, şarkı, gazel, destan, beyit, müseddes, vb. kavramlar yazılmaktadır. Ancak zaman zaman konu başlıkları ile şiirin birbirini tutmadığı gözden kaçmamaktadır.
- Genellikle besmele ile başlar ve “temmet” (tamamlandı) ifadesi ile son bulur.” (2018: 174).

Saim Sakaoğlu cönklerin kültür tarihimizdeki önemini vurgular: “Cönkler, Türk kültürünün tapusudur. Bize ait olan kültürün atalarımız tarafından adımıza tescil edilmiş belgeleridir. Pek çok bilinmeyen oradan öğreniriz, yanlış bilineni onun yardımıyla düzeltiriz, eksik bilineni onunla tamamlarız.” (2014: 207-208).

Tezkire; Arapça zıkr kökünden gelir ve hatırlamaya vesile olan şey anlamını taşımaktadır. Tekire türünün kökeninde biyografi vardır. İslam dünyasında Hz. Muhammed ve diğer din büyüklerinin hayatlarının topluma örnek olması amacıyla kayda geçirilmesi biyografi geleneğinin yaygınlaşmasında önemli bir etken olmuştur. Tezkire türü yaygınlık kazandıktan sonra evliyaların, hattatların, musikişinasların ve şairlerin de tezkireleri yazılmıştır. Divân şairlerinin hayat öyküleri, edebî kişilikleri eserleri hakkında bilgi veren aynı zamanda da sanat güçleri konusunda çeşitli eleştirilerin yer aldığı eserlerdir (Koç Keskin ve diğerleri, 2016: 362). Bu eserlerde divân şairlerinin yanı sıra az da olsa halk şairlerinden de söz edildiği görülmektedir.

Seyahatnameler; gezip görülen bir yeri tanıtmaya, seyahat edilen yerde yaşananları okuyucuyla paylaşma, padişah veya önemli bir devlet adamının seyahatini anlatma gibi amaçlarla yazılan eserlerdir (Koç Keskin ve diğerleri, 2016: 331). Bu eserlerde ayrıca gezip görülen yerlerdeki coğrafi ve mimari özellikler, giyim kuşam, yeme içme gibi davranış biçimleri, gelenek, görenekler ve inanç sistemleri hakkında da bilgiler

bulunmaktadır. Edebiyatımızdaki en önemli örneği Evliya Çelebi'nin 17. Yüzyılda yazmış olduğu Seyahatname'dir. Zengin bir kültür birikimi olan bu eserlerde yer yer âşıklar hakkında da bilgiler verilmektedir.

Menakıpnâme; tarikat kurucularının mezhep imamlarının, diğ er mühim dinî ve millî kahraman şahsiyetlerin biyografilerini, mücadelelerini, kerametlerini, olağanüstü hallerini anlama bilme isteğ iyle yazılan manzum ve mensur eserlerdir (Güzel, 2015: 75). Bu eserler özellikle Dinî Tasavvufî Türk Edebiyatına kaynaklık ederler. Bunun dışında halk inanış larıyla ilgili araşt ırmalar için de önemli kaynaklardır.

Dîvânu Lügâti't Türk; Türkçenin bilinen ilk sözlüğ üdür. Kaşgarlı Mahmut tarafından 1072-1077 tarihleri arasında Araplara Türkçe öğ retmek amacıyla yazılmış tır. Türkçeden Arapçaya bir sözlüktür. Türkçe sözlerin Arapça karş ılıkları verildikten sonra mutlaka kelimelerin içinde bulunduğ u bir örnek cümle verilmektedir. Örnekler sık sık atasözü veya bir dörtlük olabilmektedir. Eserde kullanılan örnek şiirlerin tamamı 764 mısradır. Özellikle koş ma tarzı halk şiirinin pek çok örneğ i vardır (Ercilasun, 2015: 314-316). Dîvânu Lügâti't Türk içerisinde barındırdığ ı bu halkbilimi ürünleriyle Türk halk şiirine kaynaklık eden en önemli eserlerden biridir. Ayrıca eserde; ilk Türk ş airi olan Çuçu'nun da adı geçmektedir.

Ş airnameler, âşıklar tarafından hece ölçüsüy le yazılan veya söylenen halk ş airlerinin biyografilerine ış ık tutacak eserlerdir. Klasik Türk edebiyatının tezkirelerine benzerler. Ancak tezkireler kadar düzenli ve planlı değ illerdir. Ş airnamelerde âşıkların adlarına, sanatlarına, devirlerine, memleketlerine, bağı lı bulundukları tarikat, zümre ya da sınıflara dair bilgiler verilmiş tir. En ünlü örneğ i Âş ık Ömer'in 17. Yüzyılda yazmış olduğ u eseridir (Aça, 2019: 134).

Maddi kültür kaynakları ise bir toplumdaki el sanatları, giyim kuş am, mimarî, yemek ve mutfak kültürü gibi halk tarafından üretilen fizikî unsurları kapsamaktadır. Bu ürünler üretildikleri toplumun yaş ayış biçimlerini ve inançlarını yansıtabilmeleri bakımından halkbilimine kaynaklık ederler.

Sözlü kaynaklar, yazılı kaynaklar ve maddi kültür kaynakları dışında bir diğ er kaynak ise görsel kaynaklardır. Görsel kaynaklar arasında; resimler, fotoğ raflar, televizyon, sinema ve internet sayılabilir. Teknolojinin geliş mesiyle birlikte yaygınlaş an

kitle iletişim araçları kullanımı halk bilimi araştırmacılarını da bu noktaya yöneltir. Televizyonlarda gelenek ve görenekleri konu edinen belgeseller, programlar düzenlenmektedir. Halk kültürü unsurlarını barındıran pek çok sinema filmi vardır. İnternet sitelerinde de halk kültürüyle ilgili pek çok görsel malzeme ve video bulmak mümkündür (Aça, 2019: 136-137). Tüm bu sebeplerle görsel kaynaklar günümüz halk bilimi araştırmacıları için oldukça önemli bir kaynaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK KURBANÎ’NİN HAYATI, MESLEĞİ, EĞİTİMİ, EVLİLİĞİ

1. DOĞUM YERİ VE YILI

Âşık Kurbanî, 1963 yılında Bayburt il merkezine 42 kilometre uzaklıktaki Başçimağıl köyünde toprak bir evde dünyaya gelmiştir. Doğum günü ve ayı kesin olmamakla birlikte kendisi ile yaptığımız mülakat esnasında ekim ayında doğmuş olabileceğini ifade etmiştir.

2. ANNE, BABA VE KARDEŞLERİ

Annesinin adı Zülfiye’dir. Zülfiye Oltulu, 1942 tarihinde doğmuş 15 Mayıs 2017 senesinde vefat etmiştir. Zülfiye hanım, eli hünerli Anadolu kadınlarından. Hem ev hanımlığı yapıp çocuklarına bakmış hem de tarlalarda çalışmıştır.

Babasının adı Hikmettir. Hikmet Oltulu 1938 tarihinde doğmuştur ve hâlâ hayattadır. Askerliğini çavuş olarak yaptığı için lakabı Hikmet Çavuş’tur. Mesleği inşaat ustalığıdır. Âşık Kurbanî babasını bir şiirinde şöyle anlatır:

“Dünya yansa bi çulu yanmaz

İşte bu adam benim babam,

Beni görenler onun oğlu sanmaz

İşte bu adam benim babam.

Ne ağlar ne de gülmez,

Çocuk sevmeyi pek bilmez

Bir topluma gidip gelmez

İşte bu adam benim babam.

Bıyığını burar da gezer

Hiç kimseye görünmez firar da gezer

Saçını tarar da gezer

İşte bu adam benim babam.

Köyde malını satmış ahırında malı yok

Yaşı geçmiş daha tutunacak dalı yok

Görenler der ki bu adamın ağzında dili yok

İşte bu adam benim babam.

Allah bunu böyle yaratmış

Tam dokuz tane çocuk töretmiş

Bazen de kendini aratmış

İşte bu adam benim babam.

Kurbanî der sözün savuştur

Ya Rabbi sen bu adamı sevgiye kavuştur

İsmi sorarsan Hikmet Çavuştur

İşte bu adam benim babam.” (54)

Altı erkek üç kız olmak üzere toplamda dokuz kardeşlerdir. Âşık Kurbanî ailenin en büyük çocuğudur. Kardeşleri; Sevgi, Fadime, Sultan, Halit, Hasan, Hüseyin, Erkan ve Esmeni'dir.

3. EĞİTİMİ

Âşık, ilkokul mezunudur. Başçimağıl'da köy okulunda eğitim görmüş sonrasında yaşadığı maddi zorluklar, geçim sıkıntısı gibi sebeplerle eğitimine devam edememiştir.

4. ASKERLİĞİ

Acemi birliğini Aydın Birinci Jandarma Er Eğitim Taburu'nda, usta birliğini ise Malatya Doğanşehir'de yapmıştır.

5. MESLEĞİ

İlk zamanlar günlerini dağda çobanlık yaparak geçirmiştir. 1976 senesinde çalışmak için Rize'ye gitmiş ve burada yaklaşık yedi sekiz sene inşaatlarda çalışmıştır.

Köylerine gelen Âşık Nusret Torunî'yi dinleyince çok etkilenmiş ve usta malı şiirler söyleyerek âşıklığa adım atmıştır. Başlarda teknik konularda bilgisi olmadan ustaları taklit ederek şiirler söylemiş askerden döndükten sonra teknik bilgileri öğrenmiş ve şiirlerini buna göre oluşturmuştur.

Askerlik vazifesini tamamladıktan sonra eşi ve ilk çocuğu Havva ile Tekirdağ'a göç etmişlerdir. Tekirdağ'da uzun yıllar boyunca inşaatlarda çalışmış üniversite, devlet hastanesi gibi pek çok binanın yapımında görev almıştır.

Âşık hâlâ Tekirdağ'da inşaatlarda sıvacılık yaparak geçimini sağlamaktadır. Girdiği her mecliste saz çalıp şiir söyleyerek âşıklık mesleğini icra etmektedir.

6. EVLİLİĞİ, EŞİ VE ÇOCUKLARI

Eşinin adı Maya'dır fakat kendisi ona Mihriban diye hitap etmektedir. 1984 yılında askere gitmeden önce doğduğu köy olan Başçimağıl'da Maya Oltulu ile görücü usulü evlilik yapmıştır. Bu evlilikten doğan ilk kız çocukları henüz yirmi günlükken vefat etmiştir.

Havva, Hatice, Hafize, Ferhat, Halime adlarında beş çocuğun babasıdır. Çocuklarının hepsi evlidir. Altı tane de torunu vardır.

İKİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK KURBANÎ'NİN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ

1. YETİŞTİĞİ ÇEVRE

Âşık Kurbanî, gençlik yıllarında dağda çobanlık yaparken öncelikle gördüğü doğal güzelliklere; dağlara, ağaçlara, çiçeklere ve hayvanlara güzellemeler yapmakla şiir söylemeye başlamıştır. Yetiştigi köy ortamının doğal güzellikleri ve bu güzelliklere olan sevgisi ilk şiirlerini şekillendirmiştir. Küçük yaşta köyünden ayrıldığı için sonraki dönemdeki şiirleriye daha çok ayrılık ve gurbet temalıdır. Doğup büyüdüğü köyde saz şiiri geleneği canlı değildir; ancak annesinin dedesi Dursun Usta'nın da doğaçlama şiirler söylediğini bilmekteyiz. Dursun Usta'dan günümüze kalan herhangi bir ürün bulunmamaktadır.

2. ETKİLENDİĞİ USTA ÂŞIKLAR

En çok etkilendiği ve kendisine örnek aldığı âşık, Âşık Sümmanî'nin torunu Âşık Nusret Toruni'dir. Asıl adı Nusrettin Yazıcı olan âşık; 05.01.1945 tarihli Erzurum'un Narman ilçesine bağlı Samikale köyünde doğmuş, 23.01.2003 tarihinde ise ani bir rahatsızlığı dolayısıyla İstanbul Süreyya Paşa Hastanesi'nde hayata gözlerini yummuştur (Sömen, 2011: 5).

Âşık Kurbanî, Âşık Nusret Toruni'yi ilk kez bir düğüne katılmak amacıyla köylerine geldiği zaman dinlemiş ve çok etkilenmiştir. “*Âşıklık Geleneği Bağlamında Bayburtlu Bir Âşık: Âşık Kurbanî*” adını taşıyan makalede Âşık Kurbanî'nin ustası Âşık Nusret Toruni olarak belirtilmiştir. Ancak Âşık Kurbanî ile yaptığımız mülakatlardan öğrendiğimize göre Âşık Nusret Toruni ile usta- çırak ilişkisi yaşayabilecekleri kadar bir paylaşımları olmamıştır. Sadece birkaç kez görüşme şansları olmuştur. Öyle ki Onur Sömen'in “*Âşık Nusret Toruni'nin Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri*” adını taşıyan yüksek lisans tezinde de Âşık Nusret Toruni'nin yetiştirdiği çıraklar arasında Âşık Kurbanî'nin adı geçmemektedir. Buna göre ikili arasındaki ilişkiyi usta- çırak ilişkisi olarak nitelendirmek doğru olmayacaktır ancak etkilenme ve örnek alma şeklinde ifade edebiliriz.

Âşık Kurbanî, halk şiirine ilgi duymaya başladıktan sonra pek çok usta âşığı radyo ve kasetlerden dinlemiş ve kitaplardan okumuştur. Karacaoğlu, Yunus Emre, Ruhsati, Celali, Hicrani ve daha pek çok âşığı okumuş, öğrenmiş ve kendisine örnek almıştır.

3. ÂŞIKLIĞA ADIM ATMASI

Âşıklığın doğuştan içinde var olduğunu söyleyen Âşık Kurbanî, henüz çocuk yaştaiken köyde çobanlık yaptığı sıralarda dağın eteğine yaslanıp gizli gizli türküler söylediğinden bahseder. O zamanlar henüz gelenek hakkında bilgisi yoktur. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi bu mesleğe olan ilgisi âşık Nusret Toruni'yi dinlemesiyle başlar.

Sonrasında pek çok usta âşığı dinleyip okuyarak kendini geliştirmiştir. Askere gidip döndükten sonra halk şiirinin teknik unsurlarını öğrenmiştir. Başlangıçta saz çalmadan şiir söyleyen âşık daha sonra usta âşıkları izleyerek saz çalmayı öğrenmiştir.

Şu an Tekirdağ'da hâlâ irticalen çalıp söylemeye ve şiir yazmaya devam eden âşık şiire olan sevgisini şöyle dile getirir: *“Girdiğim her mecliste söylerim, gördüğüm güzellere söylerim, benim olduğum yerde mutlaka şiir olur.”* Şiirlerini *“öncelikle gönül defterine yazdığını sonrasında kaleme ve kâğıda döktüğünü”* ifade eder.

4. RÜYA GÖRME /BADE İÇME

Âşık Kurbanî'nin âşıklık kimliğine bürünmesinde rüya motifinin bir etkisi yoktur. Kendisi âşıklığın Allah'tan gelen ilhamla içinde var olduğunu ifade etmesine karşılık rüya görme ve bade içme kavramlarına inanmamaktadır. Rüya görme ve bade içme ile ilgili söyledikleri şöyledir: *Badeyi ben bilirim ki Hızır as. Ölümsüzlük badesini içmiştir. İnsan bade içmenin hayaline dalar, hayal mayal bir şeyler olur ama ben bade içmedim. Âşıklık zaten Allah vergisi. Bir âşık dörtlüğünde şöyle söyler: “Sormayın âşığa, aşk âşığın nesidir? / Ruhun cilasıdır, kalbin ifadesidir. / Bu Allah'ın bir hediyesidir. Onun için yani ne ölçen anlar ne tartan anlar. Allah'ın bir vergisi.*

5. MAHLAS ALMASI

Edebiyat tarihi içinde Azerbaycan sahasında Kurbanî mahlaslı bir şair karşımıza çıkmaktadır. 16. yüzyılda yaşamış olan Âşık Kurbanî, âşık şiirinin Azerbaycan sahasındaki önemli temsilcilerinden biri hatta âşık tarzı şiir geleneğinin bu sahadaki

kurucusu olarak kabul edilir (Erol, 2018: 241). Çalışmamıza konu olan Âşık Kurbanî ile mahlas benzerliği söz konusudur.

Nihat Oltulu, Tekirdağ Devlet Hastanesinin inşaatında çalıştığı sıralarda şiir söylediği doktor ve hemşirelere “kurban” diye hitap ettiği için Başhekim İbrahim Türkseven ona “Kurbanî” mahlasını vermiştir. Ayrıca onun için bu mahlas Allah’a kurban olmak anlamını taşımaktadır. Daha önce bir internet sitesine vermiş olduğu röportajda “Kurbanî” mahlasını kullanmasıyla ilgili şu sözleri zikretmiştir: “*Sevmeye alışmalıyız. Çünkü bu kâinatı ve içindeki her şeyi Allah yarattı. Solucanın toprakta gezinmesinden, kelebeğin kanat çırpmasına, bir bebeğin gülmesinden bir kuzunun oynamasına kadar her şeyde Rabbimizin güzellikleri seyrediliyor. Biz böyle Allah’a nasıl kurban olmayız? Allah için her an kurban olmaya hazırız. Onun yolunda ölmek bize şereftir. Bunun için Kurbanî mahlasını kullanıyorum.*” (URL 3).

6. SAZ ÇALMASI

Saz, âşık şiirinin en önemli kavramlarından biridir. Âşık Kurbanî henüz dokuz onlu yaşlarındayken âşıklık geleneğiyle ilgili bilgisi olmadan ezgili ve uyaklı şiirler söylemiş daha sonra usta âşıkları izleyerek kendi çabasıyla saz çalmayı öğrenmiştir. Son on beş yıldır saz ile çalıp söylemektedir.

Saz çalmasıyla ilgili verdiği bilgiler şöyledir: *Âşıklardan görüp öğrendim kara düzen... Kursa falan gitmedim. Âşıklara baka baka öğrendim. Kendi kendime öğrendim. On beş yirmi tane saz geçti elimden. Kimisi kırıldı kimisini hediye ettim. İlk söylerken sazsız çıplak söyledim. Her akşam Bayburtlular derneğinde usta malı söyleyerek başladım. Sonra irticalen okudum. 10-15 senedir çalıyorum, çok da usta değilim sazda*

7. KATILDIĞI TELEVİZYON PROGRAMLARI

Âşık Kurbanî pek çok televizyon programına katılmıştır. Tekirdağ’ın yerel kanalı Kanal 59’da Cahide Ulaş’ın programında şiir söylemiştir. Kanal 7’de Şebnem Kısaparmak’ın programına katılmıştır. TV 5’te yayınlanan Âşıklar Meydanı Programına katılmıştır. Bunların dışında Doğu TV, Hilal TV gibi kanallara da çıkmıştır.

8. HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

8.1.Makale

Şerife Seher Erol Çalışkan ve Özgenur Ünal'ın birlikte kaleme aldıkları “*Âşıklık Geleneği Bağlamında Bayburtlu Bir Âşık: Âşık Kurbanî*” adlı çalışma *Âşık Kurbanî*'yi bilim dünyasına tanıtan çalışmadır. Makale, Özgenur Ünal'ın *Âşık Kurbanî* ile 24 Nisan 2019 tarihinde yapmış olduğu derleme çalışmasına dayanmaktadır. Burada âşık somut olmayan kültürel mirasın taşıyıcısı olarak nitelendirilmiş, hayatı ve âşıklığı ile ilgili bilgi verilmiş, şiirlerinden örnekler eklenmiştir. Ayrıca derleme esnasında çekilmiş fotoğraflar da makalenin sonunda verilmiştir (Ünal ve Çalışkan, 2023).

8.2.İnternet Haberleri

Dünyabizim adlı sitede *Önce Dana'ya Sonra Suna'ya Âşık Oldu* başlığıyla bir söyleşiye yer verilmiştir. Bu söyleşide âşığın kısaca hayat hikâyesinden, âşıklığa nasıl başladığından söz edilmektedir. Şiirlerinden örneklere yer verilmiş ve haber âşığın fotoğraflarıyla desteklenmiştir (URL 3).

Mirat Haber sitesinin 4 Eylül 2021 tarihli haberinde *Değişleriyle İrşad Vazifesi Yapan Âşık* başlığı altında kendisiyle yapılan röportaja dayanan 9 dakikalık bir video vardır (URL 4). Bu videoda âşık doğup büyüdüğü köyde geçirdiği zamanlardan, henüz 14 yaşındayken çalışmak için Rize'ye gidişinden Rize'de on yıl kaldıktan sonra Tekirdağ'a göç etmesinden başlayarak; âşıklığa nasıl başladığından, âşıklık mesleğini şu anda nasıl icra ettiğinden söz etmektedir. Âşık söylediği şiirleri “deyiş” olarak adlandırmaktadır. Söylediği şiirlerle ve çaldığı sazla “irşad vazifesi” yaptığını ifade etmektedir. Videonun devamında Tekirdağ ve İstanbul için yazmış olduğu şiirleri seslendirmekte ve Hz. Muhammed'e olan sevgisini dile getirdiği şiirlerinden birini saz eşliğinde icra etmektedir.

8.3.Sosyal Medya Paylaşımları

Âşık ile ilgili sosyal medyada da çeşitli paylaşımlar bulunmaktadır. Bu paylaşımlar âşığın kendisi tarafından yapılmış değildir. Başkalarının kayda alıp sosyal medyaya yüklediği videolardır. Âşığın herhangi bir sosyal medya platformunda hesabı bulunmamaktadır. Kendisinin şiir söylediği birkaç videonun linkine kaynakça kısmında yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIK KURBANÎ'NİN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL, TÜR, DİL VE ÜSLUP AÇISINDAN İNCELENMESİ

1. ŞİİRLERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Halk şiirinin kendine özgü şekil unsurları vardır. Şekil kavramıyla ifade etmek istediğimiz şiirin dış yapısını oluşturan unsurlardır. Şiirin dış yapısını oluşturan unsurlar; nazım birimi, hane sayısı, ölçü, redif, kafiye, kafiye şeması, nazım biçimleri olarak sıralanabilir. Halk şiirinde genel olarak kullanılan nazım birimi dördlük, ölçü; hece ölçüsü ve kafiye türü de yarım kafiye'dir. Âşık Kurbanî'nin şiirlerini şekil yönünden incelediğimizde dördlük nazım birimini kullandığını, şiirlerini hece ölçüsüyle yazdığını, sıklıkla yarım uyak kullandığını görmekteyiz. Tüm bu çıkarımlar, âşığın Türk halk şiiri geleneğini yansıttığını ve geleneğin bir taşıyıcısı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Âşığın şiirlerindeki şekil unsurları alt başlıklar hâlinde incelenmiş ve şiirlerinden örnekler eklenmiştir.

1.1. Nazım Birimi

Şiiri oluşturan mısra kümelerine nazım birimi denilmektedir. Buna göre iki mısradan oluşan birime beyit, dört mısradan oluşan birime dördlük, üç, beş veya daha fazla mısradan oluşan birime ise bent adı verilir. Âşık şiirinin temel nazım birimi dördlüktür. Âşık Kurbanî, incelediğimiz 125 şiirin yalnızca biri hariç hepsinde dördlük nazım birimini kullanmıştır.

1.2. Hane Sayısı

Âşık Kurbanî'nin 125 adet şiiri incelenmiştir. Şiirlerini dördlük nazım birimiyle kaleme alan âşığın yalnızca türkü türündeki bir şiiri beşlikten oluşmaktadır. Âşığın şiirlerindeki hane sayıları aşağıdaki gibidir.

- Üç dördlükten oluşan şiir 6 adet
- Dört dördlükten oluşan şiirler 22 adet
- Beş dördlükten oluşan şiirler 39 adet

- **Altı dörtlükten oluşan şiirler** 29 adet
- **Yedi dörtlükten oluşan şiirler** 17 adet
- **Sekiz dörtlükten oluşan şiirler** 5 adet
- **Dokuz dörtlükten oluşan şiir** 2 adet
- **On dörtlükten oluşan şiirler** 3 adet
- **On bir dörtlükten oluşan şiir** 1 adet
- **Dört bentten oluşan** 1 adet

1.3.l

Halk şiirinde genellikle hece ölçüsü kullanılmaktadır. Hece ls dizedeki hecelerin eşitliğine dayanan ldr. Âşık şiirinde en yaygın kullanılan hece kalıpları yedili sekizli ve on birli hece kalıplarıdır. Hece lsne halk şairlerince “parmak hesabı” adı verilmiştir (Sever, 2013: 57).

Âşık Kurbanî, kulak kafiyesine aşına olduğu için hece saymak gibi bir kaygı gütmemektedir. şiirlerini yazıya döktüğünde mısraların yaklaşık olarak aynı boyutta olup alt alta gelmesi ve eşit görünmesi onun için yeterlidir. Onun için önemli olan şiirin ezgiye uyumlu olmasıdır. Âşık heceleri tek tek saymadığını, ezgiye uydurma gayretinde bulunduğunu, yazıya aktardığında mısralardaki uzunluğun göze rahatsız edecek şekilde gelmediğini beyan etmektedir. Dolayısıyla hece ölçüsü bakımından incelediğimiz şiirlerinde farklı hece sayılarıyla karşılaşmaktayız. şiirlerde heceler arasında şekil bağlamında eşitlik olmamasına karşılık ezgi ve söyleme bağlamında bir sorun yoktur. Âşık genel olarak 8’li ve 11’li hece ölçüsünü kullanmıştır. şiirlerinde hece ölçüsünün kullanımına yönelik örnekler aşağıdaki gibidir:

8’li Hece ls

“Kurbanî’de çoktur âlem

Yaratılmış nurdur kalem,

Hepinize sevgi selam,

Yolu güzel öğretmenler.” (82)

11’li Hece ls

“Aziz dostum gidersen bizim ele,

Yeşil Çimağıl’a bir selam götür.

Mevla emeklerim vermesin yele,

Yeşil Çimağıl’a bir selam götür.” (8)

Düzensiz olan örnekler aşağıdaki gibidir. Mısralardaki hece sayıları parantez içinde belirtilmiştir.

➤ “Bir afet oldu on üç mayısta, (10)

Nice canlar yana yana gittiler. (11)

Bütün Türkiye kederde yasta, (10)

Ecel şerbeti içti divana gittiler.” (13)

(98)

➤ “Mahpus ettiler yürekte sözlerimi, (12)

Yaktı yüreğimi nâr eylediler. (11)

Lal eylediler söyleyen dillerimi, (12)

Ağlattı yaralı gönlümü zâr eylediler.” (14)

(117)

➤ “Kültür olmaz sade kete dolmayınan, (12)

Hakk’a varılmaz Ramazan’da davul çalmayınan, (15)

Aslınızı unutmayın sonradan bulmayınan, (15)

Söz dinleyin düşünün Mehmet Bey.” (10)

(30)

1.4. Redif

Mısralarda kafiye oluşturan harflerden sonra gelen şekil ve anlam bakımından birbirine benzeyen ses veya seslere “redif” adı verilir. Redif, tek bir sestten oluşabileceği

gibi bir mısranın tamamına yakını da redif olabilir (Karataş, 2001: 342-343). Halk şairleri redife uyaktan daha fazla ehemmiyet göstermişlerdir (Dilçin, 1983: 80). Âşık Kurbanî'nin şiirlerinden alınan redif örnekleri şöyledir:

“Kimi ekmiş kimisi bi**Ç**miş,
Kimi terk edip de gö**Ç**müş,
Sahipsiz evlerin duvarı u**Ç**muş,
Gidenlerin izi var o köyde.” (80)

Yukarıda verilen örnek dörtlükte biç, göç ve uç sözcüklerinin sonunda büyük harfle belirtilen “ç” sesi yarım uyaktır. Uyaktan hemen sonra gelen koyu renkle belirtilen -miş/-müştü/-muş ekleri sesçe birbirine benzemektedir ve üçü de duyulan geçmiş zaman ekidir. Bu sebeple bu ekler redif görevindedir.

“Bitmez âşıkların kederi, der**T**leri,
Mevla sever doğruları, mer**T**leri,
Yatak içinde ağrıdı başım e**T**leri,
Ettin emeğim zay Aziz Karaca.” (9)

Yukarıdaki dörtlükte dert, mert, et sözcüklerinin sonundaki “t” sesi yarım uyaktır. Sözcüklerin sonunda bulunan “-leri” ekleri ise rediftir.

1.5.Kafiye Çeşitleri

Kafiye; mısraların sonlarında bulunan hecelerin seslerinin birbirine benzemesidir. Fakat bu heceler manaca birbirine benzememelidir. Mesela “Ne talihsiz başım var / Bağrım da bin başım var” beytinde her iki mısranın da sonunda bulunan baş sözcüklerinin anlamları birbirinden farklıdır. Birinci beyitteki baş sözcüğü şahıs, nefis; ikinci beyitteki ise yara anlamına gelmektedir. İşte bu tür ses benzerlikleri kafiye olarak adlandırılır (Onay, 2012: 48).

1.5.1. Yarım Kafiye

Âşık şiirinde en çok kullanılan kafiye türü yarım kafiye. Yarım kafiye tek ses benzeşmesiyle oluşan kafiye (Kaya, 2014: 430). Âşık Kurbanî de şiirlerinde sıklıkla yarım kafiye kullanmıştır. Şiirlerinden örnekler şöyledir:

“Bacalarının dumanı seyrek **çıkar**,

Uzun söğütleri semaya **bakar**,

İçinden duru çayı **akar**,

Yeşil Çimağıl’a bir selam götür.” (8)

Yukarıdaki dördlükte “ar” sesleri eş görevli ekler olduğu için redif görevindedir. Koyu renkle gösterilen “k” sesleri yarım kafiye.

“Lezzet verdin, tat verdin;

Koyun verdin süt verdin,

Yemiş verdin, dut verdin.

Nimetine şükür olsun.” (77)

Yukarıdaki dördlükte tat, süt ve dut sözcüklerinin sonundaki “t” sesi yarım kafiye. “verdin” sözcükleri ise rediftir.

1.5.2. Tam Kafiye

Tam kafiye iki ses benzerliğine dayanan kafiye (Kaya, 2014: 431). Âşık Kurbanî’nin şiirlerinde tam kafiye örnekler şöyledir:

“Evvela kendi nefsinle eyle sava**ş**,

Namert kapısından bekleme lava**ş**,

Arsız nursuz adamla olma arkada**ş**,

Ben mücahidim dese, davasına güvenme. “ (32)

Yukarıdaki dördlükte savaş, lavaş ve arkadaş sözcüklerinin sonunda koyu renkle belirtilen “aş” sesleri tam kafiye oluşturmaktadır.

“Böyle buyurdu Hakk’ın ferma**nı**,

Kiminin koşmaya kalmadı derma**nı**,

Sokaklarda kaldı malı, hayva**nı**,

Çok yaman oldu Doğanşehir.” (123)

Yukarıdaki dörtlükte “ı” sesi belirtme hâli eki olarak redif görevindedir. Ferman, derman ve hayvan sözcüklerindeki “an” sesi tam kafiye.

1.5.3. Zengin Kafiye

Zengin kafiye, ikiden fazla ses benzerliğine dayanan kafiye (Kaya, 2014: 431). Âşık Kurbanî şiiirlerinde yer yer zengin kafiye de yer vermiştir. Zengin kafiye kullandığı şiiir örnekleri şöyledir:

“Kimi kepini başına eylemiş **sarık**,

Botu yırtılmış, topukları **yarık**,

Kiminin ayağında kalmamış **çarık**,

Mehmet’in çile çektiği yer Çanakkale.” (26)

Yukarıdaki dörtlükte sarık, yarık ve çarık sözcüklerinde bulunan “arık” sesleri zengin kafiye.

“Kurbanî’yim bilmem talihim mi **kara**,

El değmeden verdiniz bana **yara**,

Geceyi yapan siyasetle **para**,

Siz dinleyin, düşünün Aydın Bey.” (30)

Yukarıdaki dörtlükte kara, yara ve para sözcüklerindeki koyu renk ile belirtilen “ara” sesleri zengin kafiye.

1.5.4. Tunç Kafiye

Zengin kafiye türünde kimi zaman sözcükler birbirinin içine girmiş durumdadır. İşte bu durumdaki zengin kafiye tunc kafiye adı verilir. Aşağıda verilen örneklerde tunc kafiye vardır:

“Zahid Mahmut Recai **ağladı**,

Yaslı yengem karalar **bağladı**,

Aktı gözyaşları doldu **çağladı**,

Gonca yayınevinde gülşeni kaybettik.” (45)

Yukarıdaki dörtlükte “ağla” sözcüğü “bağla” ve “çağla” sözcüklerinin içinde bulunmaktadır. Sözcükler arasında tunç kafiye vardır. “-dı” ekleri ise rediftir.

“Mevla bilir **aht**ımızı,

Terk ederiz **taht**ımızı,

Günde beş vaktimizi

Kılıp Mevla’ya gidelim.” (70)

Yukarıdaki dörtlükte “taht” sözcüğü “aht” sözcüğünü içinde barındırdığı için tunç uyak vardır. “-ımız” ekleri ise eş görevde kullanıldığı için rediftir.

1.6. Ayak

Doğan Kaya ayak terimi şöyle tanımlamaktadır: “Âşık şiirinde genellikle ilk dörtlüğün ikinci dizesinde başlatılan bütün dörtlüklerin son dizelerinde yarım, tam, zengin hatta cinaslı kafiyeyle vücuda getirilen yahut dizenin tamamında aynen tekrarlanan sözlerle oluşturulan ve dörtlüklerin mihengi durumunda olan kafiye.” (Kaya, 2014:127). “Yazılı edebiyat gelenekleri içinde yer alan şiirlerde yalnızca ahengi sağlayan kafiye farklı olarak halk şiirindeki ayak, şiire ahengi sağlamanın yanında anlam bütünlüğünün de kurulmasına yardımcı olmaktadır.” (Günay, 1990: 33).

Âşık şiirinde iki çeşit kafiye bulunmaktadır. Bunlardan birincisi yukarıda sözünü edip incelemesini yaptığımız ilk üç dizenin kendi arasında kafiyelenmesiyle oluşan kafiye. Diğerisi ise dörtlüklerin son mısralarında ses birliği sağlama esasına dayalı olan kafiye ve bu kafiye türüne âşık şiirinde ayak adı verilmektedir (Kaya, 2014:128).

Ayaklar kafiyeleniş biçimlerine göre tek ayak ve döner ayak olarak ikiye ayrılmaktadırlar.

1.6.1. Tek Ayak

Bütün dörtlüklerin son dizelerinde aynen tekrar eden ayağa tek ayak denilmektedir. Bu ayak türünü bazı araştırmacılar mısra hâlinde redif olarak kabul ederler ve kafiye olarak görmezler (Kaya, 2014: 759). Âşık Kurbanî şiirlerinde sıklıkla tek ayak kullanılmaktadır. Aşağıda tek ayak kullanımına örnek şiirler verilmiş ve ayaklar koyu renkle belirtilmiştir:

“Senden başka kime yalvarayım?

Filistin’e güç ver Allah’ım.

Gözü yaşlı bağı yarayım,

Filistin’e güç ver Allah’ım.

Kimi yaralanmış yerde yatar,

Kimi sığınmış ona nâra atar,

Dilerim İsrail felaketle batar,

Filistin’e güç ver Allah’ım.” (40)

“Mal senin mülk senin,

Mülküne sahip gönder Rabb’im,

Hâli yaman oldu Türkiye’nin,

Mülküne sahip gönder Rabb’im.

Halkın isyanı ne zaman diner,

Dükkanlar kapanır kepenkler iner,

Nerde kaldı adaletli Ömer,

Mülküne sahip gönder Rabb’im.” (64)

“Seherde öten bülbüllerde

Senin aşkın var Allah’ım.

Bahçelerde açan güllerde,

Senin aşkın var Allah’ım.

Bütün dağlarda taşlarda,

Semada uçan kuşlarda,

Gözden akan yaşlarda,

Senin aşkın var Allah'ım.” (94)

1.6.2. Döner Ayak

Aynı sesi içeren farklı kelimelerle oluşturulan ayak türüne “döner ayak” adı verilmektedir. Âşık Kurbanî'nin döner ayaklı şiirlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

“Köyde doğdum, dünyaya geldim.

Bedenimin **beZi var o köyde.**

Çok çalıştım emek verdim.

Ekmeğimin **tuZu var o köyde.**

Kimi ekmiş kimisi biçmiş,

Kimi terk edip de göçmüş,

Sahipsiz evlerin duvarı uçmuş,

Gidenlerin **iZi var o köyde.” (80)**

Yukarıda ilk iki dördlüğü verilen O Köyde adlı şiirde döner ayak “z” ünsüzüyle yapılmıştır.

“Öğretir okuma yazmayı,

HâLi güzel öğretmenler.

Emekleriniz olmaz zayı,

YoLu güzel öğretmenler.

Türkiye'nin her ilinde,

Nezaket söyler dilinde,

Hüneri vardır elinde,

ELi güzel öğretmenler.” (82)

Yukarıda ilk iki dörtlüğü verilen Öğretmenler adlı şiirde döner ayak “I” sesiyle yapılmıştır.

“Övmüş de yaratmış Yüce Yaradan

DiLlerde senin aşkın var.

Ümmetine dua ettin karadan,

GönüLlerde senin aşkın var.

Tebliğe indi bütün melekler,

Kabul oldu yaptığın dilekler

Terinden kokuyu aldı çiçekler,

GüLlerde senin aşkın var.” (90)

Âşık Kurbanî’nin peygamber sevgisini işlediği yukarıdaki dörtlüklerde “I” sesiyle yapılmış bir döner ayak görülmektedir.

1.7.Kafiye Şeması

Âşık Kurbanî’nin şiirlerindeki ilk dörtlüklerin kafiyeleşme biçimini incelediğimizde âşığın en çok kullandığı kafiye şeması türünün “abab” şeklinde olduğunu görmekteyiz. İncelediğimiz 125 şiirin 106’sının ilk dörtlük kafiyeleşme biçimi “abab” şeklindedir:

- “Bir afet oldu on üç mayısta, **a**
- Nice canlar yana yana gittiler. **b**
- Bütün Türkiye kederde yasta, **a**
- Ecel şerbeti içti divana gittiler.” (98) **b**
- “Çileli anamın dertleri çoktur **a**

Diyip ağlamanın sırası geldi	b
Ciğeri yaralı midesi yoktur	a
Sayıp ağlamanın sırası geldi.” (5)	b

➤ “Hani bizden evvel gelenler	a
Nicesi göçmüş gelene kalmaz,	b
Kanat çalmış koca zenginler,	a
Dünya benim diyene kalmaz.” (60)	b

Şiirlerinden 12 tanesinin ilk dördlüklerindeki kafiyeleşme biçimi “aaab” şeklindedir:

➤ “Kütahya Gediz’de dünyaya geldin.	a
Okudun faydalı insan oldun.	a
Tıp doktorluk unvanı aldın,	a
Yolun açık olsun Hakan Sunal.” (33)	b

➤ “Mevla’m ihsan etmiş işçilerin işini,	a
1452’de yazmışlar tarihi yaşını	a
Bismillah ile koymuşlar her taşını,	a
Fatih Sultan’dan eser Rumeli Hisarı.” (93)	b

Şiirlerin 4 tanesinin ilk dördlüğünde kafiye şeması “aaxa” şeklindedir:

➤ “Ey divane gönül nefsin havasına güvenme,	a
Aldanıp dünyanın zevk-i sefasına güvenme,	a
İmtihan hanedir burası kimse kalıcı değil,	x
Bağ-ı bahçe, tarla tapusuna güvenme.” (32)	a

➤ “Tarih doksan iki yandım aşkına server senin,	a
---	----------

Bismillah yazmış yaradan kaşına server senin, **a**
Sultan-ı Enbiya'sın rahmet için geldin cihana. **x**
Bütün alem hayrandır işine server senin.” (118) **a**

Âşığın bir şiirinde ilk dördlüğün kafiye şeması “abba” şeklindedir:

➤ “Nimetine şükür olsun, **a**
Akıl verdin, baş verdin, **b**
Göz verdin, kaş verdin, **b**
Nimetine şükür olsun.” (77) **a**

Bir adet şiirinin de ilk dördlükteki kafiyeleniş biçimi “abcb” şeklindedir:

➤ “Dinleyin arz edeyim Aziz beyler, **a**
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü. **b**
Ecel pençesini vurdu serine, **c**
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.” (44) **b**

1.8.Nazım Şekilleri

Âşık Kurbanî'nin şiirlerini incelediğimizde sıklıkla koşma nazım şeklini tercih ettiğini görmekteyiz. Koşma nazım biçimiyle güzellmeler, ağıtlar, koçaklamalar ve taşlamalar söylemiştir. Koşma nazım şekli dışında bir şiirini türkü nazım şekliyle oluşturmuştur. Doğal afetleri ve güncel olayları konu ettiği destanlar yazmıştır. Ayrıca on beşli hece ölçüsüyle yazmış olduğu divan şeklinde şiirleri de vardır.

1.8.1.Türkü

Türkü, genellikle 7'li, 8'li ve 11'li hece ölçüsüyle söylenen ve halkın ruh hâlini, derdini, neşesini zevkini, dünya görüşünü anlatan ezgili ve manzum bir üründür (Kaya, 2014:798). Her bir kıta; asıl sözlerin bulunduğu bent ve her bendin sonunda tekrar eden kavuştak bölümünden meydana gelmektedir. Söylendikleri yöreye göre şekil, söyleyiş biçimleri değişebilmektedir. Âşık Kurbanî incelediğimiz 125 adet şiirinin yalnızca bir tanesini türkü nazım şekliyle oluşturmuştur. Aşağıda örneği verilen türküde kavuştak bölümleri koyu renkle belirtilmiştir.

“Yaradan’a gider bütün yollar

Ömürden gider geçer yıllar

İncinmesin meyve veren dallar

Allah için sevdinse beni

Ne sen beni incit ne ben seni.

Aklım ermez dünyanın işine

Aldanıp düşme nefsin peşine

Sevgi göster kara kaşına

Allah için sevdinse beni

Ne sen beni incit ne ben seni.” (119)

1.8.2.Koşma

Türkçe koş- fiil köküne, fiilden isim yapma eki -ma getirilerek yapılan koşma Türk halk şiirinde en yaygın kullanılan nazım biçimidir (Durbilmez, 2016: 59).

Hece ölçüsünün 8’li, 6+5=11’li veya 4+4+3=11’li kalıbıyla meydana getirilirler. Dörtlük sayıları genellikle 3-5 arasında değişiklik göstermektedir (Aça, 2018: 261). Koşma şeklinin uyak düzeni “xaxa, bbba, ccca; abab cccb dddb veya aaab, cccb, dddb şeklindedir (Sever, 2013: 70). Koşmada uygulanan biçim mânî dışında halk şiirinin bütün türlerinde kullanılan ana biçimdir (Yardımcı, 2015: 262). Çoğunlukla sevgi ve doğa konusunda yazılmalarına karşılık farklı konuların işlendiği örnekleri de vardır. Koşmalar işledikleri konuya göre güzelleme, ağıt, taşlama ve koçaklama isimlerini alırlar. Âşığın koşmalarından örnekler türler başlığı altında verilmiştir.

1.8.3.Destan

Destan, âşıkların günlük olaylar, kahramanlık konuları, acıklı olaylar gibi konuları işledikleri bir türdür. Koşma biçimine benzetmekle birlikte koşmadan dörtlük sayısı, tema ve ezgi yönüyle ayrılmaktadır. Dörtlük sayısında belli bir sınırlandırma bulunmamaktadır. Dört dörtlükten 121 dörtlüğe kadar uzayabilen destanlar mevcuttur. Konularının geniş olması ve bir olaya bağlı olması destanların anlatımını diğer türlerden

ayırır. Anadolu destanlarında sıklıkla karşılaşılan konular savaşlar, isyanlar, doğal afetler, toplumsal eleştirilerdir (Yardımcı, 2015: 301-302). Âşık Kurbanî'nin şiirlerini incelediğimizde doğal afetleri ve kimi toplumsal olayları anlattığı destanlar yazdığını görmekteyiz. Bu destanlarda dörtlük sayısı en fazla on bir dörtlüğe ulaşmaktadır. Âşığın 6 Şubat depremini konu aldığı destan türündeki şiirinden alınan birkaç dörtlük şöyledir:

“Altı şubat seherinde oldu felaket,
Yasa boğuldu bütün memleket,
Kimi ölü çıktı kimi selamet,
Yardıma koştu devlet milletim.

Asrın felaketi oldu Maraş'ta,
Afad ekibinin gözleri yaşta,
Kimi canlar ezildi beton taşa,
Can başla çalıştı devlet milletim.

Yıkıldı evler oldu toz ile duman,
Yardım bekledi Adana Adıyaman,
Enkaz altında kaldı binlerce can,
Yola revana düştü devlet milletim.” (4)

1.8.4.Divan

Âşık şiirinde divan, aruzun “fâilatün fâilatün fâilatün fâilün” kalıbıyla yazılan ve halk şairlerince “divani” olarak adlandırılan bir nazım şeklidir. Ahmet Talat Onay'a göre aslında on beş heceden oluşup imale ve zihaf sayesinde aruza denk getirilen şiirlerdir (Onay, 2012: 191). Âşık Kurbanî dini muhtevalı kimi şiirlerinde divan nazım şeklini kullanmıştır. Aruz ölçüsünü değil on beşli hece ölçüsünü tercih etmiştir. Âşığın “Divan” şiirinden alınan örnek dörtlükler şöyledir:

“Aslımızı türaptan yarattın insan eyledin.

Herkesin rızkını verdin ihsan eyledin.
Nurundan yarattın Muhammed Mustafa'yı.
On sekiz bin aleme sen sultan eyledin.

Emrinde döner çark-ı alem-i devran.
Böyle buyurmuş bize Hazreti Kur'an.
Sekiz cennet dedi yedi niran.

Üzerine köprü kurdun mizan eyledin.” (36)

1.9. Nazım Türleri

1.9.1. Güzelleme

Güzellemeler, doğa güzelliklerini veya sevilen kişileri övmek maksadıyla söylenen şiirlerdir (Dilçin, 1983: 337). Âşık Kurbanî'nin şiirlerini incelediğimizde yakınlarına, devlet büyüklerine, gezip gördüğü şehirlerdeki güzelliklere, öğretmenlik, polislik gibi meslek gruplarına övgüler yaptığını görmekteyiz. Âşığın Türk Kadınları başlığını taşıyan güzelleme türündeki şiiri aşağıda örnek olarak verilmiştir.

“Bütün varlığın başıdır

Türk kadını sevgili analar.

İnsanlığın temel taşıdır,

Türk kadını sevgili analar.

Sevgi muhabbet yoğuran,

Vatana Mehmet doğuran,

Evini dizip yuvayı kuran,

Türk kadını sevgili analar.

Dağların lale sümbülü,

Bağların öten bülbülü,
Şehirlerin açan taze gülü,
Türk kadını sevgili analar.

Yavrusunu bağrına basar,
Haber verdi Ahmed-i Muhtar
Müjdesine oldunuz mazhar,
Türk kadını sevgili analar.

Kadına dinde işkence yoktur,
Kimi öğretmen kimi doktor
Okumuş memur hanım çoktur.
Türk kadını sevgili analar,

Âşık Kurbanî selamı sunar,
Ayşe, Fatma, Leyla, Hülyalar...
Başımızın tacıdır kadınlar.
Türk kadını sevgili analar.” (112)

1.9.2.Ağıt

Ağıtlar, insanın ölüm karşısında duyduğu acı ve üzüntüyü dile getirdiği kimi zaman feryat ve isyan içeren şiirlerdir (Sakaoğlu, 2004: 290). İslamiyet öncesi Türk şiirindeki sagunun, divan şiirindeki mersiye'nin halk şiirindeki karşılığıdır. Ağıtlarda acı ve üzüntülerin dile getirilmesinin yanı sıra ölen kişinin iyi özellikleri de anılır. Âşık Kurbanî hem kendi çevresinde vefat etmiş yakınlarının ardından hem de toplumu etkileyen kimi ölümlerin ardından ağıtlar yakmıştır. Doğup büyüdüğü köyde tanık olduğu ölümler, akrabalarının ölümü, devlet büyüklerinin ölümü, çalıştığı inşaatlarda kaza sonucu hayatını kaybeden arkadaşları onu oldukça etkilemiş ve duyduğu üzüntüyü

dizelerinde dile getirmiştir. Amcasının oğlunun inşaatta kaza sonucu hayatını kaybetmesi üzerine ağıt türündeki Hacı Mehmet'e adlı şiirini yazmıştır.

“Sekiz Mart'ta akşamın beşinde

Ecelin rüzgârı esti başında.

Ömrünü bitirdin elin işinde

Akşamın zor oldu Oltulu.

Sağlam değilmiş asansörün direği,

Orada bırakmış malayı, küreği,

Yandı Ayten, Leyla'nın yüreği,

Yandı yürekler nar oldu Oltulu.

Alçıda ayakları takatsiz kolları,

Hasretle bekliyordu yolları,

Derdini anlatamıyordu dilleri,

Ölümün sır oldu Oltulu.

Umutları, arzuları hep yıkıldı.

Yaralı bedeni makineye takıldı.

Derdini devası Mevla'ya kaldı.

Umut dağların kar oldu Oltulu.

Yetim kalmıştın civan çağında,

Çok çile çektin gurbet ocağında,

En sonunda Tekirdağ'ında,
Bir mezara yâr oldu Oltulu.

Gözü yaşlı ananın yüreği yara,
Kara yaşlı Sallı'ya giydirdi kara,
Kaderin böyle döndü mezara,
Kurbanî destanın yazdı Oltulu.” (43)

1.9.3. Taşlama

Bir toplumun aksayan taraflarını ve şahısların olumsuz davranışlarını hicveden edebi türe “taşlama” adı verilir. Divan edebiyatındaki hicviye türünün halk edebiyatındaki karşılığıdır (Sever, 2013: 409). Âşık Kurbanî'nin hicviye türünde yazdığı pek çok şiiri mevcuttur. Mesleği sıvacılık olan âşık Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nin inşaatında çalışmıştır. Burada çalışırken şahit olduğu olumsuz durumlar üzerine taşlama türündeki Üniversite'ye adlı şiirini yazmıştır.

“Dinleyin beyler, tarif edeyim;
Üniversite inşaatının hâline bakın.
Ben de çalıştım, vardır emeğim.
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Toplandık oraya Kürt ile Laz'ı
Müteahhitti sorarsanız Malatyalı Gazi,
Kimileri arada geziyor cingıllı tazı
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Bazı hocalar gelip dava açtı,
Çalıp götürülenler gizliden alıp kaçtı

Gazi Bey duyunca bu işe şaştı
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Uyanıklar götürdü tahta direği
Yiyenler yedi orada böreği
Yiyemeyenlerin yandı yüreği
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Gitti Kasım geliyor Aralık
Selami vicdansız Asım cılk
Gel sen de bu işin içinden çık
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Âşık Kurbanî'yim mesleğim sıvacı,
Cömert insanlar başımın tacı,
Mevla'm işinizde olsun yardımcı.
Üniversite inşaatının hâline bakın.” (114)

1.9.4.Koçaklama

Koçaklama; Türk halk şiirinde kahramanlık, yiğitlik ve savaş konularında söylenen türdür. Koçaklamalarda yiğitlik övülür, savaşlarda gösterilen kahramanlıklar dile getirilir. En iyi örneklerini Dadaloğlu, Kayıkçı Kul Mustafa ve Köroğlu vermiştir (Yardımcı, 2015: 278). Âşık Kurbanî'nin Çanakkale için yazmış olduğu bir koçaklama aşağıda örnek olarak verilmiştir:

“Kahraman Mehmetçik plan kurdu,
Düşmana hücum ettiği yer Çanakkale.
Hain zalimlere haykırdı dik durdu,

Bulgar’a kurşun sıktığı yer Çanakkale.

Tam bir asır gelip geçmiş aradan,
Nice kahramanlar göçmüş sıradan,
Yardım etti Mehmetçik’e Yaradan,
Tarihin destan yazdığı yer Çanakkale.

Attığı kurşunla düşmanı vurdular,
İngiliz, Fransız’ın karşısında durdular,
Göğüslerini siper edip cephe kurdular,
Zafer sancağı diktiği yer Çanakkale.

Gözü yaşlı analar bekler yurdunda,
Kimi şehit düşmüş Arıburnu’nda,
Zevcesi sılada, yavrusu karnında;
Askerin şehit düştüğü yer Çanakkale.

Kimi kepini başına eylemiş sarık,
Botu yırtılmış, topukları yarık,
Kiminin ayağında kalmamış çarık,
Mehmet’in çile çektiği yer Çanakkale.

Biz bu vatan için verdik aziz canı,
Cephede toprak kokuyor şehit kanı,
Kolay fethetmedik biz bu vatani,

Askerin kan döktüğü yer Çanakkale.

Kurbanî der kimi çavuş kimi onbaşı,
Zor günlerde kazandılar savaşı,
Eğilmedi kahraman Mehmetçik'in başı,
Şehadet şerbeti içtiği yer Çanakkale.” (26)

1.9.5.İlahi

Dini tasavvufî halk edebiyatına ait bir tür olan ilahiler dinî, ahlakî ve ilahî fikirlerin beyan edildiği şiirlerdir. Genellikle Allah'ın birliğini, büyüklüğünü ve kudretini anlatırlar (Güzel, 2015: 611). İlahiler hem hece ölçüsüyle hem de aruz ölçüsüyle yazılabilirler. Âşık Kurbanî de Allah'a olan sevgisi anlatan ilahiler söylemiştir:

“Gönlünü aşk ile doldur,
Varıp Mevla'ya gidelim.
Hedefini doğru buldur,
Bulup Mevla'ya gidelim.

Canın çıkar bünyeden,
Adın silinir künyeden,
Geçici fani dünyadan
Dönüp Mevla'ya gidelim.

Güzel Mevla'mız ulu,
Nur Ahmet sevgili kulu,
Ondadır hakikat yolu,
Bilip Mevla'ya gidelim.

Aldanma dünya saltanatına,
İman doldur sen çantana,
Aşkın süslü kır atına
Binip Mevla'ya gidelim.

Mevla bilir ahtımızı,
Terk ederiz tahtımızı,
Günde beş vaktimizi
Kılıp Mevla'ya gidelim.

Kurbanî çekil aradan,
Seni söyleten Yaradan.
Kâmil imanı buradan
Alıp Mevla'ya gidelim.” (70)

2. ÂŞIK KURBANÎ’NİN ŞİİRLERİNDE DİL, ÜSLUP VE SANATLAR

2.1. Dil

Âşık Kurbanî’nin şiirlerini dil kullanımı açısından değerlendirdiğimizde genel olarak sade bir dil kullandığını söyleyebiliriz. Övgü ve güzelleme içeren şiirlerinde daha sade bir üslup tercih ederken, dinî muhtevalı şiirlerinde süslü bir dil kullanmıştır. Dinî içerikli şiirlerinde Arapça Farsça sözcükler ve tamlamalara yer veren Âşık Kurbanî, Allah’ı farklı isimleriyle anmış, ayet ve hadislerden alıntılarda bulunmuştur.

Âşık şiirlerinde Allah’ı; Rahim-i Rahman, Cabbar-ı Celil, Cenab-ı Mevla, Halillürrahman, Gaffar, Hakk, Gani Mevla, El-Bari, Cenab-ı Zülcelal, Perverdigâr, Settâr gibi isimlerle zikretmiştir.

Âşık Kurbanî şiirlerinde âlem, aduvvun, nur, ahval, erkân, tabib, ravza, vird, kamet, irfan, türab, zevce, libas, geda, nutfe gibi Arapça sözcüklere yer vermiştir. Didâr,

zûlf, güman, divane, zâr, revan, Perverdigâr gibi bazı Farsça sözcükleri de şiirlerinde kullanmıştır.

Âşığın şiirlerinde yer yer kullandığı birkaç tamlama şöyledir:

Âşık-ı canan (7)	Lüft-u kerem (12)
Ehl-i iman (24)	Ehl-i irfan (45) (94)
Çark- ı alem-i devran (31)	Cevr-i cefa (39)
Zevk-i sefa (32) (47) (39)	Misk-i amber (87)
Feryad-ı figan (123)	Cennet-i Rıdvan (98)
Cennet-i âlâ (125)	Ehl-i maarif (118)

Memleketi Bayburt olan âşık, şiirlerinde doğup büyüdüğü yöreye ait yerel sözcükleri de kullanmıştır. Âşığın şiirlerinde tespit ettiğimiz yerel sözcükler şöyledir:

Işkın: Bir ot

“Işkın, göbek bitsin de gidelim.” (37)

Mandak: Tatlı bir bitki

“Mandak zamanı, temmuz ayı” (37)

Kotan tut-: Tarlayı motorla sürmek.

Maçkal: Tarlayı süren kişi.

“Maçkallar kotan tutsun da gidelim.” (37)

Cebel: Dağ

“Bizim ellerde karlı cebellerden aştım,” (39)

Kırman: Yuvarlak

“Kâbe'nin etrafı kırman” (55)

Eze: Teyze

“Firkat ateşine yandı ezem Feride,” (44)

“Benim kerametli ezem” (108)

Helke: Bakırdan yapılan bakraç, kova

“Helkeler kolunda civan yaşında” (62)

Gada: Kardeş

“Dedi ki Gürbüz gadamı” (20)

“Kimi dayım kimi gadam” (102)

Cılık: Sözünün eri olmayan kimse

“Selami vicdansız, Asım cılık” (114)

Dal: Sırt

“Döşek diken olmuş batar dalına” (5)

Göze: Dağ yamaçlarından akan temiz su kaynağı

“Yedi gözelerden suyun akar” (27)

Emmi: Amca

“Tutmamış dizlerin Dursun Emmi.” (34)

Bu sözcüklerin dışında “cilge” ve “çakko” lakaplarına yer vermiştir.

“Cilge Süleyman’ı aşka pişirdin

Çakko Süleyman’ı yoksul düşürdün” (27)

Âşık Kurbanî’nin şiirlerinin bir kısmında fiilleri yöresel ağızdaki hâlleriyle kullandığını görmekteyiz. Bunlardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

➤ “Kurbanî yalan dünyadan

Bir gün görmeden mi **giderem**?” (41)

➤ “Nasıl ağlamayıp da niçin **yanmiyam**

Dost ağlayıp düşman güldükten sonra

Gönlüm hüznü yürekten **yaraliyam**

Hain İsrail Filistin’e vurduktan sonra” (74)

➤ “Nasıl **gidem** eli boş o Gaffar’a ben.” (6)

➤ “Derdim çoktur kimseye **diyilmez**

Cimri adamın lokması **yiylmez**” (28)

Âşığın şiirlerinde vasıta ekinin kullanımı da yöresel ağızlardaki şekildedir.

“Harmanı savurduk **yabayınan**

Öküz koşardık hababam **hoynan**

Dağlar seslenirdi koyun **kuzuynan**

Benim o köyde koyunum yok kuzum yok.

Hacı Karabey’in köprüsünü geçerdik

Anamınan Kırmalar’da tarla biçerdik

Hisli demliği koyar çay içerdik

Benim köyde alevim yok közüm yok” (13)

Âşık aşağıdaki şiirinde “böyle geldi böyle gider” ifadesini “bele geldi bele gider” şeklinde yöresel ağızlardaki hâliyle zikretmektedir.

“Kurbani gafletten uyan,

Emeğini etme ziyan,

İnsanoğlu doğar üryan,

Bele geldi bele gider.” (11)

2.2.Deyimler

Deyimler az sözle çok şey ifade etmeye yarayan söz kalıplarıdır. Mecaz içerikli oldukları için şiirde sıklıkla yer verilir ve şiirde anlamı kuvvetlendiren unsurlardan biridir. Âşık Kurbanî’yi dil kullanımı açısından değerlendirdiğimizde deyimlerden oldukça fazla istifade ettiğini görmekteyiz. Şiirlerinin hemen hemen hepsinde deyimlerden faydalanmıştır. Âşığın şiirlerinde kullandığı deyimlerden birkaç dize örnek verilmiştir.

➤ “Bütün Türkiye’yi **yasa boğdu**” (100)

➤ “Yiyemeyenlerin **yandı yüreği**” (114)

- “Gel sen de bu **işin içinden çık**” (114)
- “Cömert insanlar **başımın tacı**” (114)
- “Kara **bağrımızı delen** şehitler” (100)
- “Yavrusunu **bağrına basar**” (112)
- “**Toz duman oldu** Doğanşehir” (123)
- “Bu düzen yoksulun **kanını emiyor**” (64)
- “Yaslı yengem **karalar bağladı.**” (45)
- “**Hakk’a yürüyüp** gitti Kadir abi.” (56)

2.3.İkilemeler

İkilemeler cümlede anlamı pekiştirmek ve söylemi daha etkili hâle getirmek için kullanılan söz kalıplarıdır. İkilemeler aynı kelimenin tekrarıyla, zıt anlamlı kelimelerin tekrarıyla, eş veya yakın anlamlı kelimelerin tekrarıyla, herhangi bir ek ilavesiyle oluşturulabilirler. Âşık Kurbanî şiirlerinde anlatımı kuvvetlendirmek ve ahenk katmak adına ikilemelerden sıklıkla faydalanmıştır. Âşığın şiirlerinde yer verdiği ikilemeler şöyledir:

2.3.1.Aynı Kelimenin Tekrarıyla Oluşturulan İkilemeler

çimen çimen (84)	ağlaya ağlaya (29)
burcu burcu (84, 111)	salına salına (53, 104)
yarım yarım (85)	gizli gizli (35)
yana yana (18, 72, 98, 118)	dertli dertli (37)
karşı karşı (91)	adım adım (39)
güle güle (46)	neşeli neşeli (8)
dola dola (115)	gölgede gölgede (120)
zırlaya zırlaya (122)	hırlaya hırlaya (122)
zorlaya zorlaya (122)	gürleye gürleye (122)
mırlaya mırlaya (122)	diye diye (124)

2.3.2.Zıt Anlamlı Kelimelerin Tekrarıyla Oluşan İkilemeler

hasta sağ (65)

gidip gelmez (54)

yoksul bay (10, 44, 120,)

doğru yanlış (35)

2.3.3.Eş / Yakın Anlamli Kelimelerin Tekrarıyla Oluşan İkilemeler

kibir kin (61, 87, 119)

mazlum yetim (32, 75)

akıl fikir (62, 93)

ayrılığa firkate (42)

geçici fani (70, 83)

umutlar arzular (34, 40,43, 49, 51)

keder yas (72, 100)

haziran temmuz (38)

kafa göz (74)

malayı küreği (43)

garip geda (76)

şeref şan (35)

yaren kardaş (83)

katil zalim (51)

lale sümbül (84, 112)

ilim irfan (52)

edep erkân (87)

şehit gazi (36, 52)

hayaller düşler (21)

asker polis (57)

toz duman (115, 123)

dağı taşı (84, 99, 120, 121)

şeker şerbet (53)

alıp kaçtı (123)

piştım kavruldum (29)

inci mercan (111)

bağ bahçe (32, 80, 106, 109)

tarla tapu (32)

2.3.4.Herhangi Bir Ses Ek veya Kelime İlavesiyle Oluşturulan İkilemeler

cana can (1)

kısasa kısas (1)

can başla (4)

baştan başa (10, 36, 61, 109)

2.4. Edebî Sanatlar

Edebî sanatlar, şiirde sözün etkisini arttırıp anlamı zenginleştirmek için kullanılan unsurlardır. Âşıklar da şiirlerinde anlatımlarını renklendirmek, kelimelerinin gücünü arttırmak için edebî sanatlardan faydalanmışlardır. Âşık Kurbanî'nin en çok kullandığı sanatlar incelenmiş ve şiirlerinden örnekler verilmiştir.

2.4.1. Teşbih

Teşbih, “aralarında çeşitli yönlerden benzerlik kurulabilen iki şey veya şeylerden benzerlik itibariyle zayıf olanı güçlü olana benzetme sanatıdır.” (Külekçi, 2011: 31).

“Eyüp Sultan şeref vermiş,

Çiçeği solmaz güldür İstanbul.

Peygamber duasını almış

Kurumaz derin göldür İstanbul.”

dörtlüğünde âşık, İstanbul’u solmayan bir güle ve kurumayan bir göle benzeterek övgüde bulunmuştur.

“Olmuşum yaralı bülbül,

Hüzünlendi yine gönül,

İşitsin Mustafa Önül,

Gözüm yavrum güle güle.” (46)

Yukarıda dörtlükte âşık kendisini yaralı bir bülbüle benzetmektedir.

“Şeker şerbettir sözleri

Kudretten sürmeli gözleri

Güneş aya benzer yüzleri,

Şu İstanbul güzelleri.” (53)

İstanbul güzelleri hitabını kullandığı dörtlüğünde güzellerin sözlerini şekere ve bala, yüzlerini ise güneşe ve aya benzetir.

2.4.2. İstiare

İstiare, “bir şeyi kendi adının dışında türlü yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anmaktır.” (Dilçin, 1983: 412). Şiirde kendisine benzetilen kavram verilip benzeyen kullanılmıyorsa açık istiare; benzeyen söyleniyor ve benzetme yönü verilip kendisine benzetilen söylenmiyorsa kapalı istiare adını alır.

“Bu vahşeti görünce yürek sızlar,

Feryat eder **süt kokan kuzular**,

Sendedir bütün umutlar, arzular,

Filistin’e güç ver Allah’ım.” (40)

Yukarıdaki dörtlükte bebek sözcüğü yerine kuzu kullanılarak bir benzetme yapılmıştır. Kendisine benzetilen kuzu sözcüğü kullanıldığından açık istiareye örnek teşkil etmektedir.

“Yel gibi geçti civan çağlarım,

Solmaya başladı çiçekli dağlarım,

Ferah yer bulunca gizli ağlarım,

Gözden akan Nil benim değil.” (12)

Âşık göz yaşlarının çokluğunu ifade etmek için Nil Nehri’ne benzetme yapmıştır. Kendisine benzetilen Nil sözcüğü kullanılıp göz yaşı sözcüğü kullanılmadığından bir açık istiare örneğidir.

“Zehir ettin kovanda balımı,

Vurdun baltayı kırdın dalımı,

Hu ehli değilsin bilmedin hâlimi,

Tahsilin ne Aziz Karaca?” (9)

Yukarıdaki dörtlükte âşık kendisini ağaca benzetmektedir. Ancak ağaç sözcüğünü direkt kullanmamış “kırdın dalımı” diyerek çağrışımda bulunmuştur. Benzetme yönü bulunması sebebiyle bir kapalı istiare örneğidir.

“**Anadan ayrılan meler**,

Ayrılık yürekler deler,
Kim demiş yetim güler
Çile geldi çile gider.” (11)

Yukarıdaki dörtlükte âşık bebeği kuzuya benzetmiştir. Kuzu ve bebek sözcüklerini kullanmadan “mele-“ eylemini kullanarak kuzuya çağrışımında bulunmuştur. Bir kapalı istiare örneğidir.

2.4.3. Meczaz-ı Mürsel

Bir sözü gerçek anlamının dışında benzetme amacı gütmekten kullanmaya meczaz-ı mürsel (ad aktarması) denilmektedir. Meczaz-ı mürselde bir sözcük ya da söz meczaz anlamına iki şey arasında parça- bütün, neden- sonuç, özel-genel gibi ilgiler kurularak aktarılır (Dilçin, 1983: 415).

“**Bütün Türkiye** kederde yasta,” (98)

“Tek yürek oldu **Türkiye** yükseltti sesini.” (57)

Örneklerinde Türkiye ifadesiyle anlatılmak istenen Türkiye’nin içindeki insanlar olduğu için ad aktarması vardır.

“Bilge köyü ah çekti, ağladı.” (67) dizesinde ah çekip ağlayan Bilge köyü değil, Bilge köyündeki insanlardır.

“Yasa boğuldu köyü, hanesi;” (104) örneğindeyse yasa boğulan köy ve hane değil, köydeki ve hanedeki kimselerdir.

2.4.4. Telmih

Telmih sanatı “söz arasında meşhur bir olaya işaret etmek” şeklinde tanımlanır. Telmih şiiri yazan kişinin ifade gücünü genişletir. Çünkü okuyucu, sanatçının eseriyle birlikte işaret ettiği olayı da düşünür ve daha geniş bir yorum yapma imkanına sahip olur (Kocakaplan, 2008: 151). Âşık Kurbanî’nin şiirlerindeki telmih unsurlarını incelediğimizde daha çok dinî olaylara, peygamber kıssalarına telmihte bulunduğunu söyleyebiliriz.

“Yıkıldı evler, toz duman oldu.

Van ağladı, Erciş yaman oldu.

Yer sallandı, **Nuh Tufan** oldu.

Vatana zeval verme Allah'ım.” (115)

Yukarıdaki dörtlükte âşık, Van depreminin yıkımlarını Nuh Tufan'ına benzeterek Tufan hadisesine telmihte bulunmakta ve depremin vahametini gözler önüne sermektedir.

“Atalarımız cenk etti kurdu vatani,

Biraz düşün sen kefensiz yatani

Damarımızda Müslüman Türk kanı,

Başımızda tac-ı devlettir cumhuriyet.” (24)

Âşığın Cumhuriyet adlı şiirinden alınan yukarıdaki dörtlükteyse “Biraz düşün sen kefensiz yatani” mısrasıyla İstiklâl Marşı'mıza telmih vardır.

“Ben bu aşkın harareti narından,

Kerem gibi yanmışım nara ben,

Fani dünyanın meşakkati zorundan,

Çok düşündüm bahtı kara ben.” (6)

Yukarıdaki dörtlükteyse Kerem ile Aslı hikâyesine telmihte bulunmaktadır ve kendisini edebiyatımızda kül olmak yanmak gibi eylemlerle anılan Kerem'e benzetmektedir.

“Adem'den beri bu dünya

Bele geldi bele gider.

Beni **Mecnun** eden **Leyla**

Çöle geldi **çöle** gider.” (11)

Şiirlerimizde en çok kullanılan telmih unsurlarından biri de Leyla ve Mecnun hikayesidir. Âşık yukarıdaki dörtlüğünde Leyla ve Mecnun'a telmih yapmıştır.

2.4.5. Teşhis

Ruhsuz, kişilikten yoksun olan, konuşamayan varlıklara şahsiyet verme, bir insan kişiliğinde göstermeye teşhis adı verilir (Karataş, 2001: 429).

“Saat yirmi bir sıfır sırası,

Yatsı namazı zamanı arası,

Eyi olmadı **zalim kurşun yarası**,

Evler harap oldu **mekân ağladı.**” (67)

Dizelerinde Âşık Kurbanî, kurşun yarasına insanlara özgü bir kişilik vasfı olan zalimlik özelliğini yüklemiştir. “Mekân ağladı” söylemindeyse insanın ağlama özelliği mekâna aktarılmış ve mekân kişileştirilmiştir.

“Bozuldu rota kaybetti rahı,

Duyulmadı feryadı, ahı,

Derin su yuttu Emrah’ı,

Hangi yana attın ellerini oğul?” (104)

Erzurum’un Bala Gölü’nde boğulup hayatını kaybeden yakını için yazmış olduğu ağıt türündeki şiirinde yutmak eylemini insandan suya aktararak suyu kişileştirmektedir.

2.4.6. Tenasüp

Tenasüp, zıt anlamlı olanlar dışında anlamca birbiriyle ilgili kelimeleri bir arada kullanma sanatıdır (Kocakaplan, 2008: 154). Âşık şiirlerinde genellikle gül, bülbül, şeker şerbet, bal gibi sözcükleri bir arada kullanarak bir uygunluk yakalamaktadır.

“**Lezzet** verdin, **tat** verdin;

Koyun verdin **süt** verdin,

Yemiş verdin, **dut** verdin.

Nimetine şükür olsun.” (77)

Yukarıdaki dörtlükte koyu renkle belirtilen lezzet, tat; koyun, kuzu, yemiş ve dut sözcükleri birbiriyle uygunluk teşkil etmektedir.

Dağların lale sümbülü,

Bağların öten bülbülü,

Şehirlerin açan **taze gülü,**

Türk kadını sevgili analar.” (112)

Âşığın bir diğ er şiirinde dağ, bağ, lale, sümbül, g  l, bülbül sözcükleri arasında uygunluk vardır.

2.4.7. Tezat

“İki düşünce, duygu ve hayal arasında birbirine kar  şıt olan nitelikleri ve benzerlikleri bir arda söylemektir.” (Dilçin, 1983: 449). Âşık Kurban  ’nin şiirlerinde tespit ettiğ imiz tezat örnekleri şöyledir:

- “**Dost ağılayıp düşman güldükten sonra**” (74)
- “**Ağlamanın gülmesi** var imiş” (73)
- “**Hayatın sonunda ölmesi** var imiş” (73)
- “**A   mı tok** musun kimse demiyor” (64)
- “İkram ettiniz **yoksula baya**” (10)
- “**Doğru yanlış** birbirine karıştı” (35)
- “**Dertlinin** hâlini **dertsiz** bilmiyor” (29)

2.4.8. Tecahül-i Arif

“Bilinen bir hususun nükte gözetilerek bilmezlikten gelinmesidir.” (Kocakaplan, 2008: 140).

“Hangi bir derdini yazam

Benim kerametli ezem

  u kar  şı viran evlere

Sorun bakın ki gelmiş mi?” (108)

  len teyzesi i  in yazmış olduğu şiirinde âşık, teyzesinin vefat ettiğ ini ve bir daha gelemeyeceğ ini bilmektedir. Ancak “Sorun bakın ki gelmiş mi?” diyerek bu durumu bilmezlikten gelmektedir.

2.4.9. İstifham

İstifham, heyecan ve duyguların soru sorma şeklinde ifade edilmesidir. Bu sorular cevap almak için değil duygu ve heyecanların daha açık ve daha etkili biçimde ortaya konmasını sağlar (Külekçi, 2011, 109). Âşığın “Giderem” adlı şiiri istifham sanatının yoğun olduğu bir şiiridir:

“Yıllardır yanmışım bu aşka,

Aşkın peteğini örmeden mi giderem?

Her âşığın derdi var başka,

Aşkın peteğini örmeden mi giderem?

Döndüm çobansız yayılan davara,

Mazlum misali gezdim avara,

İçimde var onulmaz yara,

Ona merhem sarmadan mı giderem?

Haktan emanettir bize bu beden,

Bir gün silinir adımız künyeden,

Kurbanî yalan dünyadan

Bir gün görmeden mi giderem?” (41)

Âşığın şiirlerinde tespit ettiğimiz diğer istifham sanatı örnekleri şöyledir:

➤ **“Gariplerin yüzü neden gülmüyor?**

Çözdüm sor ağlaya ağlaya.” (29)

➤ **“Gardaş acısına nasıl dayanam?**

Hangi derdini deyip yanam,” (29)

➤ **“Böyle mi sever gardaş gardaşı?**

Hanginize vurayım ben taşı?” (30)

➤ **“Müminler nasıl seyirci duruyorlar?**

Duaları edip namazı kıldıktan sonra.” (74)

➤ **“Ölüm ayrılığı yürekler yaktı,**

Nasıl bahsedeyim hâllerin oğul?” (104)

2.4.10. Tekrir

Şiirde anlamı kuvvetlendirmek için aynı kelimeyi veya kelime gruplarını birkaç kez tekrarlamaya tekrire adı verilmektedir (Külekçi, 2008: 163).

“Nimetine şükür olsun,

Akıl **verdin**, baş **verdin**,

Göz **verdin**, kaş **verdin**,

Nimetine şükür olsun.

Lezzet **verdin**, tat **verdin**;

Koyun **verdin** süt **verdin**,

Yemiş **verdin**, dut **verdin**.

Nimetine şükür olsun.” (77)

Yukarıda ilk iki dördlüğü verilen şiirde “verdin” sözcükleri tekrar edilmektedir.

2.4.11. Nida

Nida, çoğu zaman ey, ya, vah, eyvah gibi ünlem edatlarının kullanılmasıyla yapılan çok şiddetli his ve heyecanları dile getirmek için başvurulmuş bir sanattır (Külekçi, 2011: 142). Âşık Kurbanî şiirlerinde yer yer ünlemlere yer vermiştir.

- “**Eyvah!** Umutlarımı yıktı sevdiğim.” (7)
- “**Eyvah**, sürü çobansız kaldı!” (45)
- “Dinle beni duy **ey** Aziz Karaca,” (9)
- “**Ey** divane gönül nefsin havasına güvenme,” (32)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIK KURBANÎ’NİN ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN İNCELENMESİ

1. BİREYSEL KONULAR

1.1.Beşerî Aşk

Aşk temasını çoklukla ilahî aşk olarak işleyen âşığın yalnızca birkaç şiirinde beşerî aşkı konu ettiğini görmekteyiz. Bu şiirlerinde aşk konusunu sevgiliye olan derin bağlılıktan ziyade kavuşamamış olmanın verdiği üzüntü ve sevgiliye olan sitem şeklinde ele aldığını söyleyebiliriz. “*Karacaoğlan gibi sevda şiirleri söylemişliğim de vardır*” diyen Âşık Kurbanî’nin aşağıda örnek verilen şiiri beşerî aşk temasını konu ettiği şiirlerinden biridir.

“Bir dilbere âşık oldum

Oldum ama kavuşamadım

Aklımı, fikrimi ben ona verdim

Verdim ama kavuşamadım

Dağlar engel oldu arada

Arzu malım kaldı kaşı karada

İsmi söyleydim ama burada

Derdim ama kavuşamadım” (62)

1.2.Memleket Özlemi ve Gurbet

Âşık Kurbanî genç yaşında doğup büyüdüğü köy olan Başçimağlı köyünden Rize’ye gitmiş ve burada zor şartlar altında inşaatlarda çalışmış sıvacılık mesleğini öğrenmiştir. Askerlik vazifesini tamamladıktan sonra Tekirdağ’a göç eden âşığın kalbinde her zaman memleketine hasret ve gurbet acısı vardır. Âşık, ailesinden ayrılmanın ve uzak bir şehre gitmenin getirdiği olumsuz ruh hâlini şöyle anlatır: “*14 yaşında Karadeniz’e gurbete çıktım. Orada kışlar çok çetin geçer. Öyle bir tipi eserd ki bazen hayvanlar donardı. Altı*

kardeş, hepimiz başka yere dağılmışız, hâlimi soran yok. Rize’de Yıldız Otelinde kaldığım zamanlar adamın biri beni öyle bir azarladı ki, hâlimi sormadı. Orada öyle bir ağladım ve bu şiiri bu olay üzerine yazdım.” Âşığın bu olay üzerine yazdığı Gurbet şiirinin son dördlüğü şöyledir:

“Coşkun sular gibi çağladım

Bir tek yorganımı sırtıma bağladım,

Yıldız Otelinde az mı ağladım?

Uykularım sende kaçtı gurbet.” (42)

Âşık doğup büyüdüğü köye olan özlemini ve gurbete çıkmanın acısını bir başka dördlüğünde şöyle aktarır:

“Kurbanî’yim gurbet eller bitirdi ömrümü,

Çözemedim bu alemde bozuk düğümü,

Ben özledim kültürümü, köyümü

Mevla’m fırsat versin de gidelim.” (37)

2. DİNİ TASAVVUFÎ KONULAR

2.1.Allah Aşkı

Üzerinde bulunduğumuz bütün bu kâinatı Allah yaratmış, sayısız nimetlerle donatmıştır. Bütün bir hayatı geçim sıkıntısıyla geçen âşığın şiirlerinde Allah’a isyan yoktur. Sabır, kabulleniş ve çoğunlukla yarattığı tüm güzellikler için Allah’a şükür vardır. *“Kimi âşıklar şiirlerinde kahpe felek gibi laflar edip feleğe isyanda bulunuyorlar. Ben öyle yazmıyorum. Öyle yazmak günahtır.”*

“Kurbanî seni unutmaz,

Emretmesen sinek uçmaz,

Saysam rızıkların bitmez,

Nimetine şükür olsun.” (77)

Rabb'ine büyük bir aşk ile bağlı olan Âşık Kurbanî, sevgi ve bağlılığını “Kapında Kıtırmır’ın olur Âşık Kurbanî” diyerek samimi bir söylemle dile getirir.

“Kapında Kıtırmır’ın olur Âşık Kurbanî,

İsmail uğrunda feda eyledi canı,

Şad eyledin sen Halil-i Rahman’ı.

Gönderdin koçu, kurban eyledin.” (31)

Âşık bir isteği olanın araya hiçbir aracı koymaya gerek duymadan alemlerin Rabb’i olan Allah’tan istemesini öğütler.

“Her ne muradın var ise iste Allah’tan,

Alın teri çalış, el kapısına güvenme.” (32)

Âşık kendisinin sadece aracı olduğunu, onu o duygulara ve hislere itenin Allah olduğunu, söylediği şiirleri Allah’ın nasip etmesiyle söylediğini belirtir:

➤ “Kurbanî çekil aradan,

Seni söyleten Yaradan.” (70)

➤ “Senin lütf u kereminle yazarım

Yazdıran sen, el benim değil” (12)

Âşık Dağlar şiirinde yeryüzünde var olan canlı cansız her şeyin, dağların taşların bile yüce Allah’ı zikrettiğini, onu andığını; yaz mevsimi gelip etraf çiçek açtığında yaratılmış bütün canlıların Allah’ın emriyle bir cana büründüğünü söyler. Her şeyin Allah’ın aşkıyla cana geldiğini ifade eder.

“Allah diyer dağlar taşlar

Yüce Mevla'yı zikreden dağlar” (27)

“Yaz gelince çiçek bürür her yanını

Bütün hayvanat senden alır kanını” (27)

2.2. Peygamber Sevgisi

Âşık Kurbanî incelediğimiz şiirlerinin sekiz tanesinde Hz. Muhammed'e olan sevgisini dile getirmiştir. Bu şiirlerinde peygamber efendimizin hayatından, çeşitli mucizelerinden de bahseder.

Allah'ın Hz. Muhammed'i kendi nurundan yarattığını ve kâinatta var olan bütün alemlere rahmet olarak gönderdiğini ifade eder.

“Aslımızı tûraptan yarattın insan eyledin.

Herkesin rızkını verdin ihsan eyledin.

Nurundan yarattın Muhammed Mustafa'yı.

On sekiz bin aleme sen sultan eyledin.” (31)

Aşağıdaki dörtlükte âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammed'i şöyle anlatır:

“Rahmet için geldin sen bu aleme,

Sözlerin alındı bütün kaleme,

Semada durdu melekler selama,

Kudretinden olan hâl sendedir efendim.” (87)

On sekiz bin alemin peygamberi olan Hz. Muhammed'in aynı zamanda bütün peygamberlere de rehber olduğunu söyler:

“On sekiz bin alemin Mustafa'sı sen,

Nebilere rehber olan Muhammed.” (69)

Peygamberimizin yüzünün güzelliğini anlatmaya ve övmeye kelimelerin yetersiz olduğunu, ondaki güzelliğin bir benzerinin olmadığını ve yüzünü görenlerin sevinç içinde olacağını ifade eder.

“Nasıl methedeyim senin şemalin,

Cihanda bulunmaz eşin senin,

Şad olur görenler gül cemalin,

Allah için akar yaşın senin.” (86)

Peygamberimiz ahirette ümmetine şefaathçi olacağını söylemiştir. Âşık Kurbanî şiirlerinde peygamber efendimizden kendisi için şefaath istemektedir:

“Şefaath bekler zelil Kurbanî,
Uğrunda ağladı Veysel Karanî,
Allah’ın sevgili dostu, yarani,
Kullarda senin aşkın var.” (90)

“Dünya güzeli nebilerin hası,
Bizlere şefaathçi olacaktır efendim.” (96)

2.3. Dünyanın Geçiciliği

Dünya hayatı Kur’an-ı Kerimde, ahiret hayatıyla birlikte zikredilmektedir ve insan için asıl önemli olanın ahiret hayatı olduğu vurgulanmaktadır. Kur’an-ı Kerim’e göre dünya hayatı aldaticı, geçici ve önemsiz, ahiret hayatı ise kalıcı ve değerlidir. Dünya bir imtihan yeridir. Âşık Kurbanî bunun bilincinde olan bir âşıktır. Dünyanın faniliği üzerine birçok söylemi vardır.

“Ey divane gönül nefsin havasına güvenme,
Aldanıp dünyanın zevk-i sefasına güvenme,
İmtihan hanedir burası kimse kalıcı değil,
Bağ-ı bahçe, tarla tapusuna güvenme.

Hani bizden evvel cihana gelenler,
Semaya ser çekmiş nice gökdelenler,
Bak ne hâle geldi Karun, Sâlebe olanlar
Zekâtı verilmeyen malın parasına güvenme.” (32)

Yukarıdaki dörtlüklerde âşık, gönlüne seslenmekte ve nefsini dünyaya kapılma konusunda uyarmaktadır. Dünyayı bir imtihan yeri olarak gören âşık, bu dünyadaki zenginliklerin gelip geçici olduğunu ifade etmektedir. Karun’a telmihte bulunmaktadır. Karun edebiyatımızda cimrilik ve zenginlik sembolü olarak kullanılır. Bir rivayete göre Hz. Musa’nın kavminden olan çok zengin ama cimri ve zalim bir kişidir. Allah kendisine çok büyük bir servet bahsettiği hâlde o, kibirlenip zekât vermemiştir. Bu olay üzerine onu ve hazinesini yer yutmuştur (Pala, 2018: 258). Âşık yukarıdaki dörtlüğünde bu olayı hatırlatarak dünyada elde ettiğimiz hiçbir mal varlığını ahirete götüremeyeceğimizi, kibirlenmenin kötü bir şey olduğunu, dünya imtihanından geçmek için iyi amellerde bulunmak gerektiğini ve zekât vermenin önemini vurgulamıştır. Telmih sanatına başvurarak özlü bir anlatım ortaya koymuştur.

Âşık dünyanın geçiciliğini şiirlerinin mısralarında işlemiştir.

- “Âlimler aldanmaz dünya varına” (73)
- “Geçici fani dünyadan
Dönüp Mevla’ya gidelim.” (70)
- “Aldanma dünya saltanatına
İman doldur sen çantana” (70)
- “Dünya benim diyene kalmaz” (60)
- “Dünya dediğin geçici, fanidir.” (83)
- “Ne kadar dünyada yaşarsan yaşa
Ölüm gelecektir elbet başa” (61)
- “Güvenme dünyada mülke tapuya
Dört kişinin omzunda çıktın kapıya.” (44)
- “Yaktı yaralı gönlümü aşkın narı,
Yarın fayda vermez dünya varı.” (6)
- “Güvenmedim daha dünya varına.” (39)

3. TOPLUMSAL KONULAR

Âşıklar, yaşadıkları toplumu yansıtan kişilerdir. Yazdıkları ve söyledikleriyle yaşadıkları döneme ayna tutarlar. Bu sebeple toplumu ilgilendiren her şey âşığın şiirinin

konusunu oluşturabilir. Âşık Kurbanî toplumu derinden sarsan olayları ve bu olayların kendisinde bıraktığı etkileri şiirlerinde anlatmıştır.

Âşık, gündemi takip eder ve etkilendiği olaylara şiirlerinde yer verir. 2007 senesinde İzmir’den Kapadokya’ya geziye giden ilkokul öğrencilerinin ve öğretmenlerinin içinde bulunduğu otobüsün Aksaray’da bir kamyonla çarpışması sonucu 33 kişinin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan kazayı (URL 5) şöyle aktarır:

“Aksaray’dan aldık bir haber,

Tüm Türkiye İzmir’e ağladı.

Böyle yazmış takdiri kader,

Tüm Türkiye İzmir’e ağladı.

Yaralılar hastanede uyandı,

Ölü sayısı otuz üçe dayandı,

Bu kazada yürekler yandı,

Tüm Türkiye İzmir’e ağladı.” (2)

Âşık Mardin Bilge Köyü’ne adlı şiirindeyse Bilge köyü katliamını işlemiştir. Bilge köyü katliamı, “Köy kurucusu Mehmet Çelebi tarafından 4 Mayıs 2009’da Mardin’in Mazıdağı ilçesine bağlı Bilge köyünde en az kırk dört kişinin öldüğü bir nişan töreninde yapılmış bir katliamdır. Saldırı, en az iki maskeli saldırgan tarafından el bombaları ve otomatik silahlar kullanılarak gerçekleştirildi.” (URL 6). Âşık şiirinde olayla ilgili bilgilere yer vermekte, öksüz kalan çocuklar için üzülmemektedir:

“Öksüz kaldı gül yüzlü kuzular

Bu vahşeti görünce yürek sızlar

Şehit hükmünde yazılır yazılar

Mezarlıkta duaya çöken ağladı.

Kurbanî’yim gönlüm doldu gam ile,

On altı kadın öldü, üçü hamile,
Kırk dört kurban gitti matem ile
Bakanlar geldi, bütün erkân ağladı.” (67)

13 Mayıs 2014’te Manisa’nın Soma ilçesinde 301 madencinin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan madencilik kazası, kaynaklara göre Cumhuriyet tarihinde en fazla can kaybıyla sonuçlanan iş ve madencilik kazasıdır (URL 7). Âşık bu vahim olayı dizelerinde anlatır:

“Bir afet oldu on üç mayısta,
Nice canlar yana yana gittiler.
Bütün Türkiye kederde yasta,
Ecel şerbeti içti divana gittiler.

Afet oldu Soma’da madende,
Karalar çıkarıp beyazları giyende,
Şehit olup yüce divana gidende,
Kavuştu Rahim-i Rahman’a gittiler.” (98)

Depremler sadece yaşadıkları bölgeyi değil, toplumun tamamını derinden sarsan olaylardır. Alp Himalaya deprem kuşağında yer alan ülkemizde çok acılar yaşanmıştır. Âşık Kurbanî ülkemizde yaşanan depremlere şiirlerinde yer vermiş, yaşanan acıları ve duyduğu üzüntüleri dizelerinde anlatmıştır.

Âşık 1986 senesinde Malatya’nın Doğanşehir ilçesinde askerlik görevini yerine getirirken 6.1 büyüklüğündeki depremi yaşamıştır. 1986 Doğanşehir Depremi şiirinde şahit olduklarını ve duyduğu üzüntüyü aktarır:

“Yerin damarı yerinden oynadı,
Toz duman oldu Doğanşehir.
Sular bulandı, dereler kaynadı,

Çok yaman oldu Doğanşehir.

Haber verdik bütün karakollara,
Jandarma diktik hep yollara,
Bülbüller konmadı daha dallara,
Feryad-ı figan oldu Doğanşehir.” (123)

2011 yılında Van’ın Erciş ilçesinde meydana gelen 6.7 büyüklüğünde 25 saniye süren deprem de yıkıcı büyük depremlerden biridir. Çok sayıda ölüm ve yaralanmaya sebep olan depremi âşık dizelerinde aktarır. Depremi Nuh tufanına benzetir ve Allah’a dua eder.

“Yıkıldı evler, toz duman oldu.
Van ağladı, Erciş yaman oldu.
Yer sallandı, Nuh Tufan oldu.
Vatana zeval verme Allah’ım.” (115)

Asrın felaketi olarak adlandırılan merkez üssü Kahramanmaraş olup 11 ilimizde yıkımla sonuçlanan 2023 6 Şubat depremlerinin yaraları hâlâ sarılmaktadır. Âşık Kurbanî 6 Şubat depremini dizelerinde şöyle anlatır:

“Altı şubat seherinde oldu felaket,
Yasa boğuldu bütün memleket,
Kimi ölü çıktı kimi selamet,
Yardıma koştu devlet milletim.

Asrın felaketi oldu Maraş’ta,
Afad ekibinin gözleri yaşta,
Kimi canlar ezildi beton taşta,
Can başla çalıştı devlet milletim.” (4)

Âşık, şiirinde depremde etkilenen illerimizin adlarını geçirir, mucize kurtuluşları aktarır, ölenlere rahmet dualarında bulunur.

“Öldürmeyen yüce Mevla’m öldürmez.

Bir mucize, Maraş’ta Aleyna ölmez.

Bu felaketi, acıyı çekmeyen bilmez,

Tek yürek oldu koştı devlet milletim.

Sedanur Sağdıç Antep Nurdağı’nda,

Mevla’m düğününü yaptırın cennet bağında,

Muradı gözünde nişanlı civan çağında,

O gelinin acısını paylaştı devlet milletim.” (4)

Şiirlerinde işlediği bir diğer toplumsal konu ise salgın hastalıktır. 2019-2020 senesinde ortaya çıkan ve ülkemizi de derinden etkileyen Covid 19 virüsünün sebep olduklarını ve kendisinde bıraktığı izleri anlatır:

“Hayatın lezzeti kalmadı tadı kaçtı

Korona virüs başımıza dert açtı

Yoksul garibanın tebdili şaştı

Dünya bakın nasıl zamana kaldı.” (113)

Âşık Kurbanî, vatan için gözlerini kırpmadan canlarını feda eden aziz şehitlerimiz için de duyarsız kalmamış onlar için duyduğu acı ve üzüntüleri dile getirmiştir:

“Vatan için yar oldular toprağa,

Vatan diye diye giden şehitler.

Sarıldılar ay yıldızlı bayrağa

Vatan diye diye giden şehitler.

Mehmetçik Muhammet adını almış,

Şehit ölmemiş uykuya dalmış.

Yirmi beş yaşına kalem çalmış.

Vatan diye diye giden şehitler.” (124)

4. ÖVGÜ İÇERİKLİ ŞİİRLER

İrticalen çalıp söyleme kabiliyetine sahip olan âşık bulunduğu her ortamda sevdiği kişiler için övgü içerikli şiirler söylemektedir. Devlet büyüklerinin, sevdiği, saydığı ve faydasını gördüğü kişilerin meziyetlerini övdüğü ve onlar için iyi dileklerde bulunduğu şiirleri vardır.

Hemşehrisi berber Soner için yazdığı şiirinde onun meslekî becerilerini mizahi bir üslupla övmektedir:

“Pratik çalışır elleri,

Erken tıraş eder kelleri,

Gönülünden açar elleri,

Gülü güzel bu berberin.” (16)

Âşık gezip gördüğü yerlerde karşılaştığı kişilere irticalen güzellemler yapmaktadır. Âşığın İstanbul’un Güzelleri adını verdiği şiiri bu türdeki irtical ile söylediği şiirlerinden biridir. Şiirden alınan aşağıdaki dörtlükte İstanbul güzellerinin sözlerini şekere bala, yüzlerini ise güneş ve aya benzeterek övmektedir:

“Şeker şerbettir sözleri

Kudretten sürmeli gözleri

Güneş aya benzer yüzleri,

Şu İstanbul güzelleri.” (53)

Âşığımız öğretmenlik ve polislik meslek grupları için de övgü içerikli şiirler yazmıştır. Öğretmenler için yazmış olduğu şiirden alınan ilk dörtlük şöyledir:

“Öğretir okuma yazmayı,

Hâli güzel öğretmenler.

Emekleriniz olmaz zayı,
Yolu güzel öğretmenler.” (82)

Kahraman Türk Polisi adlı şiirinde ise polis kardeşlerim hitabını kullanır ve polislerimizi şöyle metheder:

“Hizmet verirler vatana,
Tekirdağ’dan Ardahan’a.
Şeref verdiniz her yana,
Şanım polis kardeşlerim.” (59)

5. ÖĞÜT İÇERİKLİ ŞİİRLER

Âşık Kurbanî söylediği şiirlerle insanları doğru olana yöneltmeyi amaçlamıştır. Bu konudaki düşünceleri şöyledir: “*Meyhanelerin önünde çok çalıp söylerim. Önemli olan böyle yerlerden insanları doğruya çekmek. Camiye gelen adam zaten doğru yoldadır. Ona ne diyeyim. Öyle kötü yerlerden şiir okuyup kitap hediye ederek doğru yola yönlendirdiğim çok kişi oldu.*” Şiir yazmaktaki amaçlarından birinin insanı doğru olana sevk etmek olduğunu belirten âşık bu amaçla pek çok söylemde bulunmuştur.

“Şefaatin bekle sen sevgili Resulullah’tan
İbadet eyle ayrılma sakın doğru rahtan.
Her ne muradın var ise iste Allah’tan,
Alın teri ile çalış, el kapısına güvenme.” (32)

Yukarıdaki dörtlükte ibadet etmeyi, bir isteği olanın Allah’tan istenmesi gerektiğini, doğru yoldan ayrılmamayı öğütler.

Âşık hem kendine hem çevresindekilere hem de meslek gruplarına öğüt verdiği didaktik şiirler yazmıştır. “Şoför Gardaş” isimli şiirinde şoförlere seslenir ve hız yapmamalarını, alkollüken araç kullanmamalarını, araçlarına gerekli bakımları yaptırmalarını öğütler. Ayrıca işe başlarken Bismillah ile başlamayı nasihat eder:

“Bir nasihatim vardır size
Hızlı gitme şoför gardaş,

Duacıym ben cümlenize,

Acele etme şoför gardaş.

Bismillah ile arabanı çalıştır,

Ayetel Kürsi'ye dilini alıştır,

Seveni sevdiğine kavuştur,

Şarampole gitme şoför gardaş.” (101)

Âşık şiirlerinde kendisine de öğütler vermektedir. Aşağıdaki dörtlükte geçip giden ömrünü boş işlere harcamamayı ve başkalarının kusurlarını görmemeyi, ondan önce kendi nesline nasihat etmenin doğru olacağını anlatır:

“Evvel nasihat et kendi nesline

Elin ayıbını görme Kurbanî.

Ömürden geçiyor ay ile sene,

Emeğini boşa verme Kurbanî” (75)

Öğüt adını verdiği şiirinde ise bilgili insanlarla arkadaş olmayı, âlim insanlarla dostluk kurmanın ve sohbet etmenin kişinin gönlünü aydınlatacağını ifade eder.

“Hemdem ol ahlâkta haliminen,

Sohbet eyle bilgin âliminen,

Söz öğretir sana taliminen,

Ziya verir gönlüne yola getirir.

Gezip dolaşma soysuz adamınan,

Laf edip konuşma huysuz adamınan,

Ortak iş yapma hırsız adamınan,

Aldatır seni, işine hile getirir.” (83)

6. ALKIŞ VE KARGIŞ İÇERİKLİ ŞİİRLER

Dualar ve beddualar da âşıkların şiirlerinde kullandıkları unsurlardır. Halk edebiyatı geleneği çerçevesinde alkış ve kargış olarak adlandırılırlar. Alkış, halk edebiyatında karşıdaki kişinin iyiliğinin istendiğini gösteren, kargış-kara alkış ise bunun tam aksine kişinin kötülüğünü isteyen söz kalıplarıdır. Alkış ve kargışlar ayrı bir halk edebiyatı türü değildir. Konuşmayı süsleyici, duyguları belirtici ve anlatımı güçlendirici dil öğeleridir (Artun, 1999: 111-122). Âşık Kurbanî şiirlerinde iyiliğini gördüğü ve sevdiği kişiler için dua etmekte, kötülüğünü gördüğü kişilere ise beddua etmektedir. Âşığımızın şiirlerinde yer verdiği dualar şöyledir:

- “Mevla'm düğününü yaptırısın cennet bağında,” (4)
- “Yüce Mevla'dan ölenlere rahmet (100)
Şefaat etsin Resulüm Muhammed”
- “Sizleri korusun yüce Mevla,
Kimi Hülya kimi Leyla” (59)
- “Mevla kuvvet versin bedenine diline,” (88)
- “Mevla'm açık etsin yolun
Aziz yavrum güle güle” (46)
- “Rabb'im çektirmesin acı,” (59)
- “Ya Rabbi sen bu adamı sevgiye kavuştur” (54)
- “Âşık Kurbanî sizlere eder duayı,
İnşallah olursun milletvekili adayı” (33)
- “Tekbir dua ile gönderdim askere,
Sağ gidip sağ gelesin oğul.” (121)

Âşık kötülüğünü gördüğü ve canını yakan kişilere bedduada bulunmaktan çekinmez. Bayramda camiye giderken yolunu kesen kişiye şöyle beddua eder:

“Bayram ayında eylülün beşinde,
Şeytan olup dolandın garibin peşinde,
Çıban çıksın bedeninde dösünde,
Zorlaya zorlaya ölesin zalim.

Düşünüp de sormadın bir kere,
Önümüzü neden kestın iki kere,
Cenab-ı Mevla'm senin belanı vere,
Gürleye gürleye gidesin zalim.” (122)

Âşık 2013 yılında İstanbul’da Rumelihisarı Camiinin inşaatında çalışmıştır. Farklı memleketlerden pek çok kişinin çalıştığı inşaatda âşığın 250 lira parası çalınmıştır. Bu olaya canı çok yanan ve öfkelenen Âşık Kurbanî Hırsıza Beddua adlı şiirinde öfkesini dile getirir ve parasını çalan kişiye bedduada bulunur.

“Mevla'm cezasını versin,
İmam selasını versin,
Yılanı çok kabre girsin,
Dikilsin nalların hırsız.

Mayıs sonu günlerden salı,
Boynuna günahı vebalı
Nasıl verecen yarın sualı
Dönmesin ellerin hırsız” (48)

İsrail- Filistin savaşına da şiirlerinde yer veren Âşık Kurbanî, Filistin’e güç vermesi için Allah’a dua eder.

“Senden başka kime yalvarayım?
Filistin’e güç ver Allah’ım.
Gözü yaşlı bağı yarayım,
Filistin’e güç ver Allah’ım.” (40)

İsrail’e Sitem adlı şiirindeyse “Kahrolsun katil zalim İsrail” diyerek bedduada bulunur.

“Dilerim sabi yavrunun ahı tutar,

Can yakan zalimler bir gün batar,
Gafiller bunu anlamaz yan gelir yatar,
Kahrolsun katil zalim İsrail. “ (51)

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK KURBANÎ’NİN ŞİİRLERİ

1. AHİR ZAMAN

Resul-u Ekrem böyle demiş,
Ümmetin fesada gittiği zamandayız.
Gafiller bunu anlayıp sezememiş,
Her yanı fesat tuttuğu zamandayız.

Oğlan cazda oynar, kız barda.
Kimi sarhoş olur kimisi hovarda,
Sarma sar olurlar sokaklarda,
Edep hayânın bittiği zamandayız.

Dinlesin bizi edep edepli hayali,
Yola gelsin gafil dudağı boyalı,
Sözlerimin hepsi imana dayalı,
Nefsi şeytan dürttüğü zamandayız.

Kalleşçe vurdu aduvvun taşları,
Dinmedi anaların gözde yaşları,
Şehit verdik nice yavru kuşları,
Merhamet insafın bittiği zamandayız.

Kurbanî der bitmedi keder tasa,

Allah'ın kanunu nizamı kurulmasa,
Cana can kısasa kısas olmasa,
Zalimin pusuya yattığı zamandayız.

2.AKSARAY'DA ÖLEN ÇOCUKLARA AĞIT

Aksaray'dan aldık bir haber,
Tüm Türkiye İzmir'e ağladı.
Böyle yazmış takdiri kader,
Tüm Türkiye İzmir'e ağladı.

Yaralılar hastanede uyandı,
Ölü sayısı otuz üçe dayandı,
Bu kazada yürekler yandı,
Tüm Türkiye İzmir'e ağladı.

Konak'ta gözyaşları doldu taşıtı,
TRT'de haber her yana ulaştı,
Herkes cenazesini aldı paylaştı,
Tüm Türkiye İzmir'e ağladı.

Öksüz kaldı kitaplar, sıralar,
Kuzusundan ayrılan kendisi yaralar,
Emir Hakk'tan olunca nedir çareler,
Tüm Türkiye İzmir'e ağladı.

Konuşmaz oldu nazik dilleri,
Yazamaz oldu kalem tutan elleri,
Açılmadan soldu taze gülleri,
Tüm Türkiye İzmir'e ağıladı.

Kurbanî der böyledir dünyanın işleri,
Sekizdi, ondu onların yaşları,
Konup da göçtü cennet kuşları,
Tüm Türkiye İzmir'e ağıladı.

3.ALDANMA

Bu dünyaya derler fani
Aldanma gel aslı güzel
Ecel gelir bir gün ani
Aldanma sen nesli güzel

İster bey ol ister paşa
Emeğini verme boşa
Hakkıyla İslam'ı yaşa
Aldanma sen forslu güzel

Sen aklını başına takın
Nefse esir olma sakın
Rızasın al Cenab-ı Hakk'ın
Aldanma sen süslü güzel

Mevla vermiş akıl ızan
Ahireti gel dünyada kazan
Bir gün kurulacak mizan
Aldanma sen güllü güzel

Kurbanî der söz bu kadar
Ayıbımız örtsün Settar
Edirne'den Kars'a kadar
Aldanma sen Karslı güzel

4.ALTI ŞUBAT DEPREMİ

Altı şubat seherinde oldu felaket,
Yasa boğuldu bütün memleket,
Kimi ölü çıktı kimi selamet,
Yardıma koştu devlet milletim.

Asrın felaketi oldu Maraş'ta,
Afad ekibinin gözleri yaşta,
Kimi canlar ezildi beton taşta,
Can başla çalıştı devlet milletim.

Yıkıldı evler oldu toz ile duman,
Yardım bekledi Adana Adıyaman,
Enkaz altında kaldı binlerce can,
Yola revana düştü devlet milletim.

Kimi ağladı körpe kuzular hani ye,
Bilmem deprem sürdü kaç saniye,
Yardım bekledi Malatya Osmaniye,
Ekibiyle yetiştı devlet milletim.

Nizip'te Eylül, Maraş'ta Yavuz,
Melekler dar yerde oldu kılavuz,
Mevla'm bırakmadı sizleri yalnız,
Sığındı Mevla'ya el açtı devlet milletim.

Hatay'da Mustafa, Maraş'ta dada,
Enkaz altında korudu Cenab-ı Hüda,
Aysima Baltacı sağ çıktı Adıyaman'da,
Sarılp da ağlaştı devlet milletim.

Yıkıldı yüksek binalar tarumar oldu,
Ağayınan hizmetkâr orda bir oldu,
Yetiştı milletim seferber oldu,
Feryat ile yanıp tutuştu devlet milletim.

Öldürmeyen yüce Mevla'm öldürmez.
Bir mucize, Maraş'ta Aleyna ölmez.
Bu felaketi, acıyı çekmeyen bilmez,
Tek yürek oldu koştı devlet milletim.

Sedanur Sağıdıç Antep Nurdağı'nda,
Mevla'm düğününü yaptırısın cennet bağında,
Muradı gözünde nişanlı civan çağında,
O gelinin acısını paylaştı devlet milletim.

Ana rahminde can verdi bebekler,
Bu acıya dayanmaz can ile yürekler,
İnsanlar Cenab-ı Mevla'dan yardım bekler,
İşte böyle felaketten geçti devlet milletim.

Kurbanî Mevla'nın adını düşürme dilinden,
Verdiğini bir gün alır elinden,
Kara haber geldi Türkiye'nin on bir ilinden,
Yardımda hayırda yarıştı devlet milletim

5.ANAMA

Çileli anamın dertleri çoktur
Deyip ağlamanın sırası geldi
Ciğeri yaralı midesi yoktur
Sayıp ağlamanın sırası geldi.

Çileli anamın dertleri bitmez
Dilediği yere takati yetmez
Yorulmuş kameti dizleri tutmaz
Deyip ağlamanın sırası geldi

Aynayı almış da bakar halına
Usanmış güvenmez dünya malına
Döşek diken olmuş batar dalına
Bakıp ağlamanın sırası geldi.

Takdire razıdır âşık Kurbanî
Bir günde yazıldı ölüm fermanı
Anamın dertleri söyletti beni
Deyip de ağlamanın sırası geldi

6.AŞKIN HARARETİ NARINDAN

Ben bu aşkın harareti narından,
Kerem gibi yanmışım nara ben,
Fani dünyanın meşakkati zorundan,
Çok düşündüm bahtı kara ben.

Yaktı yaralı gönlümü aşkın narı,
Yarın fayda vermez dünya varı,
Sen bağışla bizleri Cenab-ı Bari,
Ne yüzle varayım o didara ben.

Senden başka kime diyim derdimi,
Seher vaktinde çekemedim virdimi
Yalvardım sana çevirdim çarkımı,
Güvendim rahmetine yalvardım yara ben.

Kurbanî'yim kendi nefsimi kınarım,
İlahi aşkın ateşiyle tutuşur yanarım,
Senden geldim yine sana dönerim.
Nasıl gidem eli boş o Gaffar'a ben.

7.ÂŞIK OLDUM BİR DİLBERE

Âşık oldum bir dilbere
Yaktı beni nara sevdiğim
Bırakıp da gitti yad ellere
Koydu beni dara sevdiğim

Ben seni sevmiştim civan yaşında
Yolunu beklerdim taş köprü'nün başında
Anamı dünürcü gönderdim zemherinin kışında
Eyvah! Umutlarımı yıktı sevdiğim.

Ben sana olmuşum âşık-ı canan
Var mıydı benim gibi bu derde yanan
Kıyıp da vermedi seni hanım anan
Emir böyleymiş ne çare sevdiğim

Kurbanî derdimden sararıp soldum
Bir güzel kıza âşık oldum
Benden daha zengin âşık mı buldun?
Koydun beni biçare sevdiğim.

8. AZİZ DOSTUM GİDERSEN BİZİM ELE

Aziz dostum gidersen bizim ele,
Yeşil Çimağıl'a bir selam götür.
Mevla emeklerim vermesin yele,
Yeşil Çimağıl'a bir selam götür.

Bacalarının dumanı seyrek çıkar,
Uzun söğütleri semaya bakar,
İçinden duru çayı akar,
Yeşil Çimağıl'a bir selam götür.

Dağları çiçekli hem meşeli,
Bülbülleri öter neşeli neşeli,
Kudretinden kadife döşeli,
Yeşil Çimağıl'a bir selam götür.

Oradan geçer yukarı köyün yolu,
İçinde elleri kınalı sürmeli dolu,
Gençleri mesken tutmuş İstanbul'u,
Yeşil Çimağıl'a bir selam götür.

Kurbanî der selamım var cümlesine,
Genç, ihtiyar, yaşlı, nenesine.
Bütün nüfusuna, hanesine,
Yeşil Çimağıl'a bir selam götür

9.AZİZ KARACA SÖZÜNDE DURMADI

Açacağım senin ile davamı,
Dinle beni duy ey Aziz Karaca,
Yaptığın bu iş Hakk’a reva mı?
Yaktın beni Bay Aziz Karaca.

Doğruluk yok mu senin özünde,
Niye durmadın verdiğin sözünde,
Aldattın ocak yirmi sekizinde,
Gönül yıktın vay Aziz Karaca.

Zehir ettin kovanda balımı,
Vurdun baltayı kırdın dalımı,
Hu ehli değilsin bilmedin hâlimi,
Tahsilin ne Aziz Karaca?

Bitmez âşıkların kederi, dertleri,
Mevla sever doğruları, mertleri,
Yatak içinde ağrıdı başım etleri,
Ettin emeğim zayi Aziz Karaca.

Bizi söyleten baki Yaradan
Ezberle dedin bana Âşık Kara’dan
Sildin bizi çıkardın aradan,
İstersen cay Aziz Karaca.

İzlerken kan bürüdü gözlerimi,
Boşa gezdim yordum dizlerimi,
Benim bu sitem dolu sözlerimi,
Evvelki suçuna say Aziz Karaca.

10.BAYRAMINIZ MÜBAREK OLSUN

Benim güzel dostlarım,
Bayramınız mübarek olsun.
Sevgi muhabbet sunarım,
Bayramınız mübarek olsun.

Selam verdim vatandaşa,
Bütün beyler baştan başa,
Vekille yan yana geldi paşa,
Bayramınız mübarek olsun.

Sayın Valim Ali Yerlikaya,
Rabb'im emeğinizi vermez zaya,
İkram ettiniz yoksula baya,
Bayramınız mübarek olsun.

Albayrak önünde olduk sıra,
Sözlerim Akbulut'a hatıra,
Nasip etsin nice bayramlara,
Bayramınız mübarek olsun.

İslami alemin mutlu gününde,
Çarşı Tuğlalı Park'ın önünde,
Âşık Kurbanî söyledi dilinde,
Bayramınız mübarek olsun.

11. BELE GİDER

Adem'den beri bu dünya

Bele geldi bele gider.

Beni Mecnun eden Leyla

Çöle geldi çöle gider.

Dereyi taşıran seldir,

Sevdayı çeken gönüldür,

Bülbülü coşturan güldür,

Güle geldi güle gider.

Dinleyin bizi gardaşlar,

Gözlerimden akar yaşlar

Yuvasına dönen kuşlar

Dala geldi dala gider.

Anadan ayrılan meler,

Ayrılık yürekler deler,

Kim demiş yetim güler

Çile geldi çile gider.

Kurbanî gafletten uyan,
Emeğini etme ziyan,
İnsanoğlu doğar üryan,
Bele geldi bele gider.

12. BENİM DEĞİL

Senin lütf-u kereminle yazarım

Yazdıran sen, el benim değil,
Aşkın deryasında girdim yüzerim,
Yüzdüren sen, göl benim değil.

Vakit dolar gözlerimi yumarım,
Resul ü Ekrem'in şefaatinu umarım,
Vücudumda üç yüz altmış altı damarım,
Senin emanetin kol benim değil.

Rahmetinle açar ağaçlar dallar,
Yalvarır diller, açılır kollar,
Sana gelir bütün yollar,
Sana gelmeyen yol benim değil.

Yel gibi geçti civan çağlarım,
Solmaya başladı çiçekli dağlarım,
Ferah yer bulunca gizli ağlarım,
Gözden akan Nil benim değil.

Kurbanî seç akı karadan ayır,
Yaradan'ın işinde vardır hayır,
Köyümde var tarla çayır,
Sahibi var mal benim değil.

13.BENİM O KÖYDE DAHA GÖZÜM YOK

Çoktan beri gidemedim vatana
Benim o köye diyecek sözüm yok
Gezdiğim yerler hasret kaldı bana
Benim o köye gidecek yüzüm yok.

Sahipsiz evler olmuş haraba
Ne öküz kalmış ne de araba
Gurbet ellerde olduk maraba
Benim o köyde yolum yok izim yok.

Harmanı savurduk yabayınan
Öküz koşardık hababam hoyunan
Dağlar seslenirdi koyun kuzuynan
Benim o köyde koyunum yok kuzum yok.

Hacı Karabey'in köprüsünü geçerdik
Anamınan Kırmalar'da tarla biçerdik
Hisli demliği koyar çay içerdik
Benim köyde alevim yok közüm yok.

Kurbanî sözlerim yazılsın satıra
Geçen günler kaldı hep hatıra
Rahmetlik anam öldükten sonra
Benim o köyde artık gözüm yok.

14. BENİ NUR AHMET'E GÖTÜRÜN

Yüreğimde Nur Ahmet'in yarası,
Beni Nur Ahmet'e götürün eyi olur.
Gözüme görününce nurlu ravzası,
Beni Nur Ahmet'e götürün eyi olur.

Sensin Mevla'nın yüce Habibi,
Dertlilerin çaresi tabibi,
Hasretin yürekte yanar kor gibi,
Beni Nur Ahmet'e götürün eyi olur.

Kurbanî senin aşkınla okuyor,
Bilmeyenler nasıl bakıyor,
Yeşil kubbe altında yatıyor,
Beni Nur Ahmet'e götürün eyi olur.

15. BEN SÖYLEMEYİM DE KİM SÖYLESİN

Ben derdimi kimseye yanamadım,
Hele ben söylemiyim de kim söylesin?
Ömür yel gibi geçti anlayamadım,
Hele ben söylemiyim de kim söylesin?

Çevremden bir yana taşamadım,
Çok engelleri çıkıp aşamadım.
Bir gün dünyada gamsız yaşamadım,
Hele ben söylemiyim de kim söylesin?

Ömrüm yarım asırı gelip geçti,
Siyah sakalım da beyaz gül açtı,
Nasibimde ne kismetler kaçtı,
Hele ben söylemiyim de kim söylesin?

Ömrümün çoğu gitti azı kaldı,
Yüreğimde okunmamış yazı kaldı,
Nice âşıklar göçtü de sazı kaldı.
Hele ben söylemiyim de kim söylesin?

Kurbanî hangi derdini yana,
Kuzular dağıldı her bir yana,
Torunlarım hasret kalır bana,
Hele ben söylemiyim de kim söylesin?

16. BERBER SONER

Mücevherdir sözü lisanı,
Hâli güzel bu berberin.
Yakışıklı yapar insanı,
Eli güzel bu berberin.

Pratik çalışır elleri,
Erken tıraş eder kelleri,
Gönülden açar elleri,
Gülü güzel bu berberin.

Müşteriye tebessümle bakar,
Kolonya, parfümü güzel kokar,
Çeşmesinde suyu sıcak akar,
Seli güzel bu berberin.

Kimine olur sohbeti şakası,
Hızlı kullanır elinde makası,
Gölünde vardır hedef noktası,
Yolu güzel bu berberin.

Pervane döner gelen dostu,
Sanatında makbul iyi usta,
Görenler sanatına olur hasta,
Dili güzel bu berberin.

Âşık Kurbanî methini eder,
Elinde vardır böyle hüner,
İki gözüm Erzurumlu Soner,
İli güzel bu berberin.

17. BERNA AYAZ'A

Burada başlayalım söze

Hâlin güzel Berna Hoca

Türkü söylüyorum size

Dilin güzel Berna Hoca

Güzel yaratmış Yaradan

Sesleniyorum buradan

Memleketi Bandırma'dan

İlin güzel Berna Hoca.

Dilerim değmesin nazar

Arif olur insanı sezer

Hem okur hem de yazar

Dilin güzel Berna Hoca.

Sözlerim size hediye

Sakın deme sen ne diye

Bakıyor beyaz kediye

Kedin güzel Berna Hoca.

Görenler arzular sizi

Bir de vardır Azra kızı

Yer çiçeği gök yıldızı

Gülün güzel Berna Hoca.

Bülbüller öter bağında
Kendisi civan çağında
Kurbanî selam eder Tekirdağ'ında
Hâlin güzel Berna Hoca.

18. BEYTULLAH

Seher vakti yana yana
Kalktım Allah'ın aşkına
Aşk mücevherini koluma
Taktım Allah'ın aşkına.

Girdim resul otağına
Bülbüller konmuş bağına,
Çıktım o Sevir dağına,
Çıktım Allah'ın aşkına.

Yanar bu bağrımın başı,
Kimin akar gözün yaşı,
Öptüm o mübarek taşı,
Öptüm Allah'ın aşkına.

Girdim ben hacılar izine,
Oturdum Kâbe'nin düzüne
Baktım Beytullah yüzüne
Baktım Allah'ın aşkına.

Okudum ben Rabbena'yı
Tuttum R kn-i Yemani'yi
Kim söyletti Kurban 'yi,
Dedim Allah'ın aşkına.

19. B LEMED M

Gözlerimden aktı kanlı yaşlar,
Sel oldu gitti de bilemedim,
Tanımadı dost bildiğim gardaşlar,
El oldu gitti de bilemedim.

Boşa geçen günlerime ağlarım,
Issız kalmış  i ekli dağlarım,
 ile ile geçti gençlik  ağlarım,
Yıl oldu gitti bilemedim.

Muhannet kapısı g   oldu,
Uyandım amma geç oldu,
Bunca emeklerim hiç oldu,
Yel oldu gitti bilemedim.

Arkası kuvvetliler dağdan aştı,
Nasibimde ne kismetler kaçtı,
 şık Kurban 'yim tebdilim şaştı,

Pul oldu gitti bilemedim.

20. BİR GENCE

Ona derler kara deve,

Geldi ölüm ayrılığı.

Konuk oldu bizim eve,

Çöktü ölüm ayrılığı.

Eğdi kametini belini,

Ağlayıp da dövdü dizini,

Çoban Recep'in kızını,

Yıktı ölüm ayrılığı.

Dert çürütüyor adamı,

Zindan eyledi odamı,

Dedi ki Gürbüz gadamı,

Yaktı ölüm ayrılığı.

Görünce gömlek libasını,

Ağlar tutar oğul yasını,

Sen bir dinle anasını,

Yıktı ölüm ayrılığı.

Mahlas Kurbanî adım Nihat,

Dünyanın varlığı sıhhat,

İnsanoğluna nasihat,

Yeter ölüm ayrılığı.

21. CAHİLE YETKİYİ VERME

Cahile yetkiyi verirsən

Bozulur işlerin perişan olur.

Pazarlıksız bir işe girersen,

Hayaller düşler perişan olur.

Vade dolup iyiler göçerse,

Bir gün ecel şerbetini içerse,

Ayaklar gelir öne geçerse,

Üzülür başlar perişan olur.

Bir gün beyazlanır zülfün telleri,

Kırışır yüzün kırmızı gülleri,

Eğilir kameti bükülür belleri,

Dökülür dişler, perişan olur.

Kurbanî'yim yıllardır yanmışam nara,

Döndüm çobansız dağlara,

Sakın yazın gezme avara,

Güz gelir kışlar perişan olur.

22. CANDAN YÜCEER'E

Güzel doğmuşsun anandan

Töremize sefa geldin
Karşımda başkanım Candan
Aramıza sefa geldin

Daim ihsan geçsin işin
Dert bela görmesin başın
Kâmil gardaş senin eşin
Yöremize sefa geldin

Bayburtlu dostlarım burada
Dizilmiş dururlar sırada
Mevla'm erdiresin murada
Aramıza sefa geldin.

Kurbanî söyler sözün şaşmaz
Böyle başkan ele geçmez
Dilerim umutlar yere düşmez
Aramıza sefa geldin.

23. CEMAATE NAMAZ KILDIRDIĞIM ZAMAN

Gel âşık namaz kıldır dediler bana
Tekbîr alıp divana durduğum zaman
Öğle namazı için durdum divana
Cemaat yükünü sırtıma aldığım zaman

Aşk ile Hakk'ın divanına dururken
İkinci rekâta tahiyyata otururken
Biri namazımda beni şaşırtırken
Yüce divana durduğum zaman

Altı cemaat var ikisi Mercan
Necmettin'in dizinde yok derman
Biri Hüsamettin, Emsal Kaban
Ben bunlara imam olduğum zaman

Dedim “ve hüve ala külli şeyin kadir”
Solumda Fehbi sağımda Bedir
Bilmem hayır mı şer mi nedir
Sabredip de divana durduğum zaman

Eşref hocanın kör Hüsamettin
Edep erkân bilmez tor Hüsamettin
Kurbanî der işin zor Hüsamettin
Yarın mahşerde dava ettiğim zaman

24. CUMHURİYET

Bin dokuz yüz yirmi üçte kuruldu,
Gençliğe hediye, davettir cumhuriyet.
Atalarımız bu vatan için yoruldu,
Vatan sevgisi gayrettir cumhuriyet.

Türkiye’de yapıldı bütün o yollar,
Dikildi direkler yapıldı okullar,
Ekildi tarlalar, süslendi bağlar,
Ülkeye, köye hizmettir cumhuriyet.

Vatanseverlerin güçlüdür imanı,
Karadeniz, Marmara, Ege’de limanı,
Eşküyaya, anarşiğe vermedi amanı.
Yüce Hak'tan kuvvettir cumhuriyet.

Her yana şan verdi kahraman millet.
Kalmadı fakirlik, çile, dert, zillet.
Birlik beraberlikten doğdu kuvvet,
Kıymet bilene servettir cumhuriyet.

Atalarımız cenk etti kurdu vatanı,
Biraz düşün sen kefensiz yatanı
Damarımızda Müslüman Türk kanı,
Başımızda tac-ı devlettir cumhuriyet.

Başkent Ankara’da meclis kuruldu,
Takibe alındı, insan hakları soruldu.
Hürriyet verildi bulanık sular duruldu.
Din gayreti adalettir cumhuriyet.

Hepimiz bu vatan için tuttuk nöbeti,
İyi bilinmeli bu vatanın kıymeti,
Devri teslim ettiler gençliğe emaneti,
Atalarımızdan emanettir cumhuriyet.

Gökte al bayrak, dilimizde İstiklal Marşı,
Okunur minarede ezanlar titreşir arşı,
Kimse dil uzatamaz Kur'an'a karşı,
Şimdi serin selamettir cumhuriyet.

Türkiye'm zengin her yanında konut,
Fabrikalar sanayi kuruldu ipliğin dokut
Ehl-i iman yetiştir oğlunu kızını okut.
Kıymetin bilene cennettir cumhuriyet.

Kurbanî der vatan sevgisi gönlümüzde,
Ülkemin her yerinde seksen bir ilimizde,
Bir asıra yaklaştı doksan birinci yılımızda
Barışla, Allah'a emanettir cumhuriyet.

25. ÇANAKKALE

Şehitler yurdunu ziyaret ettim,
Ne kara gün görmüş Çanakkale
Okudum Yasin'i hediye ettim,
Nice civan vermiş Çanakkale.

Şehit doludur tepelerin başında,
Herkesin künyesi mermer taşında,
Kimi on dokuz kimi yirmi yaşında,
Vatan için can vermiş Çanakkale.

Allah verdi kahramanların gücünü,
İngiliz düşmandan aldı öcünü,
Oldu Mehmetçiğin zafer düğünü,
Kazanıp zafer, son vermiş Çanakkale.

Vücuttan ayrı bacak, kol, başlar...
Feryada başlamış semada kuşlar,
Gözden akmış kan ile yaşlar,
Tekbîr şivan vermiş Çanakkale.

Kanlı sırtta dökülmüş kan revan,
Şehit düşmüş nice kahraman,
Hubbul vatan demiş minel iman,
Vatana can vermiş Çanakkale.

Kahraman Mehmetçik, şanlı ordu
Zalim düşmana vurdu da vurdu.
Mustafa Kemal Paşa'lar yurdu,
Yedi düvele ün vermiş Çanakkale.

Vatan borcu namustur kaçılmaz.

Söylemiş “Çanakkale Geçilmez!”

Kurbanî der şehitler ölmez,

Dünyaya şan vermiş Çanakkale.

26. ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ

Kahraman Mehmetçik plan kurdu,

Düşmana hücum ettiği yer Çanakkale.

Hain zalimlere haykırdı dik durdu,

Bulgar’a kurşun sıktığı yer Çanakkale.

Tam bir asır gelip geçmiş aradan,

Nice kahramanlar göçmüş sıradan,

Yardım etti Mehmetçik’e Yaradan,

Tarihin destan yazdığı yer Çanakkale.

Attığı kurşunla düşmanı vurdular,

İngiliz, Fransız’ın karşısında durdular,

Göğüslerini siper edip cephe kurdular,

Zafer sancağı diktiği yer Çanakkale.

Gözü yaşlı analar bekler yurdunda,

Kimi şehit düşmüş Arıburnu’nda,

Zevcesi sılada, yavrusu karnında;

Askerin şehit düştüğü yer Çanakkale.

Kimi kepini başına eylemiş sarık,
Botu yırtılmış, topukları yarık,
Kiminin ayağında kalmamış çarık,
Mehmet'in çile çektiği yer Çanakkale.

Biz bu vatan için verdik aziz canı,
Cephede toprak kokuyor şehit kanı,
Kolay fethetmedik biz bu vatanı,
Askerin kan döktüğü yer Çanakkale.

Kurbanî der kimi çavuş kimi onbaşı,
Zor günlerde kazandılar savaşı,
Eğilmedi kahraman Mehmetçik'in başı,
Şehadet şerbeti içtiği yer Çanakkale.

27. DAĞLAR

Yol verin şu garip şaşkına
Başında dumanı tüten dağlar
Gideyim Yaradan Mevla'nın aşkına
Semaya ser çeken dağlar

Kavaklı meşesinde kalkan kuşlar
Balkaya'da feryada başlar
Allah diyer dağlar taşlar
Yüce Mevla'yı zikreden dağlar

Ne ettin Hu çeken köse çobanı
Biz zaman dolaştırdı Fehmi kabanı
İki hanımı ezdirdin kara Şaban'ı
Dursun'u Halil'i göçüren dağlar.

Yaz gelince çiçek bürür her yanını
Bütün hayvanat senden alır kanını
Boğazın Kaş'ta aldı Arif'in canını
Nice rençberi yitiren dağlar

Cilge Süleyman'ı aşka pişirdin
Çakko Süleyman'ı yoksul düşürdün
Samet Mercan'ı dağdan aşırdın
Çerçi Mehrali'yi zengin eden dağlar.

Âşık Kurbanî'yi bu hasret yıkar
Ziyaret Dağı'n Kazdere'ye bakar
Yedi gözelerden suyun akar
Kop'da şehitleri yatan dağlar.

28. DEDİLER

Niyet ettim ben bir kaset yapmaya
Var mı cebinde paran dediler
Başladım derdimi anlatmaya
Her insana açma yaran dediler

Ne koyarsan o gelir kaşığa
Çıkamadım bu alemde ışığa
Telefon açtım birkaç âşığa
Bekle gelecek sıran dediler

Derdim çoktur kimseye diyilmez
Cimri adamın lokması yiyilmez
Şöhret ateşten gömlek giyilmez
Sakın giymeyesin bir an dediler.

Bir gün eser ecel denen fırtına
Kurbanî konar senin sırtına
Götürürler seni ahiret yurduna
Son sermayen iman Kur'an dediler.

29. DERTLİNİN HÂLİNDEN KİMSE BİLMİYOR

Dertlinin hâlini dertsiz bilmiyor,
Yazdım ver ağlaya ağlaya.
Gariplerin yüzü neden gülmüyor?
Çözdüm sor ağlaya ağlaya.

El kapısı kapandı üstüme,
Yalvardım ben yüce dostuma,
Ağladım yaşımı döktüm destime
Süzdüm gör ağlıya ağlaya.

Eyersiz, dizginsiz ata binilmez;
Yâr şehrine eli boş gidilmez,
İmansız, Kur'an 'sız kabre inilmez,
Kazdım yer ağlaya ağlaya.

Gardaş acısına nasıl dayanam?
Hangi derdini deyip yanam,
Benim kara yaslı anam
Kuzum der ağlaya ağlaya.

Hayat harmanına düştüm, savruldum.
Aşkın kazanında piştım, kavruldum.
Kurbanî'yim boşa gezdim, yoruldum.
Gezdim yâr ağlaya ağlaya.

30. DİNLEYİN DÜŞÜNÜN

Evvel söze başlayalım baştan
Siz dinleyin, düşünün Mehmet Bey.
Bu işe müşterek Recep Taştan,
Tez dinleyin düşünün Aydın Bey.

Kültür olmaz sade kete dolmayınan,
Hakk'a varılmaz Ramazan'da davul çalmayınan,
Aslınızı unutmayın sonradan bulmayınan,
Söz dinleyin düşünün Mehmet Bey.

Mevla razı kulun anlayışlı merdinden,
Bilen olmadı garip âşığın derdinden,
Şikâyetçiyim gafillerin dördünden,
Az dinleyin, düşünün Ömer Bey

Davet ettiniz Musa Edip Tekbaş'ı,
Böyle mi sever gardaş gardaşı?
Hanginize vurayım ben taşı?
Siz dinleyin, düşünün Mehmet Bey.

Emeklerim hep gitti talana,
Nasihattir bu sözlerimi alana,
Sevdiğim dostlar döndü yılana,
Siz dinleyin düşünün Ömer Bey.

Kurbanî'yim bilmem talihim mi kara,
El değmeden verdiniz bana yara,
Geceyi yapan siyasetle para,
Siz dinleyin, düşünün Aydın Bey.

31. DİVAN

Aslımızı türaptan yarattın insan eyledin.
Herkesin rızkını verdin ihsan eyledin.
Nurundan yarattın Muhammed Mustafa'yı.
On sekiz bin aleme sen sultan eyledin.

Emrinde döner çark-ı alem-i devran.
Böyle buyurmuş bize Hazreti Kur'an.
Sekiz cennet dedi yedi niran.
Üzerine köprü kurdun mizan eyledin.

Yerleri gökleri eyledin sen yedi kat.
Altı günde tamam olmuş kâinat,
Seni zikreder bütün mahlukat,
Herkesi bir türlü imtihan eyledin.

Kapında Kıtırmir'in olur Âşık Kurbanî,
İsmail uğrunda feda eyledi canı,
Şad eyledin sen Halil-i Rahman'ı.
Gönderdin koçu, kurban eyledin.

32. DİVANE GÖNÜL

Ey divane gönül nefsin havasına güvenme,
Aldanıp dünyanın zevk-i sefasına güvenme,
İmtihan hanedir burası kimse kalıcı değil,
Bağ-ı bahçe, tarla tapusuna güvenme.

Hani bizden evvel cihana gelenler,
Semaya ser çekmiş nice gökdelenler,
Bak ne hâle geldi Karun, Sâlebe olanlar
Zekâtı verilmeyen malın parasına güvenme.

Şefaatin bekle sen sevgili Resulullah'tan
İbadet eyle ayrılma sakın doğru rahtan.
Her ne muradın var ise iste Allah'tan,
Alın teri ile çalış, el kapısına güvenme.

Evvela kendi nefsinle eyle savaş,
Namert kapısından bekleme lavaş,
Arsız nursuz adamla olma arkadaş,
Ben mücahidim dese, davasına güvenme.

Kurbanî iyilik eyle odur yanına kalan,
İflah olmaz mazlum yetim hakkı alan,
Midesinde haram dilinde söyler yalan,
Haramzade insanın duasına güvenme.

33. DOKTOR HAKAN SUNAL'A

Kütahya Gediz'de dünyaya geldin.
Okudun faydalı insan oldun.
Tıp doktorluk unvanı aldın,
Yolun açık olsun Hakan Sunal.

Bir zaman görev yaptın Mardin'de,
Hizmet yaptın vatan millet derdinde,
Her zaman çalıştın insanlık uğrunda,
Mevla yâr olsun Hakan Sunal

Kazandın sınavı gittin İzmir iline,
Genel cerrah bileziğini taktın koluna,
Vatan görevi için düştün Şırnak yoluna,
Yolun açık olsun Hakan Sunal.

Dert doludur insanların sinesinde,
Üç yıl görev yaptın Çorlu hastanesinde,
Elveda dedin iki bin on senesinde,
Yolun açık olsun Hakan Sunal.

Hizmet verdin Hakk'ın emrini işledin,
Hekim dostlarınla göreve başladın,
Özel hastanede sevgi çiçeği aşıladın,
Yolun açık olsun Hakan Sunal.

Gıda mühendisi Remziye bacı,
Hepiniz benim başımın tacı,
İnşallah sözlerim olur derdin ilacı,
Yolun açık olsun Hakan Sunal.

Âşık Kurbanî sizlere eder duayı,
İnşallah olursun milletvekili adayı,
Yüce Rabb'im emeklerini etmez zayı,
Yolun açık olsun Hakan Sunal.

34. DURSUN EMMİ

Umutlar, arzular Allah’a bağı;
Hak demiş sözlerin Dursun Emmi
Ciğerin yaralı, yüreğin dağı,
Yaş dökmüş gözlerin Dursun Emmi

Sakalın ağarmış, saçın dökülmüş.
Bu derdin elinden ömrü sökülmüş.
Eğilmiş kameti, kaddi bükülmüş,
Tutmamış dizlerin Dursun Emmi.

Köyünde var idi evi, mereğı
Yengem yapardı tandır böreğı,
Yazın gezer idi Arpadere’yi
Yas tutmuş güllerin Dursun Emmi.

Bütün komşular senden razı,
Beş oğlu var idi üç de kızı,
Sanatının pîri, ustalar yıldızı,
Pas tutmuş keserin Dursun Emmi.

Kurbanî söylemiş aşk-ı nârınan,
Ağlayıp sızlamış ah-u zârınan
Çok çileler çekmiş dertli yârınan,
Ağlamış kızların Dursun Emmi.

35. DÜNYA

Kün emriyle muntazam kurulmuş,
Nice canları baktı bu dünya.
Koca Süleymanlar sende yorulmuş
Çalışana ışıık yaktı bu dünya.

Aldattı, oynattı, yüzüme güldü;
Bir boşaldı bir doldu,
Nice yiğitleri künyeden sildi,
Götürdü mezara yıktı bu dünya.

Yandı tutuştu içeriden özlerim,
Gizli gizli doldu benim gözlerim,
Yürekte mahpus oldu sözlerim,
Beni de böyle yaktı bu dünya.

Doğru yanlış birbirine karıştı,
Çıplaklık modası sanki yarıştı.
Millet hızlandı teknoloji gelişti,
Yürüdü dört nala kalktı bu dünya.

Kurbanî yüklenmiş derdin onunu,
Sabır et de bekle işin sonunu,
Kaybetme dünyada şeref şanını,
Menfaat icabı aktı bu dünya.

36. EDİRNE

Şehirlerin bayı, tahtı,
Hâlin güzel senin Edirne.
Yerindedir hâli vakti,
İlin güzel senin Edirne.

Tarih kokar baştan başa,
Kahramandır Şükrü Paşa,
Düşmanla girmiş savaşa,
Velin güzel senin Edirne.

Şehit gaziler yuvası,
Soğuk suyu hoş havası,
Çiçeklidir bağı, ovası,
Gülün güzel senin Edirne.

Selimiye ilimin bahri,
Sende akar Meriç Nehri,
Trakya'nın serhat şehri,
Gölün güzel senin Edirne.

Kurbanî methini yazar,
Bütün alem seni gezer,
Sayın valim Gökhan Sözer,
Valin güzel senin Edirne

37. ERİSİN BİZİM DAĞLARIN KARI

Erisin bizim dağların karı,
Yine bahar gelsin de gidelim.
Bülbül güle çeker ah-u zarı,
Dertli dertli ötsün de gidelim.

Köyüm nerede ben nerede,
Arzularım kaldı benim orada.
Arpa dere yeşil kaz derede,
Işkın, göbek bitsin de gidelim.

Gönül arz eder dağı, ovayı
Gezer dolanır yoksul ovayı,
Mandak zamanı, temmuz ayı
Maçkallar kotan tutsun da gidelim.

Hoş olur bizim ilde bahar ayazlar,
Gölde yüzer ördek ile kazlar,
Gümüşlüde toplansın gelin kızlar,
Sohbet etsin de gidelim.

Kurbanî'yim gurbet eller bitirdi ömrümü,
Çözemedim bu alemde bozuk düğümü,
Ben özledim kültürümü, köyümü
Mevla'm fırsat versin de gidelim.

38. ERZURUM

Sevgiye açmış kucağı
Haydi gidek Erzurum'a
İbrahim Hakkı ocağı
Haydi gidek Erzurum'a

Oltu Narman'ın bağları
Palandöken dağları
Haziran temmuz ayları
Haydi gidek Erzurum'a

Abdurrahman Gazi ili
Habip baba açan gülü
Alvarlı Efe bülbülü
Haydi gidek Erzurum'a

Toplanalım bir araya
Selam Pîr Ali babaya
Bin bir hatim okumaya
Haydi gidek Erzurum'a

Kurbanî dedi duyurdu
Sümmanî, Emrahlar yurdu
Nene Hatun gel buyurdu
Haydi gidek Erzurum'a

39. FANİ DÜNYA

Fani dünyanın cevri-cefasından
Boşa kafa yordum kocaldım.
Anlamadım zevk-i sefasından,
Yol bilmeze yol sordum kocaldım.

Olmadım dünyada şad i bahtiyar,
Görenler dedi babamdan ihtiyar,
Düzen verip olamadım ayar,
Ellerimi dizlerime vurdum kocaldım.

Bizim ellerde karlı cebellerden aştım,
Adım adım ihtiyarlığa yanaştım,
Karadeniz, Marmara'yı dolaştım,
Mecnun devranı sürdüm kocaldım.

Güvenmedim daha dünyanın varına,
Yandım kardeş derdin ah u zarına,
Varıp uğradım garip mezarına,
Ölüm ayrılığı gördüm kocaldım.

Dertli Kurbanî yanar özünden,
Kanlı yaş akar iki gözünden,
Kendini bilmez cahillerin sözünden,
Sabır dedim durdum kocaldım.

40. FİLİSTİN

Senden başka kime yalvarayım?

Filistin'e güç ver Allah'ım.

Gözü yaşlı bağı yarayım,

Filistin'e güç ver Allah'ım.

Kimi yaralanmış yerde yatar,

Kimi sığınmış ona nâra atar,

Dilerim İsrail felaketle batar,

Filistin'e güç ver Allah'ım.

Bu vahşeti görünce yürek sızlar,

Feryat eder süt kokan kuzular,

Sendedir bütün umutlar, arzular,

Filistin'e güç ver Allah'ım.

Yine bulandı beyinler gözesi,

Yıkılsın İsrail'in sarayı, müzesi.

Kendi başına patlasın füzesi,

Filistin'e güç ver Allah'ım.

Zalimin zulmünü kendine gönder.

Ebabil kuşlarını yardımcı gönder.

Sevgili resulün Ömer'i eyle önder

Filistin'e güç ver Allah'ım.

Duacıdır Filistin'e Âşık Kurbanî
Cenâb-ı Mevla'dan bekleriz gümani
Gelecek İsrail'in yıkılma zamanı
Filistin'e güç ver Allah'ım.

41. GİDEREM

Yıllardır yanmışım bu aşka,
Aşkın peteğini örmeden mi giderem?
Her âşığın derdi var başka,
Derde deva bulmadan mı giderem?

Döndüm çobansız yayılan davara,
Mazlum misali gezdim avara,
İçimde var onulmaz yara,
Ona merhem sarmadan mı giderem?

Hakk'tan emanettir bize bu beden,
Bir gün silinir adımız künyeden,
Kurbanî yalan dünyadan
Bir gün görmeden mi giderem?

42. GURBET

Altmış üçte geldim nöbete
Yetmiş altıda çıktım gurbete
Dayanılmaz ayrılığa firkate
Ezdi damarımı geçti gurbet

Gurbet ele çıktım küçük yaşta
Ne dizde takat kaldı ne de akıl başta
Ezildim demir çimento taşta
Ezdi damarımı geçti gurbet

Seksenveren’de bir türkü koşardım
Dağın tepesini fırtınayla aşardım.
Erkeli deresine yorgun düşerdim
Everek hanına düştü gurbet.

Kurbanî’yim coşkun sular gibi çağladım
Bir tek yorganımı sırtıma bağladım
Yıldız Oteli’nde az mı ağladım
Uykularım sende kaçtı gurbet.

43. HACI MEHMET’E

Sekiz Mart’ta akşamın beşinde
Ecelin rüzgârı esti başında.
Ömrünü bitirdin elin işinde
Akşamın zor oldu Oltulu.

Sağlam değilmiş asansörün direği,
Orada bırakmış malayı, küreği,
Yandı Ayten, Leyla’nın yüreği,
Yandı yürekler nar oldu Oltulu.

Alçıda ayakları takatsiz kolları,
Hasretle bekliyordu yolları,
Derdini anlatamıyordu dilleri,
Ölümün sır oldu Oltulu.

Umutları, arzuları hep yıkıldı.
Yaralı bedeni makineye takıldı.
Derdini devası Mevla'ya kaldı.
Umut dağların kar oldu Oltulu.

Yetim kalmıştın civan çağında,
Çok çile çektin gurbet ocağında,
En sonunda Tekirdağ'ında,
Bir mezara yâr oldu Oltulu.

Gözü yaşlı ananın yüreği yara,
Kara yaslı Sallı'ya giydirdi kara,
Kaderin böyle döndü mezara,
Kurbanî destanın yazdı Oltulu.

44. HACI SEYFETTİN

Dinleyin arz edeyim Aziz beyler,
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.
Ecel pençesini vurdu serine,
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

Vücut saatinin yelkovanı yoruldu,
Umutların hayallerin birden yıkıldı,
Beslediğin beden kabre takıldı,
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

Güvenme dünyada mülke tapuya,
Dört kişinin omzunda çıktın kapıya,
Çalışıp da ter döktüğün yapıya,
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

Böyle buyurmuş kâinatı yaradan,
Dostlar geldi İzmit'ten Ankara'dan.
Komşu gardaşlar görüştü sıradan.
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

Saat üçte Çapa'dan çıktı yola
Vakit ikindide verildi sela,
Bahaddin askerden çıktı yola,
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

Altınşehir'de toplandı Çimağıl köyü,
Nazım beyin hanesinde verildi yemeği,
Toplandı orada yoksulu bayı,
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

Nice yiğitlerin muradı kaldı yarıda,
Firkat ateşine yandı ezem Feride,
Üç tane yavru emanet bıraktı geride
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

Böyle emreylemiş Cebab-ı Zülcelal
Rabbim kalanlara vermesin zeval,
Âşık Kurbanî hakkın eyledi helal,
Hacı Seyfettin dünyadan göçtü.

45. HASAN BAŞPEHLİVAN

Sekizinci ayda Hakk'a yürüdü,
Hasan Başpehlivan'ı kaybettik,
Resulün aşkını gönlünde bürüdü,
Böyle bir ehl-i irfanı kaybettik.

Zahid Mahmut Recai ağladı,
Yaslı yengem karalar bağladı,
Aktı gözyaşları doldu çağladı,
Gonca yayınevinde gülşeni kaybettik.

Sarılırdı Mevla'nın ipine Kur'an'a,
Sebebi oldu virüs ile korona,
Sevgili habibim şefaet etsin ona,
Hak yolunda giden ihvanı kaybettik.

Trakya'da İslam'ı tebliğ ederdi,
Hak yolunda kahraman erlik ederdi,
Hakkıyla İslam'ı yaşamaktı derdi,
Allah için çalışan sultanı kaybettik.

Gonca yayınevi ıssız yetim kaldı,
İşer bozuldu sanki tatsız kaldı,
Eyvah, sürü çobansız kaldı!
Veysel Karanî çobanı kaybettik.

46. HATİCE'YE

İstanbul'a gelin oldun,
Gözüm yavrum güle güle,
Mevla'm açık etsin yolun
Aziz yavrum güle güle.

Ciğerimin köşesiydin,
Hanemizin neşesiydin,
Hocaların paşasıydın,
Canım yavrum güle güle.

Bilmeyenler nasıl sanar,
Gözyaşlarım oldu pınar,
Herkes yavrusuna yanar,
Gülüm yavrum güle güle.

Yandım firkat ateşine,
Âşık söylemez boşuna,
Dostlar birikmiş başına,
Güzel yavrum güle güle.

Canım yavrum iki gözüm
Yüreğimde çoktur sızım
Hem oğlumdu hem de kızım,
Benim yavrum güle güle.

Olmuşum yaralı bülbül,
Hüzünlendi yine gönül,
İşitsin Mustafa Önül,
Gözüm yavrum güle güle.

Kurbanî baban davada,
Yüzün gülsün o yuvada,
Meskenin Çayırova'da
Gözüm yavrum güle güle.

47. HERKES AZIĞINI BURDAN GÖTÜRÜR

Cehennemde odun yoktur
Herkes azığını burdan götürür.
Bunu diyen alim âşık çoktur.
Herkes azığını burdan götürür.

Bu dünya ahiretin ekin tarlası
Allah diyen çekmez yası
Sil kalpten kibir pası
Herkes azığını burdan götürür.

Dünyaya geldim bir defa
Ahirettedir zevk-i sefa
Kimi burada çeker cefa
Herkes azığını burdan götürür.

Kurbanî bu sözün evladır
Verip de alan Mevla'dır
İmtihan yerimiz dünyadır
Herkes azığını burdan götürür.

48. HIRSIZA BEDDUA

Aklımı tarumar etti
Kırılın ellerin hırsız
Cebimden sermayem gitti
Tutmasın ellerin hırsız

Kollarım kalkmadı işe
Bırakmadı bende neşe
Yüreğine ateş düşe
Kırılın kolların hırsız

Mevla'm cezasını versin,
İmam selasını versin,
Yılanı çok kabre girsin,
Dikilsin nalların hırsız.

Mayıs sonu günlerden salı,
Boynuna günahı vebali
Nasıl verecen yarın suali
Dönmesin ellerin hırsız

Afgan mı Türk müydü yurdu?
Zalim hain pusu kurdu,
Zırhtan duvarımı yardı,
Haramdır malların hırsız.

Kurbanî'yi yaktı nara,
Haram olsun çaldığın para,
Gelmez olaydın Hisar'a,
Kapansın yolların hırsız.

49. HiÇ OLURSUN

Veren Mevla'm yine alır,
Alır bir gün hiç olursun.
Umutlar arzular kalır,
Kalır bir gün hiç olursun.

Meseleler ince derin,
Burada kalır sevdiklerin,
Kara toprak sadık yârin,
Gider bir gün hiç olursun.

İlimin kaynağı dinde,
İman Kur'an olsun sende,
Münkirler kabre gelende,
Girer bir gün hiç olursun.

Kurbanî der ki yarına,
Güvenme dünyanın varına,
Yarın Hakk'ın huzuruna,
Göçer bir gün hiç olursun.

50. HUZUR İSLAM'DADIR

Sağlam olan dala dayan,
Her şey açık ayan beyan,
Gaflet uykusundan uyan,
Huzur İslam'dadır gardaş.

Takdir tedbir incedir,
İslam gülleri goncadır,
Sözüm ihtiyar gencedir,
Huzur İslam'dadır gardaş.

Hakk'a gider bütün yollar,
Geri gelmez giden yıllar,
Kurbanî der duysun kullar,
Huzur İslam'dadır gardaş.

51. İSRAİL'E SİTEM

Yedi Ekim'de başladı savaş,
Kahrolsun katil zalim İsrail.
Gözlerden aktı kanlı yaş,
Kahrolsun katil zalim İsrail.

Zulüm ile abad olunmaz.
Mazlumun ahı yerde kalmaz
Zammı eden belasını bulmaz
Kahrolsun katil zalim İsrail.

Binlerce yavrunun ezildi başı,
Kalleşçe geldi düşmanın taşı,
Feryat etti analar aktı yaşı,
Kahrolsun katil zalim İsrail.

Bombalarla vuruldu yavru kuzular,
Yüzlerine bakınca yürek sızlar,
Hep birden yıkıldı umutlar arzular,
Kahrolsun katil zalim İsrail.

Tarumar oldu Filistin'in her yeri,
Sabi yavruların ahı deler mermeri,
Bir gün belasını bulur katil serseri,
Kahrolsun katil zalim İsrail.

Gazze yaralı Filistin darda,
Kimi yurdunu terk etti kimi mezarda,
Müslümanlar seyirci olmayın burada,
Kahrolsun katil zalim İsrail.

Dilerim sabi yavrunun ahı tutar,
Can yakan zalimler bir gün batar,
Gafiller bunu anlamaz yan gelir yatar,
Kahrolsun katil zalim İsrail.

Ana babaların yüreğine bıraktın közü,
Kör olsun zalim düşmanların gözü,
Âşık Kurbanî'nin silahtır sözü,
Kahrolsun katil zalim İsrail.

52. İSTANBUL

Eyüp Sultan şeref vermiş,
Çiçeği solmaz güldür İstanbul.
Peygamber duasını almış
Kurumaz derin göldür İstanbul.

Sultan Fatih'in feyzi yeter.
Kanuni Sultan Süleyman yatar,
Sultan Ahmet cephe tutar,
Bükülmez bileği koldur İstanbul

İlim irfan kalesi sensin,
Şehit gazilerin sılası sensin.
Seksen vilayetin âlası sensin.
Vilayetler içinde sultandır İstanbul.

Eyüp türbesinde peygamber âşıkları,
Tevazuyla eğik durur başları,
Sabah namazına dolar gençleri,
Sanırsın Mekke Medine İstanbul.

Şairler, âşıklar sende coşmuş,
Ramazan bereketinde taşmış,
Koca dünyaya kapı açmış,
Misafirperverdir İstanbul.

Âşık Kurbanî söyledi bu sözü,
Dilerim değmesin düşmanın gözü,
Koca Türkiye'nin iş merkezi,
Çalışan insana kârdır İstanbul.

53. İSTANBUL’UN GÜZELLERİ

Salınır salınır gezer,
İnsanın bağırını ezer,
Kimi gözlerini süzer,
Şu İstanbul güzelleri.

Kimi çiçek kimi arı
Biri esmer biri sarı
Güzeller dünyanın varı
Şu İstanbul güzelleri.

Şeker şerbettir sözleri
Kudretten sürmeli gözleri
Güneş aya benzer yüzleri,
Şu İstanbul güzelleri.

Kimi Hülya kimi Leyla
Ne güzel yaratmış Mevla
Kimisi de çeker sevda
Şu İstanbul güzelleri.

Kimi bulamaz dengini
Değiştirir saçın rengini
Kimisi arar zengini
Şu İstanbul güzelleri.

İnsan yaşar yetmiş iki buçuk,
Kimi kapalı kimi açık,
Kimi biraz kafadan kaçık,
Şu İstanbul güzelleri.

Kurbanî methini yazar,
Değmesin sizlere nazar,
Huri kılmana benzer,
Şu İstanbul güzelleri.

54. İŞTE BU ADAM BENİM BABAM

Dünya yansa bir çulu yanmaz
İşte bu adam benim babam,
Beni görenler onun oğlu sanmaz
İşte bu adam benim babam.

Ne ağlar ne de gülmez,
Çocuk sevmeyi pek bilmez
Bir topluma gidip gelmez
İşte bu adam benim babam.

Bıyığını burar da gezer
Hiç kimseye görünmez firar da gezer
Saçını tarar da gezer
İşte bu adam benim babam.

Köyde malını satmış ahırında malı yok
Yaşı geçmiş daha tutunacak dalı yok
Görenler der ki bu adamın ağzında dili yok
İşte bu adam benim babam.

Allah bunu böyle yaratmış
Tam dokuz tane çocuk töretmiş
Bazen de kendini aratmış
İşte bu adam benim babam.

Kurbanî der sözün savuştur
Ya Rabbi sen bu adamı sevgiye kavuştur
İsmi sorarsan Hikmet Çavuştur
İşte bu adam benim babam.

55. KÂBE

Seher vakti erken kalktım,
Yelleri güzel Kâbe'nin,
Çar etrafa dönüp baktım,
Hâlleri güzel Kâbe'nin.

Girdim resul otağına,
Çıktım ben Sevir Dağı'na
Bülbüller konmuş bağına,
Gülleri güzel Kâbe'nin.

Kâbe'nin etrafı kırman
Zemzemi dertlere derman,
Dua eder cümle ihvan
Dilleri güzel Kâbe'nin.

Kurbanî'yim dolup taşım,
Allah aşkıyla coştum,
Merve'den Sefa'ya koştum,
Yolları güzel Kâbe'nin.

56. KADİR TOPBAŞ'A

İki bin yirmi bir üç ayların başında
Hakk'a yürüyüp gitti Kadir abi,
Yaşın kemalinde yetmiş altı yaşında,
Kahraman er idi göçüp gitti Kadir abi.

Vatan millete çalışmak çabasıydı,
Mazlum garip insanların babasıydı,
Koca şehir İstanbul'a hizmet sevdasıydı,
İnsan sevgisi var idi gitti Kadir abi.

Sevgililer gününde on dört pazar,
Bu tarihi altın kalemler yazar,
Sultan Fatih'in yanında aldı mezar,
Rahmet yağın kar idi gitti Kadir abi.

Yoksula mazluma hep kucak açan,
Metro yapıp dağları delip geçen,
Kurbanî der olsun cennet mekân,
Dar günde yâr idi, gitti Kadir abi.

57. KAHRAMAN ŞEHİTLERE

Mevlid-i şerifi kıraat eyledik,
Şehitleri andık Tekirdağ'ında
Çanakkale şehitlerini yad eyledik,
Şehitleri andık Tekirdağ'ında.

Bir renk olup açtık yaprak,
Müftülüğe şan verdi bayrak,
İkram eyledi Kadir Albayrak,
Şehitleri andık Tekirdağ'ında.

Vatan için asker, polis verdi canını.
Yas sardı Türkiye'nin her yanını,
Şehitler ölmez sözü yüceltti şanını,
Şehitleri andık Tekirdağ'ında.

Yanık yürekler büründü yas ve gama,
Kimi şehidin yavrusu bekliyor mama,
Mübarek günlerden sorarsanız cuma,
Şehitleri andık Tekirdağ'ında.

Tek yürek oldu Türkiye yükseltti sesini,
Gözü yaşlı ana bacılar çekti yasını,
El ele verip konuşalım sözün hasını,
Şehitleri andık Tekirdağ'ında.

Âşık Kurbanî yazdı bir destan koştu,
Mahmut Gürlen dualarla coştı,
Cemaat âmin diyerek el açtı,
Şehitleri andık Tekirdağ'ında.

58. KAHRAMAN TÜRK MİLLETİNE

On beş Temmuz kapkaranlık gecesi,
Vatanın aşkıyla coştı bu millet,
Kallesçe saldırdı çakal sürüsü,
Zalimlerin peşine düştü bu millet.

Siper etti göğsünü yiğitler,
Vatan uğruna can verdi şehitler,
Vatan hainleri it oğlu itler,
Darbeci zalimlerle savaştı bu millet.

Yediden yetmişe seksen yaşında,
Bayrak elinde Şehzadebaşı'nda,
Gece nöbetinde gündüz işinde,
Engelleri böyle aştı bu millet.

Kesildi yollar havadan, karadan,
Şehit verdik İstanbul Ankara'dan,
Zalime fırsat vermesin Yaradan,
Şehadet şerbetini içti bu millet.

Fatih Karagömrük yürüdü candan,
Emir verdi Erdoğan başkumandan,
Vatan aşkı, din gayreti imandan,
Böyle kahramanı seçti bu millet.

Türkiye dört yandan kalktı yürüdü,
Vatan sevgisini gönlünde bürüdü,
Alçak hainleri kökten kurudu,
Gazilik bayrağını açtı bu millet.

Caniler kanaat etmedi azdı,
Tilkiler aslanlara kuyu kazdı,
Kahraman Türk milleti destan yazdı,
Tanka tüfeğe karşı koştu bu millet.

Amerika da girdi bozuk yola,
Düşman yetiştirdi sağ ile sola,
Türkiye'nin başına oldu bela,
Kızdı zalim Gülen'e şaştı bu millet.

Tek renk oldu darbecilere karşı,
Tekbîr sedası, sela inletti arşı,
Söylendi sokaklarda İstiklâl Marşı,
Cafer-i Tayyar gibi uçtu bu millet.

Kurbanî der olmasın darbe acılar,
Ak sakallılar, mücahide bacılar,
Seher vakti sela verdi hocalar,
Böyle bir dönemden geçti bu millet.

59. KAHRAMAN TÜRK POLİSİ

Türkiye'nin her ilinde
Benim polis kardeşlerim.
Delik demiri belinde,
Canım polis kardeşlerim.

Dinler amirin sözünü,
Gezer şehrin düzünü,
Bulur suçlunun izini,
Gözüm polis kardeşlerim.

Hizmet verirler vatana
Tekirdağ'dan Ardahan'a
Şeref verdiniz her yana
Şanım polis kardeşlerim.

Kaderde yazılmış yazıları,
Şehit olurlar bazıları,
Evde bekler kuzuları,
Gülüm polis kardeşlerim.

Aziz vatana şehitlik evla,
Sizleri korusun yüce Mevla,
Kimi Hülya kimi Leyla,
Hanım polis kardeşlerim.

Emniyet müdürüm Cemil Demir,
Yeri gelince veriyor emir,
Gani Mevla'dan sizlere ömür,
Canım polis kardeşlerim.

Âşık Kurbanî sizlere duacı,
Hepiniz benim başımın tacı,
Rabbim çektirmesin acı,
Gülüm polis kardeşlerim.

60. KALMAZ

Hani bizden evvel gelenler
Nicesi göçmüş gelene kalmaz,
Kanat çalmış koca zenginler,
Dünya benim diyene kalmaz.

Bir nefesi değişmem dünya malına,
Aldanma sakın kalma, kanma.
Haram katma sermaye malına,
Pişman olur da yiyene kalmaz.

Güçlü pehlivanlar yenildi rakibe,
Ecel kuşu onları aldı takibe,
Ne Koç'a kalmış ne de Sakıb'a
Külliyatı malı olana kalmaz.

Vaden dolar kesilir senin emelin,
Mezarda derin eşerler temelin,
Beyaz kefende cansız gelin,
Kutnu kumaş giyene kalmaz.

Kurbanî'yim kaldım yad ellerde,
Boş sözü söylemem ben dillerde,
Çok hak vardır bazı kullarda,
Ağlayanın malı gülene kalmaz.

61. KARANLIK KABİR

Kimin çırası yanmış baştan başa,
Ne kadar dünyada yaşarsan yaşa
Ölüm gelecektir elbet başa,
Karanlık kabire koyarlar bir gün.

Gafillerin bundan haberi yoktur,
Ölüme çare bulamaz doktor,
Azrail davetsiz bir konuktur,
Gelir de kapını çalar bir gün.

Sil kalbinden efendim kibir kini,
İlim öğren de bil kıymetini,
Cenab-ı Mevla'm sever seni,
Dilerse cennete koyar bir gün.

Kurbanî imtihanı kazanmak gerek,
Yarın sual sorar sana iki melek,
Buna dayanır mı can ile yürek,
Münker Nekir sual sorar bir gün.

62. KAVUŞAMADIM

Bir dilbere âşık oldum,
Oldum ama kavuşamadım,
Aklımı, fikrimi ben ona verdim,
Verdim ama kavuşamadım.

Dağlar engel oldu arada,
Arzu malım kaldı kaşı karada,
İsmini söyledim ama burada,
Derdim ama kavuşamadım.

Helkeler kolunda civan yaşımda,
Yoksulluk var idi işin ucunda,
Bir güzeli görürdük çeşme başında,
Gördüm ama kavuşamadım.

Hak didara razıdır âşık Kurbanî,
Gitti bu gençliğin devrani,
Sürdüm Mecnun Leyla devranı,
Sürdüm ama kavuşamadım.

63. KÖR SİNEK

Ne bey tanır ne de ağa
Tamer beyin kör sineği.
Nereden geldin sen bu bağa
Tamer beyin kör sineği.

Yüreğimi köze yaktı,
Kancasını bize taktı,
Nereden karşıma çıktı,
Tamer beyin kör sineği.

Gelip de beni mi özledi,
Garip yolumu gözledi,
Döndü başımda vızladı,
Tamer beyin kör sineği.

Yorgansız döşeksiz gördü,
Başıma ne çorap ördü,
Durmadan zahmet verdi,
Tamer beyin kör sineği.

Aklım ermedi işine,
Düştü âşığın peşine,
Dalar adamın döşüne,
Tamer beyin kör sineği.

Kurbanî içeriden dertli,
Kapısı dışardan kitli,
Misafire çok hörmətli,
Tamer beyin kör sineği.

64. KRİZ OLDUĞU ZAMAN

Mal senin mülk senin,
Mülküne sahip gönder Rabb'im,
Hâli yaman oldu Türkiye'nin,
Mülküne sahip gönder Rabb'im.

Halkın isyanı ne zaman diner,
Dükkanlar kapanır kepenkler iner,
Nerde kaldı adaletli Ömer,
Mülküne sahip gönder Rabb'im.

Her yandan Türkiye yürüdü,
Gülşen bağının gülleri çürüdü,
Yoksulun gözü kan bürüdü,
Mülküne sahip gönder Rabb'im.

Kurt bile kurdun etini yemiyor,
Aç mı tok musun kimse demiyor,
Bu düzen yoksulun kanını emiyor,
Mülküne sahip gönder Rabb'im.

Yalan söylemek oldu kârımız,
Gün geçtikçe artar ah-u zârımız,
Hor göründü başımızda çarımız,
Mülküne sahip gönder Rabb'im.

Sana yalvarır Âşık Kurbanî,
Yoksulun daha kalmadı dermanı,
Senden başka kime edelim gümanı,
Mülküne sahip gönder Rabb'im.

65. KURBAN BAYRAMI

Yüce Mevla'nın lütfudur bize
İşte bayram bu demektir.
Halîlürrahman örnektir bize,
İşte bayram bu demektir.

Hakk’a fedakârlığın nişanesi,
Sevgi muhabbetin ifadesi,
Şad olur gönüllerin hanesi,
İşte bayram bu demektir.

Büyükler akrabalar görülür,
Yoksulların halleri sorulur,
Misafirlere ikram verilir,
İşte bayram bu demektir.

Kimileri hatırlar eski çağları,
Ziyaret ederler hasta sağları,
Kuvvetlenir akraba bağları,
İşte bayram bu demektir.

Gelin kızlar eline kına yakar,
Tekbir sesleri semaya çıkar,
Kesilir kurbanlar, kanlar akar,
İşte bayram bu demektir.

Gani Mevla’m emir buyurdu,
Resul-ü Ekrem’i duyurdu
Sure-yi Kevser’de bildirdi,
İşte bayram bu demektir.

Kurbanî dostları ile görüşür,
Sevgi muhabbetler yarışır,
Küskünler gelir barışır,
İşte bayram bu demektir.

66. LAZ KIZLARI

Çalışanı Mevla'm sever,
Çalışkandır Laz kızları.
Ellerinde vardır Hüner,
Çalışkandır Laz kızları.

Uzun boylu sanki çınar,
Kimi Leyla kimi Pınar,
Fosforlu araba biner,
Kaptanımdır Laz kızları.

Çalışırlar dağ başında,
Taze civan yaşında,
Hele pehlivan daşında,
Ceylanımdır Laz kızları.

Bakın şu Kendirli'nin kızları,
Aya benzer sanki yüzleri,
Kur'an okurlar hafızleri,
İrfanımdır Laz kızları.

Derepazarı karakolu,
İğdere'den geçer yolu,
Of içinde sürmeli dolu,
Sürmelimdir Laz kızları.

Kurbanî âşıktır ezeli,
Şirindir Samsun güzeli,
Trabzon hem Rizeli,
Sultanımdır Laz kızları.

67. MARDİN BİLGE KÖYÜNE

Türkiye'yi sardı acı haber,
Gözyaşları döken ağladı,
Baskın yaptı yüzü maskeliler,
Takdire boyun büken ağladı.

Bu haberi aldık gece Mardin'den,
Alem ağladı ölenlerin derdinden,
Bir kuzu feryat etti ardından,
Anam diye nara çeken ağladı.

Saat yirmi bir sıfır sırası,
Yatsı namazı zamanı arası,
Eyi olmadı zalim kurşun yarası,
Evler harap oldu mekân ağladı.

Müminler namazda saf bağladı.

Düşman kurşunu yürek dağladı.

Bilge köyü ah çekti, ağladı.

Tülay sızladı, Türkan ağladı.

Eremedi muradına kaldı yâri,

Sevgi Çelebi, Habip Arı;

Yürekten bıraktı ateşi, nârı,

Kefenler biçip diken ağladı.

Öksüz kaldı gül yüzlü kuzular

Bu vahşeti görünce yürek sızlar

Şehit hükmünde yazılır yazılar

Mezarlıkta duaya çöken ağladı.

Kurbanî'yim gönlüm doldu gam ile,

On altı kadın öldü, üçü hamile,

Kırk dört kurban gitti matem ile

Bakanlar geldi, bütün erkân ağladı.

68. MEDİNE'DE

Bir güzele müptelayım

Canım yatar Medine'de.

Yoluna kurban olayım,

Kalbim atar Medine'de.

Kutlu doğum gecesinde
Dilimin her hecesinde,
Gönlüm cennet bahçesinde,
Dilim öter Medine’de.

Kur’an okur müminleri,
Aşka geldi bülbülleri,
Açar resulün gülleri,
Gülüm kokar Medine’de.

Eser yel gibi savurur,
Yakar hasreti kavurur,
Sevgisi yürekte durur,
Nebim yatar Medine’de.

Aşk ile yazdım yazımı,
Duvardan astım sazımı,
Ravzada kılsam namazımı,
Kılım yatar Medine’de.

Âşık Kurbanî et sayı gayreti
İşle sen farz ile sünneti,
Gani Mevla’dan iste ücreti,
Ücreti alım yeter Medine’de.

69. METHİYE

Şeref verdin koca cihana,
Aslı nur olan Muhammed.
Bütün ümmet hayrandır sana,
Alemlere yâr olan Muhammed.

Yanık gönüllerin devası sen,
Hz. İbrahim'in duası sen,
On sekiz bin alemin Mustafa'sı sen,
Nebilere rehber olan Muhammed.

Ebubekir Sıddık'la göçtün Hira'dan,
Bunca nebi geldi geçti sıradan,
Her yerde korudu seni Yaradan,
Gönüllerde yeri olan Muhammed.

Gani Mevla'm dostum dedi size,
Bülbüller âşıktır gülünüze,
Mahşer günü şefaatçisin bize,
Dar günde yâr olan Muhammed.

Bir ismin Taha bir ismin Yasin,
Can kulağıma ulaştı sesin,
Bizi bilmeyenler divane desin
Âşıklara aşkı aşikâr olan Muhammed.

Cenab-ı Mevla'nın sevdiği habibi,
Bütün dertlerin sensin tabibi,
Cihanın serveri son nebi,
Hakk'ın nazarında bir olan Muhammed.

70. MEVLA'YA GİDELİM

Gönlünü aşk ile doldur,
Varıp Mevla'ya gidelim.
Hedefini doğru buldur,
Bulup Mevla'ya gidelim.

Canın çıkar bünyeden,
Adın silinir künyeden,
Geçici fani dünyadan
Dönüp Mevla'ya gidelim.

Güzel Mevla'mız ulu,
Nur Ahmet sevgili kulu,
Ondadır hakikat yolu,
Bilip Mevla'ya gidelim.

Aldanma dünya saltanatına,
İman doldur sen çantana,
Aşkın süslü kır atına
Binip Mevla'ya gidelim.

Mevla bilir ahtımızı,
Terk ederiz tahtımızı,
Günde beş vaktimizi
Kılıp Mevla'ya gidelim.

Kurbanî çekil aradan,
Seni söyleten Yaradan.
Kâmil imanı buradan
Alıp Mevla'ya gidelim.

71. MEVLÛT DADAŞ'A HEDİYEMDİR

Nice yıl dert çektim bilen olmadı,
Arayan, derde çare bulur dediler.
Tükendi takatim hâlim kalmadı,
Garibin yüreği yara olur dediler.

Derdime çare aradım gezdim,
Düşündüm başıma geleni yazdım.
Usandım, tatlı candan bezdim.
Sabır eyle derman gelir dediler.

Kayıt yaptı kolumu bağladılar,
Neşter vurdu yüreğimi dağladılar,
Sardılar açılan yarayı sağladılar,
Bedeninde bu hatıra kalır dediler.

Vurdular hançeri, aktı kanım.
Kararı vermiş Ülviye Hanım.
Mevla'ya emanet olsun canım,
Yüce Yaradan bilir dediler.

Yoğun bakımda hastalar ağır,
Şükreyle sen Yaradan'ı çağır.
Ayhan Resul de Tahir'e bağır
Toplanır başına gelir dediler.

Kurbanî der yazılan gelir başa,
Bir nâme yazdım Mevlüt Dadaş'a,
İster elli istersen yüz yaşa,
En son ahirin ölümdür dediler.

72. MUHSİN BAŞKANA AĞIT

Nasıl söyleyem ölüm ayrılığını,
Zor oldu, gitti Yazıcıoğlu.
Tipi, duman bürüdü Keş Dağı'nı,
Kar oldu, gitti Yazıcıoğlu.

Çok çile çekti hayat çağında,
Hakk'a teslim oldu Maraş Dağı'nda,
Umut gülleri soldu gönül bağında,
Hâr oldu gitti Yazıcıoğlu.

Kahraman, yiğit, er oğlu erdi.
Yirmi beş Mart'ta Hakk'a yürüdü.
Resulün sevgisini gönülde bürüdü,
Nur oldu gitti Yazıcıoğlu.

Büyük birlik Parti'sinin lideri,
Gönüllerde bıraktı yası kederi,
Böyle yazılmış takdiri, kaderi,
Sır oldu gitti Yazıcıoğlu.

Sivas ili âşıklar diyarından,
Duyan olmadı feryad-ı zârından,
Altın idi düşmezdi ayarından,
Er oldu gitti Yazıcıoğlu.

Bacılar ağladı hep yana yana.
Evlat acısını gördü Fidan ana.
Cennet mekân olsun sana,
Pîr oldu gitti Yazıcıoğlu.

Gülefer Hatun sadakatli yâri,
Furkan, Firuze onun yadigârı,
Rahmet eylesin Cenab-ı bari
Nur oldu gitti Yazıcıoğlu.

Kurbanî'yim bu kadar verdim haber,
Şefaati eylesin sevgili peygamber,
Beş arkadaşıyla mezara beraber
Yâr oldu gitti Yazıcıoğlu.

73. MÜFTÜ BEY

Elveda dersin Tekirdağ'ına,
Dostlardan ayrılması zor imiş.
Selam verip girdin gül bağına,
Gülün de erken solması var imiş.

Coşkun sular gibi çağladın aktın,
Gelip geçti senin de gençlik vaktin,
Ayılık ateşiyle yüreğimi yaktın,
Dönüp de geriye bakması var imiş.

Vaiz sohbetleriyle konuşan,
Cuma günü cemaatle buluşan,
Kürsüsünde şiir okuyup coşan,
Bülbül gibi ötmesi var imiş.

Derdini söyleme kalbi taşlara,
Veda ederken sevgili gardaşlara,
Bak gözümde akan yaşlara,
Ağlamanın gülmesi var imiş.

Âlimler aldanmaz dünya varına,
Eser bıraktın mı gelek de yarına,
İman ile göçelim ahiret yurduna,
Hayatın sonunda ölmesi var imiş.

Âşık Kurbanî yanar özüyle,
Yola çıktım müftü beyin sözüyle,
Derdini dile getirdim yazıyla,
Âşığın da çalıp söylemesi var imiş.

74. NASIL AĞLAMAYIP YANMIYAM

Nasıl ağlamayıp da niçin yanmiyam
Dost ağlayıp düşman güldükten sonra
Gönlüm hüznü yürekten yaralıyam
Hain İsrail Filistin'e vurduktan sonra

Zalim düşmanlar fırlatıyor füze
Acımasız vuruyor kafaya göze
Mevla'm atsin hainleri ateşe köze
Mazlumun ahını aldıktan sonra

Gözü yaşlı ağlar analar, bacılar,
Ah ettikçe yenilenir bedende acılar.
Bu dehşeti görünce yürekler sızılar,
Beşikteki kuzular öldükten sonra.

Bir yerde Bağdat kan gölü,
Binlerce yaralı, binlerce ölü,
Kiminin başı kırık kiminin kolu,
Katil düşman vurup kırdıktan sonra.

Dilerim Mevla'dan yetişmiş ferman,
Gazze'de kalmadı ilaçla derman,
Nice canlar Hakk'a gittiler kurban,
Şehit mertebesini bulduktan sonra.

Mescit camileri hedef alıyorlar.
Süt kokan çocukları vuruyorlar.
Müminler nasıl seyirci duruyorlar?
Duaları edip namazı kıldıktan sonra.

Kurbanî der ölenler gitti kabristana,
Bülbüller konmadı bağa bostana,
Temel Akdoğdu sebep oldu bu destana
TV Beş'te ayağı verdikten sonra.

75. NASİHAT

Evvel nasihat et kendi nesline
Elin ayıbını görme Kurbanî.
Ömürden geçiyor ay ile sene,
Emeğini boşa verme Kurbanî.

İlim okumadan alim olunmaz.
Aşkın yarasına merhem sarılmaz.
Tükenmez şifadır ilaç yaramaz,
Boşuna merhem sarma Kurbanî.

Allah’a kul ol Resule ümmet.
Âlim meclisinde eyle sohbet.
Orada bulursun sevgi muhabbet,
Cahil meclisine girme Kurbanî.

Dalgıç olmadan deryaya dalma,
Nefis dizginini başıboş salma.
Mazlum yetimin hakkını alma,
Kulun kalbini kırma Kurbanî.

Doğru çalış dürüst kazan,
Tarlânı sür bırakma hozan
Elbet bir gün kurulur nizam
Elin tarlasına girme Kurbanî.

76. NERE GİDEYİM

Senden başka kapı yoktur,
Sen var iken nere gideyim?
Alemlere rahmetin çoktur.
Sen var iken nere gideyim?

Sen bilirsin hep kayıpları,
Sen örtersin bütün ayıpları,
Yalvardım sana açtım kolları,
Sen var iken nere gideyim?

Âşık Kurbanî'yim garip geda,
Bir canım vardır sana feda,
Dünyayı yaratan bari Hüda,
Sen var iken nere gideyim?

77. NİMETİNE ŞÜKÜR OLSUN

Nimetine şükür olsun,
Akıl verdin, baş verdin,
Göz verdin, kaş verdin,
Nimetine şükür olsun.

Lezzet verdin, tat verdin;
Koyun verdin süt verdin,
Yemiş verdin, dut verdin.
Nimetine şükür olsun.

Fikir verdin, sanat verdin;
Sabır verdin, sebat verdin;
Kol verdin kanat verdin,
Nimetine şükür olsun.

Bahçe verdin, gül verdin,
Arı verdin, bal verdin;
Seni zikretmeye dil verdin,
Nimetine şükür olsun.

Kurbanî seni unutmaz,
Emretmesen sinek uçmaz,
Saysam rızıkların bitmez,
Nimetine şükür olsun.

78. NUR MUHAMMED'İN AŞKINDAN

Şu gönlümde açan güller,
Nur Muhammed'in aşkından.
Seherde coşan bülbüller
Der Muhammed'in aşkından.

Aşkî ile yanan gözler,
Sarıp da solan yüzler
Arafat'ta dolan gözler,
Yar Muhammed'in aşkından.

Aksın gözlerimin yaşı,
Yansın yüreğimin başı,
Mina'da şeytana taşı,
Vur Muhammed'in aşkına.

Bülbül âşıktır gülüne,
Nur yağar Mekke iline,
Beyaz ihramı beline
Sar Muhammed'in aşkına.

Allah aşkı ile inlesem,
Varıp ziyaret eylesem,
Kurbanî'yim ne söylesem,
Nur Muhammed'in aşkına.

79. OL EFENDİM

Bir nutfeden yarattı Mevla'm bizi,
Vücudun mülküne sultan ol efendim.
Bunu çekmez akıl denen terazi,
Oku ilmini irfan ol efendim.

Allah için akıt gözde yaşını,
Tedbirle gör kendi işini,
Okşa bir yetimin başını,
Derdine derman ol efendim.

Döndürür çarkıfelek yayını,
Taksim eder kullarının payını,
Bazen dert verir imtihan eder seni,
Şükreyle emrine kurban ol efendim.

Arif ol Kurbanî sen ar eyle,
Sadık dostu kendine yâr eyle,
Oku Kur'an'ı kalbini nur eyle,
Ahlâkta hâlim insan ol efendim.

80. O KÖYDE

Köyde doğdum, dünyaya geldim.

Bedenimin bezi var o köyde.

Çok çalıştım emek verdim.

Ekmeğimin tuzu var o köyde.

Kimi ekmiş kimisi biçmiş,

Kimi terk edip de göçmüş,

Sahipsiz evlerin duvarı uçmuş,

Gidenlerin izi var o köyde.

Çoktur emektar anaların işleri,

Çalı dibinde yatırır yavru kuşları,

Tarla tumbunda ocak taşları,

Tezeğinin közü var o köyde.

Nice civanları toprak yutmuş,

Laz hocanın tesiri duası tutmuş.

Eşref hoca talebe okutmuş,

Âlimlerin cüzü var o köyde

Çalışacak kalmadı dedemin hâli,
Fayda vermedi Hasan ağanın malı
Toprağa yaslandı nicesinin dalı,
Bilinmeyen yazı var o köyde.

Kurbanî hatırladı eski çağları,
İssız kalmış bahçe bağları,
Şan vermiş Kop dağları
Şehidinen gazi var o köyde.

81. O ZAMAN GÖR

İyi dedikleri bir dostu
İşin düşsün de o zaman gör.
Lokmayı yutamaz, olursun hasta,
Dişin düşsün de o zaman gör.

İnsanın belini bükerek ihtiyarlık,
Ne sanat kalır ne de ustalık.
Ververe kanser diye hastalık,
Kaşın düşsün de o zaman gör.

Hoştur Yaradan'ın bize işleri,
Birbirinden ayırır bazı eşleri,
Öksüz koyar yavru kuşları,
Eşin göçsün de o zaman gör.

Kimi ayrılır sevdiği yârinden,
Ne anladık dünyanın varından,
Her gün ömrün duvarından
Taşın düşsün de o zaman gör.

Resulün aşkıyla coş da çağla,
Hikmetli sözüne gönül bağla.
Ağlarsan Allah için ağla,
Yaşın düşsün de o zaman gör.

Kurbanî emeklerin verme boşuna,
Ölüm gelecek her kulun başına,
Yatırırlar bir gün musalla taşına
Naaşın konsun da o zaman gör.

82. ÖĞRETMENLER

Öğretir okuma yazmayı,
Hâli güzel öğretmenler.
Emekleriniz olmaz zayı,
Yolu güzel öğretmenler.

Türkiye'nin her ilinde,
Nezaket söyler dilinde,
Hüneri vardır elinde,
Eli güzel öğretmenler.

Kimi kardeş kimi bacı,
Hepiniz başımın tacı,
Mevla'm çektirmesin acı,
Dili güzel öğretmenler.

Okullarda tatil oldu,
Sevgi muhabbet doldu,
Çocukların yüzü güldü,
Gülü güzel öğretmenler.

Kimisi ela gözlü,
Kimisi şirin sözlü,
Kimisi tatlı sözlü
Gülü güzel öğretmenler

Kurbanî'de çoktur âlem
Yaratılmış nurdur kalem,
Hepinize sevgi selam,
Yolu güzel öğretmenler.

83. ÖĞÜT

Dinleyin beni yarenler kardaşlar,
Bülbül olan derdini güle getirir.
Arının meskeni çiçekler ağaçlar,
Yoğurur bin bir çiçeği bala getirir.

Hemdem ol ahlâkta haliminen,
Sohbet eyle bilgin âliminen,
Söz öğretir sana taliminen,
Ziya verir gönlüne yola getirir.

Gezip dolaşma soysuz adamınan,
Laf edip konuşma huysuz adamınan,
Ortak iş yapma hırsız adamınan,
Aldatır seni, işine hile getirir.

Âşıklar halkın tercümanıdır,
Dünya dediğin geçici fanidir,
Âşık Kurbanî'yi söyleten Gani'dir,
Söyler derdini dile getirir.

84. ÖTER DİLLER HU DİYE SESLENİR

Çıksam bizim dağların başına,
Eser yeller hu diye seslenir.
Bir kuş konar Ziyaret'in taşına,
Öter diller hu diye seslenir.

Lale sümbül ile bezenir bağlar,
Bezenen ağaçlar çiçekli dağlar,
Bülbül figan eder gül için ağlar,
Açar güller hu diye seslenir.

Kış gidip de bahar gelince,
Dağlar çimen çimen olunca,
Her kuş öter kendi dilince,
Coşar diller hu diye seslenir.

Çoban kavalını çalar koyuna,
Hoş ses gelir kulağıma boyuna,
Şifa derler Gümüşlü'nün suyuna,
Akar sular hu diye seslenir.

Âşık Kurbanî yazın köyüne gider,
Dağı taşı ziyaret eder,
Burcu burcu güller kokar,
Kokar güller hu diye seslenir.

85. ÖZ YARIM

Bu dünyaya boş diyorlar niçin,
Dünya dolu biz yarım yarım.
Senden daha iyi bilir senin için,
Arif ol da sez yarım yarım.

Ecel gelip kapını çalınca,
Günün tamam olup vade dolunca,
Dostlar seni Hak döşegine alınca,
Göğsümde düğmelerim çöz yarım yarım.

Sermayen var diye edersin pazar,
Kem gözlerden alırsın nazar,
Son meskenin olur mezar,
Son ziynetin bir top bez yarım yarım.

Her kulun ölüm gelecektir başına,
İstersen kalem çal yüz yaşına,
Gelip de mezarının garip taşına,
Tarihi gününü yaz yarım yarım.

Kurbanî nefse uyup dönme şaşkına,
Söyle güzel Yaradan'ın aşkına,
Hiçbir şeyi yaratmadın boşuna,
Meded-i inayet sende öz yarım yarım.

86. PEYGAMBERİMİZE

Nasıl methedeyim senin şemalin,
Cihanda bulunmaz eşin senin,
Şad olur görenler gül cemalin,
Allah için akar yaşın senin.

Mevla'm güzel yaratmış huyunu,
Ebu Haşim'den getirmiş soyunu,
On parmağından akıtmış suyunu,
Kudretinden verir aşın senin.

Ağlayarak gelsem senin yanına,
Şefaaf etmek layıktır şanına,
Kurban olayım senin yoluna,
Ümmetine af dilemek işin senin.

Ümmetini dinledi hep ağladı,
Bağrına taşı bile bağladı,
Cehennemde yakma dedi,
Duygulandırır taşın senin.

Gönüllerin açan has gülüsün,
Cümle nebilerden sen ulusun,
Allah'ın sevgili habibi kulusun,
Mevla'ya bağlı başın senin.

Kurbanî der böyle sultan bulunmaz.
Senin aşkın gönlümden silinmez.
Çok çileler çektin bilinmez,
Uhud'da kırıldı dişin senin.

87. PEYGAMBERİMİZE METHİYE

Ben bülbülem sana âşık olmuşam,
Misk-i amber gül sendedir efendim,
Arzu muhabbeti sende bulmuşam,
Şeker, şerbet, bal sendedir efendim.

Övmüş yaratmış seni Perverdigâr,
Ey sevgili sultanım Nigâr,
Senin aşkın bana olmuş aşikâr,
Ümmetim diyen dil sendedir efendim.

Ebubekir, Ömer, Ali, Osman'a,
Onlar da hayran olmuş sana,
Dertliler derde gelir dermana,
Derde deva el sendedir efendim.

Rahmet için geldin sen bu aleme,
Sözlerin alındı bütün kaleme,
Semada durdu melekler selama,
Kudretinden olan hâl sendedir efendim.

Kurbanî gönlümü deryaya daldır,
Kibir, kini sen kalbinden kaldır,
Nur Muhammed sevgili kuldur,
Edep, erkân, yol sendedir efendim.

88. PEYGAMBERİMİZE SELAM GÖTÜRÜN

Hocam gidersen Mekke iline,
Resul ü Ekrem'e selam götürün.
Mevla kuvvet versin bedenine diline,
Resul ü Ekrem'e selam götürün.

Tavaf yapıp aşk ile dönerken
Yalvarıp Mevla'ya dua ederken
Hacer'ül Esvet'i selamlar öperken
Resul ü Ekrem'e selam götürün.

Bir mescide gider isen duaya,
Koşar isen Merve'den Sefa'ya.
Emeklerini vermez Mevla zaya,
Resul ü Ekrem'e selam götürün.

Mekke'den dönersin Medine yoluna,
Mevla kuvvet versin kanadına, koluna,
Yüce Allah'ın sevgili kuluna,
Resul ü Ekrem'e selam götürün.

Selam Medine'nin bütün insanına,
Şehit dolu baki kabristanına,
Uhud'da yatan Hamza pehlivanına
Bizden hoş selam götürün.

Bütün gezdiğiniz güzel yerlere,
Allah diyen bütün dillere,
Duaya açılan mübarek ellere,
Bizden hoş selam götürün.

Ravzasına giren nurlara batar,
Hacılar gelirler katar katar,
Ebubekir, Osman yanında yatar,
Resul ü Ekrem'e selam götürün.

Bizleri unutmayın orada duadan
Sağ salim döndersin Yaradan,
Zemzem hurmayı bol getirin oradan,
Bu dertli âşıktan çok selam götürün.

89. POLİSLERE

Vatana hizmetin yapar,
Benim polis kardeşlerim.
Geceleri nöbet tutar,
Benim polis kardeşlerim.

Önünüze çıkar bazı engeller,
Bozulmasın hiç dengeler,
Duacıdır hep yengeler,
Benim polis kardeşlerim.

Yürekte var acıları,
Evde bekler kuzuları,
Şehit olur bazıları,
Benim polis kardeşlerim.

Çelik giyer yelekleri,
Kabul olsun dilekleri,
Cefakâr Türk polisleri,
Benim polis kardeşlerim

Dinler amirin sözünü
Gezerler şehrin düzünü,
Bulurlar suçlunun izini,
Benim polis kardeşlerim.

Sezerler suçlunun halından,
Doğru gitmezse yolundan
Kelepçe vururlar kolundan
Benim polis kardeşlerim.

Kurbanî der başarılar,
Suçlu peşine koşarlar,
Bazen pusuya düşerler,
Benim polis kardeşlerim.

90. RESULULLAH'A METHİYE

Övmüş de yaratmış Yüce Yaradan
Dillerde senin aşkın var.
Ümmetine dua ettin karadan,
Gönüllerde senin aşkın var.

Tebliğe indi bütün melekler,
Kabul oldu yaptığın dilekler
Terinden kokuyu aldı çiçekler,
Güllerde senin aşkın var.

“Levlake Levlak” buyurdu şanında,
Doğum günün yazdılar anında,
Doğdu beş yüz yetmiş bir yılında,
Yıllarda senin aşkın var.

Tıbar güçlendi, deve sütlendi,
Bir bulut başında dolanır gezerdi,
Diktiğin ağaçlar yemiş verdi,
Dallarda senin aşkın var.

Şefaât bekler zelil Kurbanî,
Uğrunda ağladı Veysel Karanî,
Allah’ın sevgili dostu, yarani,
Kullarda senin aşkın var.

91. RÜSTEM PAŞA

Tekirdağ’a şan vermişsin,
Hâlin güzel Rüstem Paşa.
İbadet çiçeği sermişsin,
Gülün güzel Rüstem Paşa.

Rahmet var şadırvanında,
Abdölmecit zamanında,
Sofiler gezer yanında,
Hâlin güzel Rüstem Paşa.

Belediyeyle karşı karşı
Hayat yazılı kesme taşı,
Bin beş yüz kırk altı yaşı
Yılın güzel Rüstem Paşa.

Kırklar sende namaz kılmış,
Âşıkların halka kurmuş,
Aşk ile divana durmuş
Elin güzel Rüstem Paşa.

Bilmeyenler durur bakar,
Cenazeler sende kalkar,
Hafızların Kur'an okur,
Dilin güzel Rüstem Paşa.

Bir yanında çay ocağı,
Dostlara açmış kucağı,
Mesken yeri Tekirdağ'ı,
İlin güzel Rüstem Paşa.

Yaptırmış Mimar Sinan,
Görenler olur hayran,
Müminlerin eder seyran,
Hâlin güzel Rüstem Paşa.

Âşık Kurbanî methin yapar,
Eserinden hisse kapar,
Şehzade başında yatar,
Ölün güzel Rüstem Paşa.

92. RİZE

Sorsalar dostlarım bana
Neyi Güzeldir Rize'nin
Şan vermiştir her yana
Çayı güzeldir Rize'nin

Güzel yaratmış El-Bari
Esmerinden çoktur sari
Meşhurdur horonu bari
Toyu güzeldir Rize'nin.

Cennet misalidir yazın
Çalışkandır gelin kızın
Kimi selvi boylu uzun
Boyu güzeldir Rize'nin.

Başbakan da oradan çıkar

Köyü Kıbledağ'a bakar

Soğuktur suları akar

Suyu güzeldir Rize'nin

Kurbanî'yim köylerinde çalıştım

Hep dert çekmeye alıştım

Bazı oldu engeller aştım

Köyü güzeldir Rize'nin.

93. RUMELİ HİSARI

Mevla'm ihsan etmiş işçilerin işini,

1452'de yazmışlar tarihi yaşını

Bismillah ile koymuşlar her taşı,

Fatih Sultan'dan eser Rumeli Hisarı.

Çalışmış yedi yüz çırak üç bin usta,

Tarihi sanatı görenler olmuş hasta,

Arabacı kayıkçı ekip olmuşlar posta,

Halil Paşa'dan eser Rumeli Hisarı.

Karadeniz Ereğli'den gelmiş kireç taşları,

Şan vermiş bağrında erguvan ağaçları,

Burcun üzerinde uçar martı kuşları,

Âşık Paşazâde'den eser Rumeli Hisarı.

Kalesinin heybeti ile burcu boğazı süsler,
Sefer yapan vapurlardan gelir sesler,
Kucak açmış halka nice canları besler,
III. Selim'den eser Rumeli Hisarı.

Dar Boğazda batmış Venedik Gemisi,
Hisar içinde gül Boğazkesen camisi,
Dört yüz askerle fetholunmuş kalesi,
Komutan Firuz Ağa'da eser Rumeli Hisarı.

Kolay mı yapmak eserin yenisini,
Tepeden çekerler hisarın resmini,
Okurlar Muhammed Nebi ismini,
Sarica Paşa'dan eser Rumeli Hisarı.

Çalıştım köle gibi, kara taşı yardım.
Aklımı fikrimi hep bu işe verdim,
Harcını taşını koyarken bismillah derdim,
Âşık Kurbanî'den eser Rumeli Hisarı.

94. SEHERDE ÖTEN BÜLBÜLLER

Seherde öten bülbüllerde
Senin aşkın var Allah'ım.
Bahçelerde açan güllerde,
Senin aşkın var Allah'ım.

Bütün dağlarda taşlarda,
Semada uçan kuşlarda,
Gözden akan yaşlarda,
Senin aşkın var Allah'ım.

Nur Ahmet'in ümmetinde,
Ehl-i irfan sohbetinde,
Âşık Kurbanî gönlünde,
Senin aşkın var Allah'ım.

95. SEHER VAKTİ

Seher vakti erken kalksam
Koşup gitsem Medine'ye,
Çoruh nehri olup aksam,
Coşup gitsem Medine'ye.

Helallik alsam dostlardan,
Şu karşı yüce dağlardan,
Bülbül misali bağlardan
Uçup gitsem Medine'ye.

Kâbe'nin hasreti yakar,
Gözlerimden yaşlar akar,
Nur Muhammed orada yatar,
Göçüp gitsem Medine'ye

Kurbanî der bak sözüne,
Yaradan baksa yüzüme,
Bir ateş düşse özüne
Yanıp gitsem Medine'ye.

96. SEVGİLİ NUR AHMET

Ne türlü methetsem yeridir,
Senden güzel yoktur efendim.
Cümle peygamberler pîridir,
Senin rahmetin çaktır efendim.

Davut Zebur'la uydu büyük yasaya,
İncil İsa'ya, Tevrat Musa'ya,
Kur'an indi Muhammed Mustafa'ya
Dört kitap haktır efendim.

Ey Habib'in dostu, nuru,
Doğduğu an yıkıldı putların suru,
Ebubekir Sıddık onun sadık yâri,
Bütün alem sana hayrandır efendim.

Kurbanî düşünüp çekme yası,
Hürmetine yarattı bunca nası,
Dünya güzeli nebilerin hası,
Bizlere şefaatçi olacaktır efendim.

97. SIVACI

Bismillah der evvel işine başlar baştan
Gözleri kurtarmaz kan ile yaştan,
Kıvılcım atar kırdığı taştan,
Bozuk tavanları yunar sıvacı.

Direkleri kurup çıkar tepesine
Düzen verir ilin cephesine
Harcı güzel olursa bak sefasına
Köşelere mastar çakar sıvacı.

İskelesinde olmasa ayar
Çelik kırılır kalas da kayar
Malayı, küreği orada koyar,
Erkenden mezara konar sıvacı.

Kurbânî der kurban olam alındaki terine
Bütün o harçlar karışır her yerine
Hele bir de çalışırsa nursuzun birine
O zaman peşine dolanır sıvacı.

98. SOMA ŞEHİTLERİNE AĞIT

Bir afet oldu on üç mayısta,
Nice canlar yana yana gittiler.
Bütün Türkiye kederde yasta,

Ecel şerbeti içti divana gittiler.

Afet oldu Soma'da madende,
Karalar çıkarıp beyazları giyende,
şehit olup yüce divana gidende,
Kavuştu Rahim-i Rahman'a gittiler.

Böyle buyurmuş Cabbar-ı Celil,
Orada kulunu etmesin zelil,
Kimisi Ahmet'tir, kimisi Halil,
Yürüdü Cennet-i Rıdvan'a gittiler.

Analar ağlaşıp bacılar sızlayınca,
Kara haber her yana duyulunca,
Herkes mevtasını bulup paylaşınca,
Kimileri doğduğu vatana gittiler.

Taze gelinler çiçeği burnunda,
Kiminin üç aylık bebeği karnında,
Mevla yetimin, mazlumun yanında,
şehit oldu eşleri, kurbanda gittiler.

Dinmedi ana bacıların gözyaşı,
Kime ne diyelim Mevla'nın işi,
Hesap ettiler tam üç yüz bir kişi,

Bir kefen giydi, kabristana gittiler.

Âşık Kurbanî ölenlere dua eder
Mevla göstermesin böyle keder
Dilerim ki şehit makamına gider,
Şehit oldu Yaradan'a gittiler.

99. SÜLEYMAN'A AĞIT

Eremedin dünyada arzu halına,
Beratın alıp gitti Süleyman,
Düştün Mileyli kara sularına,
Nasıl dalıp gitti Süleyman?

Toplanıp geldi kavim kardaşları,
Bacıların inletti dağı taşları,
Dinmedi Hediye bacının yaşları,
Sel hayal olup gitti Süleyman.

Böyle emretmiş Cenab-ı bari,
Kesilmiş orada kollarının ferî,
Yuttu Mileyli'nin azgın suları,
Seni yutup da gitti Süleyman.

Nişanlıydın bağladılar başını,
Kara yasta bıraktın eşini,

Mezarını yazdılar tarihi, yaşını,
Erken göçüp gitti Süleyman.

Bir ateş yanardı senin özünde,
Muradın yarı kaldı gözünde,
Kurbanî rahmet diler sözünde,
Dünyadan uçup gitti Süleyman.

100.ŞIRNAK'TAKİ ŞEHİTLERE AĞIT

Bütün Türkiye'yi yasa boğdu,
Ölüm haberi gelen şehitler.
Gönüllere keder hüznü doldu,
Kara bağrımızı delen şehitler.

On beş neferden dördü Mehmet,
Yüce Mevla'dan ölenlere rahmet
Şefaat etsin Resulüm Muhammed
Cennette düğünü olan şehitler.

Takdirde böyle yazılmış yazıları,
Gün sayar tezkere beklerdi bazıları,
Öksüz kaldı Zehra Güneş kuzuları
Yavrusunu koyup giden şehitler.

Ciğerleri püryan analar yası,

Kimi Erzurumlu kimisi Karalı,
Beklerdi yolunuzu Zeynep, Aslı,
Dost yarene hasret kalan şehitler.

Askere gittiler hep şerefli, şanlı;
Kimi evli kimisi sözlü, nişanlı,
Askerler ağlar yüreği dağlı,
Vatana kurban olan şehitler.

Şırnak dağına gidenler dönmedi
Ana bacıların göz yaşı dinmedi.
Dokuz Ekim günü iki bin yedi,
Kurbanî'yi keder yasa salan şehitler.

101.ŞOFÖR GARDAŞ

Bir nasihatim vardır size
Hızlı gitme şoför gardaş,
Duacıym ben cümlenize,
Acele etme şoför gardaş.

Bismillah ile arabanı çalıştır,
Ayete! Kürsi'ye dilini alıştır,
Seveni sevdiğine kavuşturun,
Şarampole gitme şoför gardaş.

Sözlerim nasihattir burada
Kapılma trafik canavarı kurda,
Arabanı eyleme sen hurda,
Bir pula satma şoför gardaş.

Sarhoş olup sakın yola çıkma.
Akılsız başınla ocağı yıkma,
Pişman olup kendini yakma,
O zehiri tatma şoför gardaş.

Bakım yap arabana eyle dikkat
Kimi ölür kimi kalır sakat,
Kiminin dizinde kalmaz takat,
Sözümü unutma şoför gardaş.

Polisten kaçıp fırsat kollama,
Virajlarda hatalı sollama,
Evine acı haber yollama,
Hızlı gitme şoför gardaş.

Kurbanî sizlere destan açar,
Ehliyeti olmayan gizli kaçar,
Ömrünüz bütün yollarda geçer,
Lazım olanı unutma şoför gardaş.

102.TAHBUR KÖYÜ'NE

Burada başlayalım söze

Hâlin başka Tahbur köyü

Çadırlar koydular düze

Hâlin başka Tahbur köyü

İstanbul'dan gelen beyler

Yazın burda mesken eyler

Âşıkların türkü söyler

Dilin başka Tahbur köyü.

Cennete benziyor yazı

Seyran eder gelin kızı

Davet eylediler bizi

Gülün başka Tahbur köyü

Kimi dayım kimi gadam

Eski köyü kuran adam

Rahmetlik Mustafa dedem

Velin başka Tahbur köyü

Kurbanî eyledi seyran

Hizmetine oldum hayran

Çok çalışan sayın başkan

Ali'n güzel Tahbur köyü

103.TAŞ KAFALAR

Arif oldum alemi sezdim
Kaptan oldum deryada yüzdüm
Âşık oldum destan yazdım
Kuş kafalar bizi tanımadı.

Çok dinledi bizi tuğla duvarlar
Boşa gitti çektiğim havarlar
Anlamadı davar oğlu davarlar
Taş kafalar bizi tanımadı.

Kimi gelir bizi öğütler
Neye yarar meyve vermeyen söğütler
Vay züğürt oğlu züğürtler
Boş kafalar bizi anlamadı.

Kurbanî ahlakta ol ayar
Dil yumuşaktır çar yana kayar
Kanatlanıp olsam Cafer-i Tayyar
Keş kafalar bizi tanımadı.

104.TAŞPINARLI EMRAH'A AĞIT

Ölüm ayrılığı yürekler yaktı,
Nasıl bahsedeyim hâllerin oğul?
Göz yaşları sel olup aktı,

Ecel bağladı kollarını oğul.

Malları yatırdı kop taşında,

Ecelin rüzgârı esti başında,

Muradı gözümde on altı yaşında,

Erken kurudu dalların oğul.

Bozuldu rota kaybetti rahı,

Duyulmadı feryadı, ahı,

Derinsu yuttu Emrah'ı,

Hangi yana attın ellerini oğul?

Ağustos ayı iki bin senesi

Yasa boğuldu köyü, hanesi;

Birden yıkıldı Saniye nenesi

Okşadı başın tellerini oğul.

Haberini aldı Bünyamin Dadaş,

Aktı gözlerinden kan ile yaş,

Kırdağ'da rüzgâr ile oldun arkadaş,

Bir mezarın esti yellerin oğul.

Ne hayalle giderdin köyün malına,

Akşam dönerdin salına salına,

Nazangül anan bakardı yoluna,

Çobansız kaldı malların oğul.

Merhum Âşık Dursun'un torunu,
Bilemedim Bala Gölü'nün sırrını,
İnsanı yutar akar suyun derini,
Tersine aktı sellerin oğul.

Sefa sürmedin civan çağında,
Bala Gölü tutmadı kucağında,
Yusuf feryat etti suyun kırağında
Kurbanı oldun göllerin oğul.

İlin Erzurum, köyün Taşpınar;
Anan ağlar derdine yanar.
Baban söyler seni anar,
Ne söyledi senin dillerin oğul?

Böyle geldi Hakk'ın fermanı,
Kimse bulamamış ölüme dermanı,
Sana ağıt yazdı Âşık Kurbanî,
Cennette açsın güllerin oğul.

105.TEKİRDAĞ

Doğu'nun Avrupa'sı Trakya'nın incisi,
Toprağında bereket olsun Tekirdağ,

Gelen dostlara açıktır kapısı,
Gönülde açan gülsün Tekirdağ

Bereketli toprağın nicesini besledi,
Kimini yolcu etti, kimini sesledi.
Tarlasında çiçeğiyle tabiatı süsledi.
Sevenlerin sende kalsın Tekirdağ.

Atalarımız toprak için verdi seri,
Savaş etti, dönmedi geri.
Kâinat Cenab-ı Mevla'nın eseri,
Sözlerimden nasihat alsın Tekirdağ.

Ihlamurlu çiçekli alçak dağları,
Karpuz, kiraz ile bezenir bağları,
Ne güzel olur ayçiçek yağları,
Mavi denizli ilsin Tekirdağ.

Âşık Kurbanî bir destan etti,
Namık Kemal vatan dedi gitti.
Benim de sözlerim burada bitti.
Allah'a emanet olsun Tekirdağ.

106.TEKİRDAĞ'A GELİNCE

Ben de hicret ettim Tekirdağ'ına

Herkes bakar bahçe bağına
Garipler kavrulur kendi yağına
Her yerde bellidir hâli garibin.

Düşünceyle akşam girer yatağa
Borç eder de düşer batağa
Borçlu gelir dayanırsa kabağa
Konuşmaz lal olur dili garibin.

Kurbanî ne yanarsın ah ile zara
Ahirete iman dünyaya para
Eli boş gidersen o yâra
İşte o zaman bükülür beli garibin.

107.TEYZEME

Bir ana kalsa gurbet elinde
Emektar anaların yâri vatandır.
Zikreder köyünün hatırası dilinde,
Emektar anaların diyarı vatandır.

Yarım asır geçirmiş Çimağıl'da yılını,
Gözleri dolar hatırladıkça köyünü,
Satıp gelmiş İstanbul'a malını, ineğini,
Emektar anaların sermeye varı vatandır.

Korbahar'da tarlayı biçip bitirmiş,
Mustafa'yı ağacın dibine yatırmış,
Kuru ekmeğini soğuk göceye batırmış,
Emektar anaların mekânı yeri vatandır.

Takat derman kalmamış daha dizinde,
Vatan hasreti yanar onun özünde,
Altınşehir'i versen yoktur gözünde,
Emektar anaların hasret narı vatandır.

Âşık Kurbanî arz eyledi senin hâlini,
Bu dert düzeltmedi senin belini,
Hizmet eder başında kızları, gelini,
Emektar anaların hayali, fikri vatandır.

108.TEYZEM İÇİN

Hangi bir derdini yazam
Benim kerametli ezem
Şu karşı viran evlere
Sorun bakın ki gelmiş mi?

Göç etmiş ahiret evine,
Ölüm benzemez düğüne,
Girdin Çimağıl köyüne,
Sorun bakın ki gelmiş mi?

Sabahtan erken kalkarken,
Tezekle tandır yakarken,
Teknede hamur yaparken
Görün bakın ki gelmiş mi?

Yollarda giderdin yaya,
Taşın önü Balkaya'ya,
Orak elinde tarlaya,
Gidin bakın ki gelmiş mi?

Katlanmış çile kahıra,
Çoban göndermiş nahıra,
Gidin inek sağdığı ahıra,
Gidin bakın ki gelmiş mi?

Bitmezdi kederi, derdi,
Yusuf oğulu toprağa verdi,
Yoksul gömleğini dikerdi,
Sorun bakın ki gelmiş mi?

Mevla rahmet eylesin kuluna,
Altı kızı bir oğluna,
Kurbanî, Fatiha der ruhuna,
Görün bakın ki gelmiş mi?

109. TRAKYA’NIN İNCİSİ

Sana derler Trakya’nın incisi
Bir başkadır hâlleri Tekirdağ’ın.
Gelen vatandaşa açıktır kapısı,
Şirindir dilleri Tekirdağ’ın.

Hele gezip de görün baştan başa,
Ferah yer istersen burada yaşa,
Tarihi camisi var Rüstem Paşa,
Hakk’a açılır kolları Tekirdağ’ın.

Tarihler yazmış geçen çağları,
Mavi Marmara’da deniz ağları,
Bereketli olur bahçesi, bağları,
Mis gibi kokar gülleri Tekirdağ’ın.

Meşhurdur köftesi şan verdi,
Saray’da söylenir manda yoğurdu,
Malkara peyniri sıraya girdi,
Hünerlidir elleri Tekirdağ’ın.

Boyun eğmedik Yunana, Bulgar'a,
Kurban verdik biz bu topraklarda,
Ne günler geçirdik kara kara,
Kahramandır erleri Tekirdağ’ın.

Her nereye baksan Mevla'nın eseri,
Ne güzel yaratmış Cenab-ı Bari,
Sarı çiçekleri macun yapan arı,
Hoş olur balları Tekirdağ'ın.

Kurbanî yolun ötesini bilmem nasıl
Birlik beraberlik gayemizdir asıl,
Gelecekte yetişsin imanlı nesil,
Mevla'ya gider yolları Tekirdağ'ın.

110.TUANA

Güzel başlayalım söze
Hâli güzel Tuana'nın
Kamara tutuyor bize
Eli güzel Tuana'nın

Yer çiçeği gök yıldızı
Bu kafede gördüm sizi
Tişörtü giymiş kırmızı
Şalı güzel Tuana'nın.

Hikmet pınarı sözleri
Gülüyor burda gözleri
İyi ki gördüm sizleri
Dili güzel Tuana'nın

Rabb'im çektirmesin yası

İman ile dolsun tası

Kendi edebiyatçılar hası

Dili güzel Tuana'nın

Bizi söyleten de Hda

Karşında Kurbanî geda

Şimdi ediyorum veda

Dili güzel Tuana'nın.

111.TUANA'YA

Tuana sultan dinledi sözümüzü

Halleri başka Tuana'nın

Eyüp Sultan'da doldurur tezimizi

Dilleri başka Tuana'nın

Ariftir insanı sezer

İnci mercan sözler düzer

Çok da güzel yazı yazar

Elleri güzel Tuana'nın

Hocasından dersin almış

Bugün İstanbul'a gelmiş.

Eyüp Sultan'da konuk olmuş

Halleri başka Tuana'nın.

Ne koyarsan o gelir kaşığına
İnşallah bizi çıkarır gün ışığına
Rabbim zekâ versin sana
Halleri başka Tuana'nın

Gönlü Yaradan'a bağlı
Memleketi Tekirdağı
Yanında teyzesinin oğlu
Hâlleri güzel Tuana'nın

Tevazuyla eğiktir başları
Sümbül gibidir saçları
İhsan geçsin hep işleri
Elleri güzel Tuana'nın.

Rabbim bırakmasın naçar
Gün geçtikçe gül gibi açar
Burcu burcu gülü kokar
Gülleri güzel Tuana'nın.

Sakın deme kardeş ne diye
Sözlerim size hediye
Bak burada türkü söylerim kediye
Halleri başka Tuana'nın

Kurbanî dediğin olur
Dilekleri kabul olur
Hedefi menzili bulur
Yolları güzel Tuana'nın

112.TÜRK KADINLARI

Bütün varlığın başıdır
Türk kadını sevgili analar.
İnsanlığın temel taşıdır,
Türk kadını sevgili analar.

Sevgi muhabbet yoğuran,
Vatana Mehmet doğuran,
Evini dizip yuvayı kuran,
Türk kadını sevgili analar.

Dağların lale sümbülü,
Bağların öten bülbülü,
Şehirlerin açan taze gülü,
Türk kadını sevgili analar.

Yavrusunu bağrına basar,
Haber verdi Ahmed-i Muhtar
Müjdesine oldunuz mazhar,
Türk kadını sevgili analar.

Kadına dinde işkence yoktur,
Kimi öğretmen kimi doktor
Okumuş memur hanım çoktur.
Türk kadını sevgili analar.

Âşık Kurbanî selamı sunar,
Ayşe, Fatma, Leyla, Hülyalar...
Başımızın tacıdır kadınlar.
Türk kadını sevgili analar.

113.UMUTLAR YARADAN'A KALDI

Bugünlerde ben köyümü arıyorum
Dünya bakın nasıl zamana kaldı
Şehirde insanları üzgün görüyorum
Dünya bakın nasıl zamana kaldı.

Hayatın lezzeti kalmadı tadı kaçtı
Korona virüs başımıza dert açtı
Yoksul garibanın tebdili şaşı
Dünya bakın nasıl zamana kaldı.

Tazelendi yine yoksulların yarası
Alınmadı daha bu koronanın darası
Sendedir bu derdin ilacı çaresi
Dünya bakın nasıl zamana kaldı.

Şikâyetim yoktur kader felekten
Korona dünyayı geçirdi elekten
Umudu kesmem kâinatın sahibi Melikten
Dünya bakın nasıl zamana kaldı.

Kâinatı yaratan bir gün bozar
Emir ferman böyle yazar
Hapsoldük cumartesi Pazar
Dünya bakın nasıl zamana kaldı.

Kurbanî ben name söylemem boşa
Hesapta olmayanlar geldi başa
Senden gelene sitemim yok haşa
Dünya bakın nasıl zamana kaldı.

114.ÜNİVERSİTEYE

Dinleyin beyler, tarif edeyim;
Üniversite inşaatının hâline bakın.
Ben de çalıştım, vardır emeğim.
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Toplandık oraya Kürt ile Laz'ı
Müteahhitti sorarsanız Malatyalı Gazi,
Kimileri arada geziyor cingıllı tazı
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Bazı hocalar gelip dava açtı,
Çalıp götürönerler gizliden alıp kaçtı
Gazi Bey duyunca bu işe şaştı
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Uyanıklar götürdü tahta direği
Yiyenler yedi orada böreği
Yiyemeyenlerin yandı yüreği
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Gitti Kasım geliyor Aralık
Selami vicdansız Asım cılık
Gel sen de bu işin içinden çık
Üniversite inşaatının hâline bakın.

Âşık Kurbanî'yim mesleğim sıvacı,
Cömert insanlar başımın tacı,
Mevla'm işinizde olsun yardımcı.
Üniversite inşaatının hâline bakın.

115.VAN DEPREMİ İÇİN

Sığındım, yalvardım yüce Yaradan'a,
Vatana zeval verme Allah'ım.
El açtım durdum ulu divana,
Vatana zeval verme Allah'ım.

Nicesi enkaz altında yaralı, inler.

Ekipler çalışır ses verir dinler.

İmtihandır bize bu kara günler.

Vatana zeval verme Allah'ım.

Yetiştı devletin yardımı, çabası

Yıkıldı binalar yanmadı sobası,

Yetim kaldı kuzular ağladı babası,

Vatana zeval verme Allah'ım.

Gül yüzlü öğretmenler çiçeği burnunda,

Sabiler hissettiler ana karnında,

Tufan göründü Erciş'te, Van'da.

Vatana zeval verme Allah'ım.

Yerler yarıldı faylar bölündü.

Zayıf binalar tersine döndü.

Kesildi cereyanlar ışıklar söndü,

Vatana zeval verme Allah'ım.

Sayın başbakan yetişip de ulaştı,

Bakanlar vekiller gitti dolaştı,

Ana babalar dert yandı ağlaştı,

Vatana zeval verme Allah'ım.

Mevtasını paylaşan çıktı yola,
Millet ağladı gözleri dola dola,
Şehirler sultanı İstanbul'a
Vatana zeval verme Allah'ım.

Yıkıldı evler, toz duman oldu.
Van ağladı, Erciş yaman oldu.
Yer sallandı, Nuh Tufan oldu.
Vatana zeval verme Allah'ım.

Kurbanî der Kur'an cüz hürmetine,
Senin için ağlayan göz hürmetine,
Sevgili habibin yüz hürmetine,
Vatana zeval verme Allah'ım.

116.VESSELAM

Derdim çoktur içeriden doluyum,
Düşünür ona yanıram vesselam,
Yüce Mevla'nın aziz kuluyum,
Kendi nefsimi kınıram vesselam.

Evvel asi nefsimi yıldırımadım,
Derdimi kimseye bildiremedim,
Yıllar geçti bir kaset dolduramadım,
Merakımdan ölürüm vesselam

Korkarım dumanlı dağın kurdundan,
Yarasa, şahini kovuyor yurdundan.
Tilkiler kazanıyor aslan sırtından,
İnsafsızdan nefret edirem vesselam.

Aşkın rüzgârı eser, beni savurur.
Yakar içeriden ciğerimi kavurur.
Söylemediğim sözler yürekte durur,
Gün geçtikçe sararıp soliram vesselam.

Âşık Kurbanî'yim oldum ihtiyar,
Boşa geçen günü zarar sayar,
Sazım ile olamadım bir ayar,
Yarı buçuk çaliram vesselam.

117.YAKTI YÜREĞİMİ NÂR EYLEDİLER

Mahpus ettiler yürekte sözlerimi,
Yaktı yüreğimi nâr eylediler.
Lal eylediler söyleyen dillerimi,
Ağlattı yaralı gönlümü zâr eylediler.

Bilal Turan, Yakup Karataştan
Arayıp sormadılar bizi baştan.
Adaleti unut der Ömer başkan,
Umut dağlarımı kar eylediler.

Arkası kuvvetliler nara attılar,
Muhsin Bayburtlu 'ya çanak tuttular,
Dost bildiklerim bizi unuttular,
Yaktı beni, ateşe kor eylediler.

Muhannet pilavına attım kaşığımı,
Diyen olmadı söyleteyim âşığımı,
Zindan etti söndürdüler ışığımı,
Gözü sönmüş far eylediler.

Mevla verdi bize böyle devlet,
Hesabını soracağım size elbet.
Vermediler bize beş dakika müddet,
Geniş mekânı bize dar eylediler.

Elifi bilmeden okudular Yasin'i,
Unuttular arada sofrâ duasını,
Kutladılar spor şampiyon gecesini,
Madalyayı kime yâr eylediler?

Kurbanî meseleler ince derinde,
Sözünü söyle yerli yerinde,
İki bin on dört birinci ayın birinde
Soldurdu güllerimi hâr eylediler.

118.YANDIM AŞKINA

Tarih doksan iki yandım aşkına server senin,
Bismillah yazmış yaradan kaşına server senin,
Sultan-ı Enbiya'sın rahmet için geldin cihana.
Bütün alem hayrandır işine server senin.

Amine Hatun'dan doğdu böyle ehl-i maarif
Hazreti Kur'an'da methini eyledi tarif
Senin ile şereflendi nurlu Kâbe-yi şerif,
Busen var Hacerü'l Esved taşına server senin.

Edebin başına takınır mübarek ismini duyan,
Gördüğüm rahmani rüyayı eyledim beyan,
Kullar ne derse desin Cenab-ı Mevla'ya ayan.
Gece gündüz yandım ateşine server senin.

Bütün âşıkların seni söyler yana yana,
Böyle evlat doğurmamış hiçbir ana
Âşık Kurbanî'yim bu canım fedadır sana,
Yolunda Kıtırmir'in olayım peşine server senin.

119.YARADAN'A GİDEN YOLLAR

Yaradan'a gider bütün yollar
Ömürden gider geçer yıllar
İncinmesin meyve veren dallar

Allah için sevdinse beni
Ne sen beni incit ne ben seni.

Aklım ermez dünyanın işine
Aldanıp düşme nefsin peşine
Sevgi göster kara kaşına
Allah için sevdinse beni
Ne sen beni incit ne ben seni.

Gam yeme yüce Mevla vardır.
Sevip ayrılması mutlak zordur.
Etmenin de bulması vardır.
Allah için sevdinse beni
Ne sen beni incit ne ben seni.

Kaldır kalbindeki kibir kini
Aşkın alevleri yaktı beni
Nasihat etti Âşık Kurbanî
Allah için sevdinse beni
Ne sen beni incit ne ben seni.

120.YAZIN GÖLGEDE GÖLGEDE

Çoban koyunu yatırır
Yazın gölgede gölgede,
Yorulan yolcu oturur,

Yazın gölgede gölgede

Seyran edek dağı taşı,

Duman olur dağı başı,

Gel içelim ayran aşı,

Yazın gölgede gölgede

Piknik yapar yoksul bayı,

Toplanırlar yeğen dayı,

Yaparlar semaver çayı,

Yazın gölgede gölgede.

Baharda çiçekler açar,

Etrafa kokular saçar,

Tembeller serine kaçır,

Yazın gölgede gölgede.

Dertli söyler Âşık Kurban,

Kimi yapar kuzu büryan,

Çayırıclar döver tırpan,

Yazın gölgede gölgede.

121.YOLCU ETTİM ASKERE

Tekbir dua ile gönderdim askere,

Sağ gidip sağ gelesin oğul.

Saat onda yolcu ettim İzmir'e,
Gönüllü asker olasın oğul.

Kahraman askerin eğilmez başı,
Allah der inletir dağı taşı,
Tedbirini al sen düşmana karşı,
Görevinde başarılı olasın oğul.

Vatan borcu, peygamber ocağı,
Dört kıta da senin atan otağı,
Kıbrıs adasına dikti bayrağı,
Atandan örnek alasin oğul.

Nicesi göğsünü eylemiş siper,
Vatan görevinde kahraman nefer,
Süngün ucunda parlasın zafer,
Vatan aşkıyla dolasin oğul.

Mevla'ya emanet gençlik çağın,
Arkası görünmez karşıki dağın,
Yaradan'ın bin bir ismine sığın,
Zırhtan yelek giyesin oğul.

Bu vatana hizmet etmiş senin atan
Kurbanî der size emanettir vatan

Yüce dağları yarmış senin atan
Ücretin Mevla'dan alsın oğul.

122.ZALİM

Ne hak yere önümüzü kestin,
Zırlaya zırlaya gidesin zalim,
Kurusun çeşmen kırılsın testin,
Hırlaya hırlaya ölesin zalim.

Bayram ayında eylülün beşinde,
Şeytan olup dolandın garibin peşinde,
Çıban çıksın bedeninde döşünde,
Zorlaya zorlaya ölesin zalim.

Düşünüp de sormadın bir kere,
Önümüzü neden kestin iki kere,
Cenab-ı Mevla'm senin belanı vere,
Gürleye gürleye gidesin zalim.

Zalimin kalbi yüzünden kara,
Küfürlü sözler yürekte açtı yara,
Mevla hesap sorsun kalasın darda,
Zorlaya zorlaya gidesin zalim.

Kurbanî giderken akşam camiye,

Geldin önümüzü kestin ne diye,
Dilerim dönesin kuyruğu yanmış kediye,
Mırlaya mırlaya gidesin zalim.

123.1986 DOĞANŞEHİR DEPEMİ

Yerin damarı yerinden oynadı,
Toz duman oldu Doğanşehir.
Sular bulandı, dereler kaydadı,
Çok yaman oldu Doğanşehir.

Haber verdik bütün karakollara,
Jandarma diktik hep yollara,
Bülbüller konmadı daha dallara,
Feryad-ı figan oldu Doğanşehir.

Sürgün nahiyesinde bacılar ağladı,
Erkenek yas tuttu karalar bağladı,
Baraj sığmadı yerinde coştı, çağladı;
Nuh tufan oldu Doğanşehir.

Böyle buyurdu Hakk'ın fermanı,
Kiminin koşmaya kalmadı dermanı,
Sokaklarda kaldı malı, hayvanı,
Çok yaman oldu Doğanşehir.

Yıkıldı toprak kerpiç binalar,
Yavrusunu alıp kaçtı analar,
Kurbanî ağladı gelin Sunalar,
Toz duman oldu Doğanşehir.

124.22 ARALIK ŞEHİTLERİ

Vatan için yar oldular toprağa,
Vatan diye diye giden şehitler.
Sarıldılar ay yıldızlı bayrağa
Vatan diye diye giden şehitler.

Mehmetçik Muhammed adını almış,
Şehit ölmemiş uykuya dalmış.
Yirmi beş yaşına kalem çalmış.
Vatan diye diye giden şehitler.

İsmail Yazıcı, Semih Yılmaz
Kemal Ahmet aslanlar ölmez.
Zalimin yaptığı yanına kalmaz,
Vatan diye diye giden şehitler.

Ramazan Güney, Çağatay Eroğlu,
Sizin yolunuz yüce şehitlik yolu,
Kırılsın zalim PKK'nın kolu
Vatan diye diye giden şehitler.

Kara yaslı anaların yüreği yanar,
Vurulmuş Mehmetçik yarası kanar,
Bilmeyenler acep nasıl sanar,
Vatan diye diye giden şehitler.

Ocak şehitleri Emrullah Murat Atar
Muhammed, Ahmet, Gökhan yatar.
şehit verdik Edirne'den Kars'a kadar.
Vatan diye diye giden şehitler.

Kurbanî'yim hangi birini diyem,
Emre Taşkın, Abdülkadir İyem
Başın sağ olsun Türkiye'm
Vatan diye diye giden şehitler.

125.27 şUBAT şEHİTLERİNE

Tabip derman yap yaram kanıyor
Yara içerden derin sar ağlamasın
Garip anam duymuş yüreği yanıyor
Derdini paylaş teselli ver ağlamasın

Düşmanın mermisi durur ciğerde
Kardeşim asker libasını giyer de
Yasemin Mehmet'im şehit baba diyer de
Aslı'mın hâlini git de sor ağlamasın

Yaralı gönlüme saldılar gam zehrini

Yas bürümüş kara hisar şehrini

Babam ön safta almış yerini

Secdesiz namazıma dur ağlamasın

Hain düşman uyumaz bela başında

Kalleşçe dolanır hep senin peşinde

Bir asker ağlar tabutun başında

Sil gözünde akan yaşını er ağlamasın

Tarihlerde yazılır Mehmet'in şanı

Yerde kalmasın şehitlerin kanı

Şehit verdik nice Selman Süleyman'ı

Al zalim düşmandan öcünü vur ağlamasın.

Duadır Kurbanî'nin dilde hecesi

Otuz üç kurban verdik kandil gecesi

Âdem Ahmet Emre şehit gitti nicesi

Cennet-i aladan haber ver ağlamasın.

SONUÇ

Âşıklık geleneği kökeninde İslamiyet öncesi Türklerin kam baksı geleneğinden izler taşıyan, İslamiyet'in kabulüyle birlikte değişip dönüşerek günümüze kadar gelmiş ve günümüzde özellikle Anadolu coğrafyasında yaşatılmakta olan kadim bir gelenektir. Günümüzde bu geleneği gerek kaleme aldığı şiirleriyle gerekse gezip gördüğü yerlerde gördüğü kimselere irticalen söylediği şiirleriyle devam ettiren âşıklarımızdan biri de Âşık Kurbanî'dir.

Âşık Kurbanî, şiir söylemeye genç yaşlarında başlamış ve âşıklık konusunda herhangi bir eğitimden geçmemiş; ustaları okuyarak, izleyerek ve dinleyerek âşıklık mesleğini öğrenmiş, kendi kendini yetiştirmiştir. En çok etkilendiği ve örnek aldığı âşık, Âşık Nusret Torunî'dir. Âşıklık geleneğinin pek çok özelliği hakkında bilgi sahibi olan Âşık Kurbanî, irticalen şiir söyleme ve saz çalma kabiliyetine sahiptir. Çalışmamızda âşığın 125 adet şiirini biçimsel açıdan ve konu bakımından değerlendirdik.

Âşığın şiirlerini nazım birimi açısından değerlendirdiğimizde halk şirinin aslî nazım birimi olan dörtlüğü tercih ettiğini görmekteyiz. Şiirler genel olarak beş veya altı dörtlükten meydana gelmektedir. Beş dörtlükten oluşan 39 adet şiir ve bunu takiben altı dörtlükten oluşan 29 şiiri mevcuttur.

Genellikle hece ölçüsünün 8'li ve 11'li kalıplarıyla yazılan şiirlerde hece vezni konusunda tam bir bütünlük yoktur. Kulak kafiyesine âşına olan âşığın şiirlerinin büyük bir bölümünde hece sayıları bakımından farklılıklar söz konusudur. Bu durumu âşığın şiiri fikirlerini aktarmak için bir araç olarak görmesine ve biçimden çok içeriği önemsemesine bağlayabiliriz.

Âşığın şiirlerinde ahengi sağlamak adına en sık kullandığı kafiye çeşidi yarım kafiye'dir. En çok kullandığı kafiye düzeni ise "abab" çapraz kafiye düzenidir. 125 şiirinin 106'sını "abab" kafiye şemasıyla oluşturmuştur. Ayak bakımından değerlendirecek olursak tek ayak ve döner ayak kullanan âşık en sık tek ayağı kullanmıştır.

Nazım biçimi olarak destan, türkü, divan gibi türlerde yazan âşığın en çok tercih ettiği nazım şekli koşmadır. Koşma nazım şekliyle ağıtlar, güzellemeleler, koçaklamalar ve taşlamalar yazmıştır. Bunun haricinde dinî tasavvufi halk edebiyatına ait bir tür olan ilahî türünde şiirleri de mevcuttur.

Şiirlerini genel olarak sade bir Türkçe ile yazan Âşık Kurbanî, Allah ve peygamber sevgisini işlediği dinî muhtevalı şiirlerinde yer yer Arapça ve Farsça sözcüklerden de yararlanmış daha süslü bir dil kullanmıştır. Ayrıca şiirlerinde doğup büyüdüğü yer olan Bayburt ilinin ağız özelliklerine ve yerel sözcüklerine de yer vermiştir. Şiirde anlatımını güçlendirmek ve süslemek adına deyimlerden, ikilemelerden, edebî sanat unsurlarından sıklıkla faydalanmıştır.

Âşığın şiirlerini konu bakımından değerlendirdiğimizde öğüt içerikli dizeleri ön plana çıkmaktadır. Âşık Kurbanî yazdığı ve söylediği şiirleriyle insanları doğru yola sevk etmeyi amaçlamış bu doğrultuda iyi insan olmayı, dürüst olmayı, Allah'ın rızasını alacak işler yapmayı öğütlemiştir. Bu açıdan baktığımızda Âşık Kurbanî şiiri insanları doğru yola yöneltmek için bir araç olarak kullanmıştır. Başlangıçta saz çalmadan şiir söylerken sözünün etkinin arttırmak ve insanların dikkatini çekmek için saz çalmayı da öğrenmiştir. Onun şiir yazmaktaki amacı insanlara faydalı olmak ve Allah'ın rızasını kazanmaktır. Bu sebeple âşık, şiirlerinin şekilsel özelliklerinden ziyade içeriğine ve verdiği mesajlara odaklanmıştır.

Toplumsal olaylara duyarlı olan Âşık Kurbanî şiirlerinde deprem, salgın hastalık gibi toplumu ilgilendiren pek çok konuya yer vermiştir. Bu açıdan içinde yaşadığı toplumun sözcüsü olmayı başarmıştır. Allah sevgisi, peygamber sevgisi, beşerî aşk, gurbet, ölüm, kahramanlık, övgü ve yergi, alkış ve kargış gibi pek çok konuda şiirleri vardır.

Günümüzde âşıklık geleneğinin temsilcilerinden biri olan Âşık Kurbanî ömrü el verdiğince şiir yazmaya ve Türk halk şiiri geleneğine katkı sağlamaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

- AÇA, M. (2019) **Halk Bilimi El Kitabı**, Ankara, Nobel Yayınları.
- ARTUN, E. (2008) **Âşık Edebiyatı Araştırmaları**, İstanbul, Kitabevi.
- ARTUN, E. (1999) Günümüz Adana Âşıklık Geleneğinde Alkış Kargış (Kara Alkış), **3. Çukurova Halkbilimi Sempozyumu Bildirileri**, Adana, s.111-122.
- BARS, M.E. (2020), “Âşık Kimdir”, **Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi**, Sayı 4, ss. 168-193)
- BORATAV, P.N. (2000), **Halk Edebiyatı Dersleri**, İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları.
- BORATAV, P.N. (2016), **100 Soruda Halk Edebiyatı**, Ankara, Bilgesu Yayınları.
- ÇOBANOĞLU, Ö. (2015), **Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- DİLÇİN, C. (1983), **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Ankara, TDK. Yayınları
- DURBİLMEZ, B. (2016) **Âşık Edebiyatı ve Taşpınarlı Halk Şairleri**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- EKE, M. (2010), “Geçmişte Yapılan Âşık Atışmalarının Günümüzdeki Görünümü.” **Acta Turcica**, Sayı 1, ss. 75-84.
- EKİCİ, M. (2016), **Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri**, Ankara, Geleneksel Yayıncılık.
- ERCİLASUN, A. B. (2015), **Başlangıcından Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- EROL, M. (2018), “Kurbanî İle Peruzat Hikâyesinin Çorum Yazma Varyantı Üzerine Bir Değerlendirme.” **Asia Minor Studies- International Journal Of Social Sciences**.
- GÜNAY, U. (2015), **Türkiye’de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- GÜNAY, U. (1990) “Halk Şiirinde Ayak Konusunda Düşünceler”, **Millî Folklor**, S 8, ss. 32-34.
- GÜZEL, A. (2015) **Dinî Tasavvufî Türk Edebiyatı El Kitabı**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- KARATAŞ, T. (2001), **Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Perşembe Kitapları.

- KAYA, D. (2014), **Türk Dünyası Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Kavramları ve Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- KOCAKAPLAN, İ. (2008), **Açıklamalı Edebî Sanatlar**, İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, M. F. (2004), **Türk Saz Şairleri I-V**. Ankara, Akçağ Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, M. F. (2014), **Edebiyat Araştırmaları 1**. İstanbul, Alfa Tarih.
- KÜLEKÇİ, N. (2011) **Açıklamalar ve Örneklerle Edebî Sanatlar**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- MERMER, A.; S. DENİZ, Y. BAYRAM, N. KOÇ KESKİN, L. ALICI, M. EFLATUN (2016) **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatına Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- ONAY, A. T. (2012) **Türk Halk Şiirinde Şekil ve Türler**, Ankara, Kurgan Edebiyat.
- ÖRNEK, S. V. (1977) **Türk Halk Bilimi**, Ankara, İş Bankası Kültür Yayınları.
- PALA, İ. (2018) **Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü**, İstanbul, Kapı Yayınları.
- PARLATIR, İ. (2014) **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Ankara, Yargı Yayınevi.
- SAKAOĞLU, S. (2014), **Âşık Edebiyatı Araştırmaları**, Konya, Kömen Yayınları.
- SEVER, M. (2013), **Türk Halk Şiiri**, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınevi.
- SÖMEN, O. (2011), “Âşık Nusret Toruni'nin Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Fatih Üniversitesi S.B.E.** İstanbul.
- ŞAHİN, İ. H. ; A. GÜZEL, A.B. ALPTEKİN, (2018) **Türk Halk Şiiri**, Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir. : E kitap
- ÜNAL, Ö; Ş.S. Erol Çalışkan, (2023) “Âşıklık Geleneği Bağlamında Bayburtlu Bir Âşık: Âşık Kurbanî,” **Turkish Studies - Language and Literature**, Sayı:1, ss. 597-609.
- YAKICI, A. (2007), “Dede Korkut Kitabında Görülen Ozan Tiplerinin Türkiye Sahası Âşıklık Geleneğinin Oluşumuna Etkisi”, **Millî Folklor**, S 73, ss. 40-47.
- YARDIMCI. M. (2008) **Edebiyat Tarihi Çerçevesinde Âşık Edebiyatı Araştırmaları**, İzmir, Ürün Yayınları.
- YARDIMCI, M. (2015) **Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri**, İzmir, Kanyılmaz Matbaacılık.

İnternet Kaynakları

URL 1: <https://islamansiklopedisi.org.tr/ozan> Son Erişim: 25.03.2024

URL 2: <https://sozluk.gov.tr>

URL 3: <https://www.dunyabizim.com/soylesi/once-danaya-sonra-sunaya-sik-oldu-h8811.html> Son Erişim: 13.11.2023

URL 4: <https://www.mirathaber.com/deyislerle-irsad-vazifesi-yapan-asik/> Son Erişim: 24.11.2023

URL 5: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/turkiye-yi-yasa-bogan-kaza-33-olu-29-yarali-6335056> Son Erişim: 06.04.2024

URL 6: https://tr.wikipedia.org/wiki/Bilge_K%C3%B6y%C3%BC_Katliam%C4%B1#cite_note-1 Son Erişim: 06.04.2024

URL 7: https://tr.wikipedia.org/wiki/Soma_Facias%C4%B1 Son Erişim: 06.04.2024

Sosyal Medya Paylaşım Linkleri

https://www.youtube.com/watch?v=H_cS_9Ow3os&ab_channel=%C4%B0rfanDunya+miz

https://www.youtube.com/watch?v=xKfoimsf-cU&ab_channel=%C3%87ORLUOZANLARDERNE%C4%9E%C4%B0

https://www.youtube.com/watch?v=4cUNCHvWy7g&ab_channel=YOY%C5%9EADTURANELLER%C4%B0

https://www.youtube.com/watch?v=B0OU4s3o1do&ab_channel=TekirdagYenihaber

https://www.youtube.com/watch?v=YtquT6oLxOY&ab_channel=%C3%87ORLUOZANLARDERNE%C4%9E%C4%B0

https://www.youtube.com/watch?v=Wrbgt9K9t8&t=4s&ab_channel=SEDATAKZER

<https://www.facebook.com/watch/?v=334634615386228>

EKLER

Fotoğraf 1: Âşık Kurbanî

Fotoğraf 2: Mirat Haber internet haber sitesi 4 Eylül 2021 tarihli haber. (URL 4)

Fotoğraf 3: Bayburt Güneydere Köyü 1. Âşıklar Bayramı Katılım Belgesi

Fotoğraf 4: 2006 Türkiye Murat Çobanoğlu 2. Âşıklar Bayramı katılım belgesi.

Fotoğraf 5: Dünya Bizim haber sitesi söyleşisinden. (URL 3)

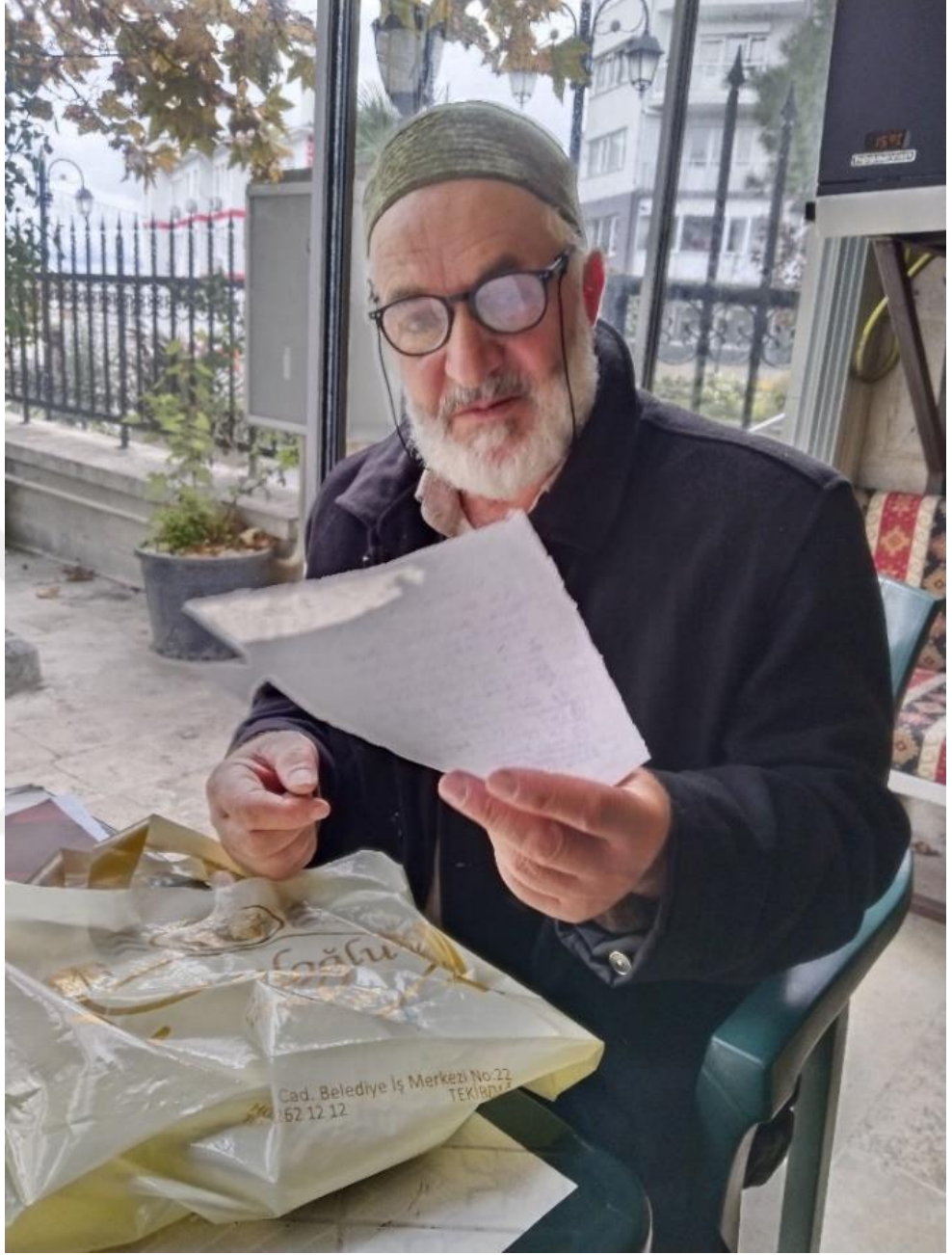
Fotoğraf 6: 2015-2016 dönemi Tekirdağ Valisi Enver Salihoğlu ile

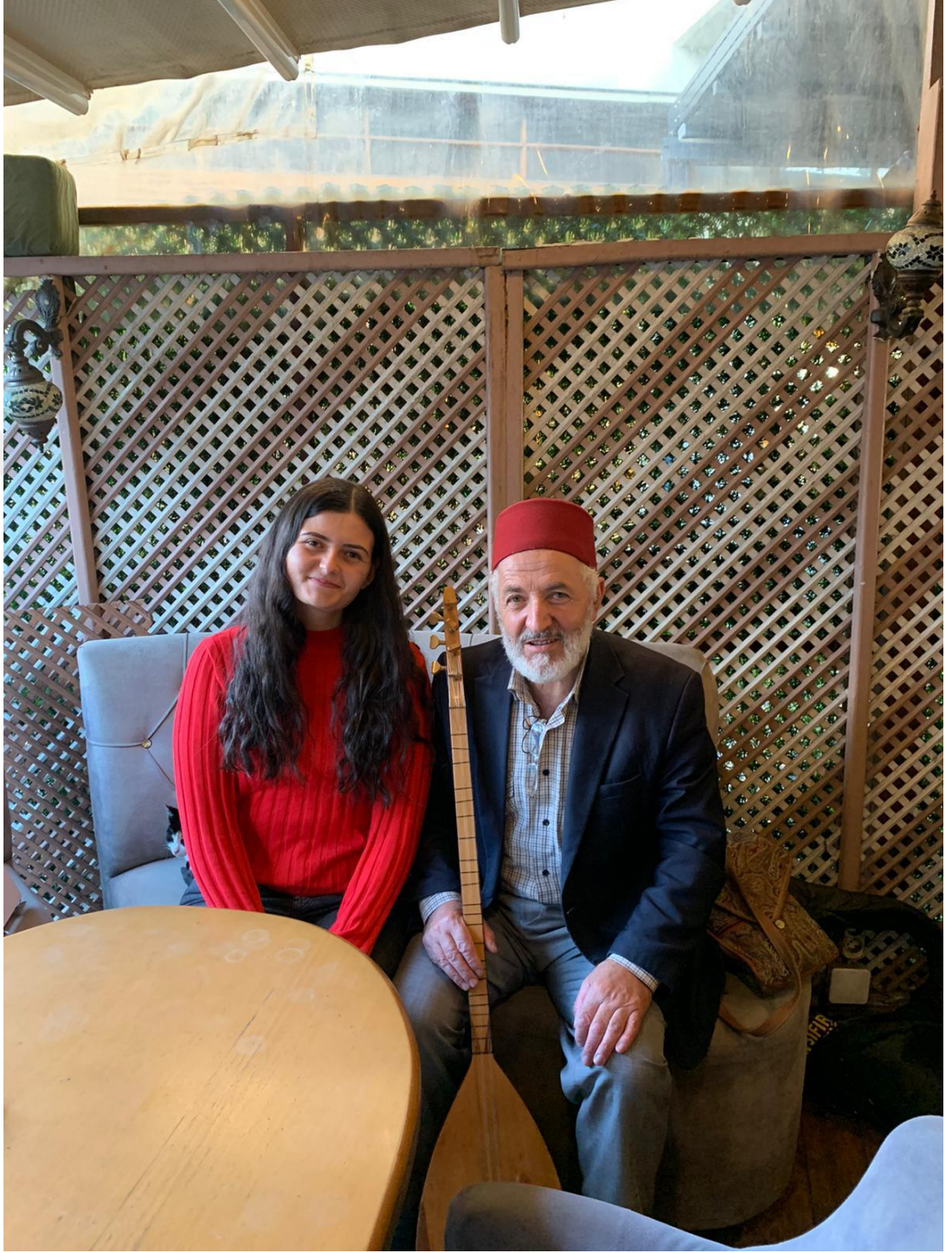
Fotoğraf 7: Âşık Kurbanî

Fotoğraf 8: Âşık Kurbanî

Fotoğraf 9: Âşık Kurbanî

Fotoğraf 10: Âşık Kurbanî ve Tuana Candemir

Fotoğraf 11: Âşık Kurbanî

Tahbur köyü
burda başlıyalım söze
Halın başka Tahbur köyü
Cadırları kurdık düze-
Halın başka Tahbur köyü
x x x x x
İstanbuldan gelen beyler
yazın burda meşkan eyler
Aşıkların Türkü Söyle-
Dilin başka tahbur köyü
x x x x x
Sennete benziyor yazı?
Seyran e der gulin kızı
Devat eylediler bizi
Tülün başka tahbur köyü
x x x x x
Kimin dənini kimi kadını
Esker köyü kuran Adanı
Rahmetlik murtaza deden
Yellə başka Tahbur köyü
x x x x x
Kurbanı eyledi Seyran
Hizmətinə oldum hanıran
Zək çalışkan sayın başkanı
'Alın başka Tahbur köyü

Fotoğraf 12: Âşığın kendi el yazısı ile şiiri

Resulü ekrem böyle demis
ümmetin fesata gıddıy zemandayız
Gafiller bunı okuyupda Anıyamamıs
Simdi işlerin kesata gıddıy zemandayız

Kabe'ı tavaf eyledi ebabil kışları
izleyenlerin gözden Akdı yaşları
Bilimes mevlanın sirri hikmeti işleri
Kuşların Tevaf etdiyi zemandayız

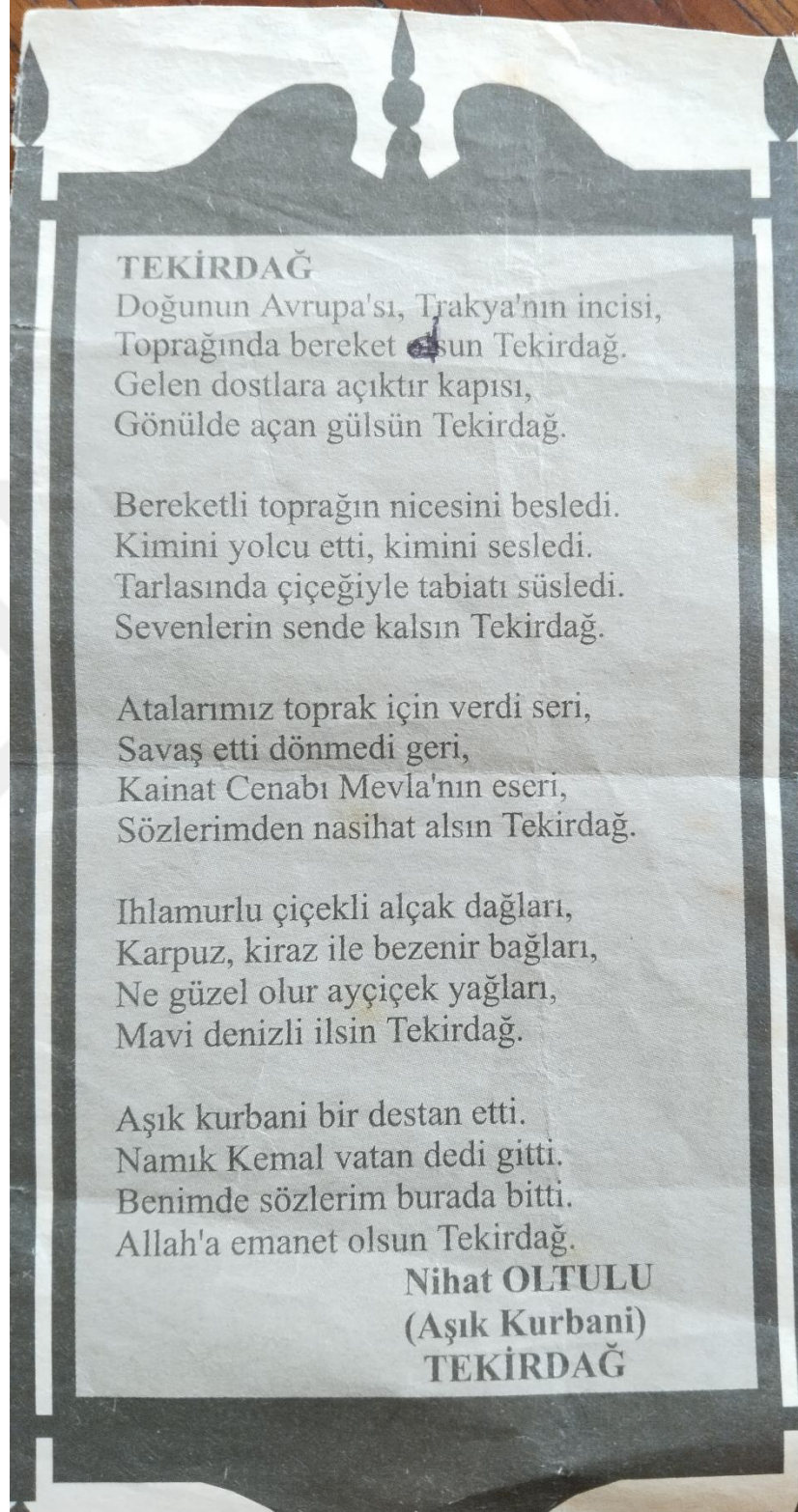
Giremedik Zume'da mevlanın yapışma
Zabıta polisleri dikmişer Kapisına
Hocalar mahrum oldu mihrapta hübbe'ne
Kam etkarın Altıncı zemandayız

Nerden geldi bu vārūs korona
iyice sarılahım biz Hazretü Kurana
Kımd Azdê bağlandı zayıf zekona
Zahillerin uykuya yatdığı zemandayız

Fotoğraf 13: Âşığın kendi el yazısı ile şiiri

Fotoğraf 14: Âşığın Tekirdağ'ın yerel gazetesinde yayımlanan şiiri

Fotoğraf 15: Âşığın Tekirdağ'ın yerel gazetesinde yayımlanan şiiri.

